19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީ ގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން
16 ފެބްރުވަރީ 2021
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އައު އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)11
ފެށުނު ގަޑި: 14:00

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 11 ވަނަ މާފުކުރައްވާ. 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފެށުނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ
މިއަދުގެ މަސައްކަތަކީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ހުސްވެފައިވާ މަޤާމަށް ބޭފުޅަކު ޢައްޔަންކުރެއްވުމަށް ޓަކައި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވާފައިވާ ނަންފުޅުތަކުގެ ތެރެއިން އެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނާ އިންޓަރވިއުކުރެއްވުން. އޭގެ
ކުރީގައި ދަންނަވާލާނަން އިދާރީގޮތުން ކުރައްވަން ގަވާއިދުގައި ބުނާގޮތުން ކުރައްވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަންކަމެއް
ހުރި. އެއީ އާންމުންގެ ކޮމެންޓަށް ހުށަހަޅާލުމުގެ މަސައްކަތެއް ކުރައްވާފައިވޭ. އޭގެތެރެއިން އާންމުންނަށް ހުޅުވާލި
ފުރުޞަތުގައި އެއްވެސް ބޭފުޅަކާ މެދުގައި އެއްވެސް ކޮމެންޓެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި ނެތް ކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ދެއްވާފައިވަނީ. އިދާރީ ޕެނަލްއެއް ނަންގަވައިގެން މި މަސައްކަތް ކުރައްވާފައިވަނީ. އެ ޕެނަލްގައި
ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި ބޭފުޅުންނަކީ، އާމިނަތު އަޝްފާ، މަރިޔަމް ހުދާ، ފަރުހަތު ޙަބީބް. ދެން މި ބޭފުޅުންނާ
އިންޓަރވިއުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދެވޭއިރުގައި، މި ދެންނެވީ ކެންޑިޑޭޓުންނަށް އިންޓަރވިއުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު
ދެވޭއިރުގައި ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް ވެސް ފުރުޞަތު އެބަ ދެވިފައިވޭ ރެފަރަލްއެއް ހުށަހެޅުމަށް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑަށް
މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވަނީ ދެ ބޭފުޅަކު ރެފަރަލްއެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި އެބަވޭ. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުންގެ މިހާރު ދެން
ކޮމިޓީގެ އިންޓަރވިއުގެ ޕްރޮސެސް ދާގޮތް ތި ބޭފުޅުންނަށް ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެއީ ވަކި ވަގުތެއް
ކަނޑައެޅިގެން ކުރިއަށްދަނީ. ރެފަރަލްއަށް 5 މިނެޓު ޖުމު ލަ ދެވޭނެ. އަދި ކެންޑިޑޭޓަށް 10 މިނެޓު ދެއްތޯ؟
ތަޢާރަފްވުމަށް 10 މިނެޓު ދެން އެއަށްފަހުގައި ސުވާލުތައް ދެންނެވުމަށް ކޮންމެ މެންބަރަކަށް ވެސް 10 މިނެޓު
ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ބޭފުޅަކަށް މި އޮތީ އަލްއުސްތާޛާ ޙައްވާ އަނޫސާ. އެ ބޭފުޅާގެ
ރެފަރަލްއެއް، އާދެ! އަލްއުސްތާޛާ ޙައްވާ އަނޫސާ ގެ ރެފަރަލްއަށް ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައިލާނީ. މި
ވަގުތުގައި ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންނަކީ، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި، ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖް، ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢަބްދުاله ޝަފީޤް، ހެންވޭރު
އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒު، މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން
ޒަރީރު، ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު، ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދު اله
ޝަހީމް ޢަބްދުލްޙަކީމް، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން، ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދު ޙުސައިން، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ
މެންބަރު އަޅުގަނޑު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ޓެކްސް އެޕީލް
1

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޓްރައިބިއުނަލްގެ ހުސްވެފައިވާ މަޤާމަށް މެންބަރަކު ޢައްޔަންކުރުމުގެ މަސައްކަތް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ
ސާފުކޮށްލާނަން ކޮން ބޭފުޅެއްތޯ؟
ޢަބްދުاله ޙިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢަބްދުاله ޙިލްމީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢަބްދުاله ޙިލްމީއަށް މަރުޙަބާ. ޢަބްދުاله ޙިލްމީ ވަޑައިގެން ތި އިންނެވީ އަލްއުސްތާޛާ ޙައްވާ އަނޫސާ ގެ
ރެފަރަލްއެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާތީވެ އެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން މި އަރުވަނީ. ދަންނަވާލާނަން
މުޅި ޖުމުލަ ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ 5 މިނެޓެއްގެ ކުރު ވަގުތުކޮޅެއް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ދަންނަވާލަން
ބޭނުންފުޅުވާ ސުވާލުތަކަކަށް ޖަވާބު ދެއްވުމަށް އެދި ދަންނަވަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންވާނެ
އެއް މަޢުލޫމާތަކަށްވާނީ ޙައްވާ އަނޫސާ ގެ ކެރެކްޓަރ، އިންޓަރގްރިޓީ މިކަހަލަ ކަމަށް ޤާބިލް ބޭފުޅެއްތޯ އެ ކަންކަން
ޔަޤީންކޮށްލައިދެއްވުމަށް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު މިއަދު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން ޙައްވާ
އަނޫސާގެ ރެފަރަލްއަށް ސުވާލު ދަންނަވަ އިލުމަށް. ދެން އެންމެ ރަނގަޅު، އެގޮތަށް ކުރިއަށް ވެސް ގެންދެވިދާނެ.
އަމިއްލަފުޅަށް ޙައްވާ އަނޫސާ އާ ބެހޭ ގޮތުން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް މި މަޤާމަށް އެކަށީގެންވާކަން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނޫންކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްލައިދިނުމުގެ ގޮތުން. އޭގެ އިތުރުން ދެން ދަންނަވާނެ
ސުވާލެއް މެންބަރުން ދަންނަވާނީ. އެކަމަކު، ޖުމުލަ މި ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ 5 މިނެޓު އެހެންވީމަ.
اله
ޢަބްދު ޙިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑާއި ޙައްވާ އަނޫސާއާ ދިމާވަނީ ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގައި މަސައްކަތްކުރިއިރު
އަޅުގަނޑު އެތަނުގައި މަސައްކަތްކުރިއިރު އެތާނގެ ލީގަލް ޑިޕާޓްމަންޓް ހެޑެއްގެ ގޮތުގައި އޭރު އެތަނުގައި
އެސިސްޓަންޓެއްގެ މަޤާމަށް ޙައްވާ އަނޫސާ އެތަނަށް ކުރިމަތިލެއްވީމަ އެހިސާބުން އަޅުގަނޑާއި ޙައްވާ އަނޫސާ އާ
ދިމާވަނީ. ދެން ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާއަކީ ބޭރުގެ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކާ ކޮންޓްރެކްޓް ހެދި ގާނޫނީ ވަރަށް ގިނަ
މަސައްކަތްތައް ހުންނަ ތަނެއް. ދެން އެގޮތުން ބަލާފައި ޙައްވާ އަނޫސާގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް
ފާހަގަކުރެވުނު އެތަނުގައި. އަނެއްހެން ދުވަހުން ދުވަހަށް ކުރަންޖެހޭ ހު ރިހާ މަސައްކަތެއް ނިންމުމާއި ކުރާ
2

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މަސައްކަތެއްގެ ދިރާސާކޮށް އޭގެ އެންމެ ޞައްޙަގޮތުގައި އެކަމެއް އެ މަސައްކަތެއް ނިންމުމަށް ޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް
ބާރުއަޅާ. ދެން އަޅުގަނޑު އޭގެފަހުގައި ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ރަޖިސްޓަރގެ މަޤާމުގައި އަޅުގަނޑު މިހާރު
މި ހުންނަނީ. ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ މަޤާމަށް ޙައްވާ އަނޫސާ ކުރިމަތިލުމަށްފަހު މެންބަރުން
އިންޓަރވިއުކޮށްގެން އެ މަޤާމަށް ހޮވުނުފަހުން އަޅުގަނޑުގެ ދަށުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން އެ ދަނީ. ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްގެ މައްސަލަތައް ބަލަމުންދާއިރު މެންބަރުން ހަމައެކަނި ހިއަރިންގތަކުގައި މައްސަލަ ބައްލަވާނީ.
އެހެންނަމަވެސް، ރިޕޯޓް އެކުލަވާލުމާއި، ގާނޫނީ ޕޮއިންޓުތައް ފާހަގަކުރުމާއި، އޭގައި ހުންނަ ޓެކްސް އިޝޫތަކާ މި
ހުރިހާ ކަންތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކަންތައްތައް ކުރާނީ ލީގަލްގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުދިން. އެގޮތުން ޙައްވާ އަނޫސާގެ
މަސައްކަތަކީ ވަރަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ މަސައްކަތެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ޓެކްސްގެ ދާއިރާއިން
ރާއްޖޭގައި މާގިނަ ފަންނުތަކެއް، ޢިލްމުތަކެއް، ހުނަރުތަކެއް ލިބެން ނުހުރޭ. އެހެންވުމުގެ ސަބަބުން މީރާ ނުވަތަ
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް އެ ފަންނުގައި ހުންނާނީ އިތުރު ތަޖުރިބާތަކެއް
ލިބިފަ. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ޙައްވާ އަނޫސާގެ މަސައްކަތަކީ ޓްރައިބިއުނަލްގައި ވަރަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ
މަސައްކަތެކޭ. ތެދުވެރި، އިޚްލާޞްތެރި، ވަފާތެރި މުވައްޒަފެކޭ.
ރިޔާސަތުން ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން އެއްވެސް ސުވާލެއް
ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަންޏާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެ ސުވާލެއް ސާފުކޮށްލަން. އެއީ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ދެންނެވި އެންމެ
ފުރަތަމަ ދަންނަންފެށީ ޕީ.އެސް.އެމްގައި މަސައްކަތް، ލީގަލް ހެޑަކަށް މަސައްކަތްކުރިއިރުގައޭ. ދެން ފަހުން މިހާރު
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި މަސައްކަތްކުރާ ވާހަކަ ދެންނެވީ. އެއީ ކޮން އަހަރަކުތޯ ޕީ.އެސް.އެމްގައި އުޅުނީ
އަދި ކޮން އަހަރަކުތޯ މި ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއާ މި ހަވާލުވީ؟
اله
ޢަބްދު ޙިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
3

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޕީ.އެސް.އެމްގައި ޙައްވާ އަނޫސާ މަސައްކަތްކުރަންފެށީ 2017 ވަނަ އަހަރު. ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި
މަސައްކަތްކުރަންފެށީ 2019 ވަނަ އަހަރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު ބޭފުޅަކު އެބައޮތްތޯ؟ އެހެން ބޭފުޅަކު އިތުރު ކަމެއް ސާފުކޮށްލައްވަން ނެތީމާ އެ މެންބަރުންނަށް އެ
ލިބިވަޑައިގެންނެވި ބެކްގްރައުންޑް އެ ބޭފުޅުންގެ މި މާކްސް ދެއްވުމުގައި ފާހަގަކުރައްވާނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ދެއްވި މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި، ވަޑައިގެންދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި. ވަކިވެލާނަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. ޙަ އްވާ އަނޫސާ ދެއްތޯ؟ އާދެ! އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން މި އުޅުނީ.
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ހުސްވެފައިވާ މަޤާމަށް މެންބަރަކު
ޢައްޔަންކުރުމުގެ އިންޓަރވިއު ޕްރޮސެސް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވައި ލަން. އަޅުގަނޑުމެން
ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ގޮތް އެއީ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތްތަކުން ރެފަރަލްއެއް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް
ދެއްވާފައިވާނެ. ދެން ދެންމެ އަޅުގަނޑުމެންނާ ބައްދަލުވެއްޖެ އެ ރެފަރަލް އިނގޭތޯ. ދެން އަދި ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް
ހުށަހަޅާލާފައިވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ޕަބްލިކުގެ ފަރާތުން ކޮމެންޓެއް ލިބިފައެއް ނެތް. ދެން މި ވަގުތު
އަޅުގަނޑުމެން އިންޓަރވިއު ކުރިއަށްދާއިރުގައި ތަޢާރަފެއްގެ ގޮތުގައި 10 މިނެޓު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ ވާހަކަފުޅު
ދައްކަވާލަން ބޭނުންފުޅުވާ މުހިންމު ވާހަކަތައް ހިއްސާކޮށްލުމަށް ކޮމިޓީއާ. އެއަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގެ
މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ސުވާލު ދަންނަވައި ލަން. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް ގެންދަވާ.
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. .` الحمد هل އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް މިފަދަ ފުރުޞަތެއް އަޅުގަނޑަށް މިންވަރުކުރެއްވި ކަމަށް
ޓަކައި. އަދި އެއަށްފަހު މި ކޮމިޓީން މި އިންޓަރވިއުއަށް އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތުދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި ކޮމިޓީގެ
އެންމެހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑުގެ ފަރާތުން ވަރަށް ޚާއްޞަ ޝުކުރެއް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ
ނަމަކީ ޙައްވާ އަނޫސާ. އަޅުގަނޑު ތަޢުލީމު ޙާސިލުކުރީ ފ.އަތޮޅު ތަޢުލީމީ މަރުކަޒުން 2010 ވަނަ އަހަރު އޭ ލެވެލް
ނިންމުމަށްފަހު ޝަރީޢަތާއި ގާނޫނުގެ ދާއިރާއިން ޑިގްރީ ޙާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ޖޮއިންކުރީ މިހާރުގެ
އިސްލާމިކް ޔުނިވަރސިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސް. އެއީ ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކިޔެވިއިރުގައި ކުއްލިއްޔަތުއްދިރާސާތުލް
އިސްލާމިއްޔާ. 2015 ވަނަ އަހަރު ޑިގްރީ ހާސިލުކޮށް ނިމުނުތަނާ ކަހަލަ ގޮތަކަށްހެން އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު
4

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ލިބިގެންދިޔައީ މަދަނީ މައްސަލަތަކަށް ޚާއްޞަ ލޯ ފަރމްއެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ
އަޅުގަނޑުގެ ކެރިއަރުގައި އެޅޭނެ އެންމެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅޭ މިއީ. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތުގެ ބޭނުންހިފުމުގެ ގޮތުން
އަޅުގަނޑު ލޯ ހައުސްގެ މަސައްކަތާ ބައިވެރިވީ މާބޮޑު މުސާރައެއް ލިބޭތީކީ ނޫން. ހަމަ ތަޖުރިބާ ހޯދުމަށާއި
އަޅުގަނޑުގެ ނޮލެޖް އިތުރަށް އެކްސްޕަޔަރކޮށް އެކްސްޕޭންޑްކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި. ލޯ ހައުސްގައި އަޅުގަނޑު
ގާތްގަނޑަކަށް އަހަރެއްހާ ދުވަހު މަސައްކަތްކުރުމަށްފަހު މި ދާއިރާއިން އިތުރަށް ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ގޮތުން މި
ފުރުޞަތުތައް ހޯދުމަށް އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރިން. އެގޮތުގެ މަތިން ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާއިން އަޅުގަނޑަށް
ވަޒީފާއެއް ހަމަޖެހިގެންދިޔައީ 2017 ވަނަ އަހަރު އެސިސްޓަންޓް ލީގަލް އޮފިސަރެއްގެ މަޤާމު. ދެން އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާނީ ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގައި އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރީ އަހަރެއްހާ ދުވަހު ގާތްގަނޑަކަށް. ދެން އެ
އަހަރެއްހާ ދުވަހަކީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ތަޖުރިބާތަކެއް ލިބިގެންދިޔަ އަހަރެއް. ވަރަށް ގިނަ ނޭނގޭ
ކަންތައްތަކެއް ދަސްވެގެންދިޔަ އަހަރެއް އެއީ. ކަންދިމާކުރި ގޮތުން ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގެ ވަޒީފާއާ އަޅުގަނޑު
ވަކިވާންޖެހުނީ ދެން އަޅުގަނޑު ޑިގް ރީ ހާސިލުކުރަމުން ދިޔައިރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތަށްއަރާ އަޅުގަނޑު މި
ދާއިރާއިން ހަމަ ކުރިއަށްދެވޭނެ އެންމެ މައްޗަކަށް ކުރިއަށްދާނަމޭ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ވެސް ބޭނުން ޕީ.އެޗް.ޑީ ވެސް
ހަދަން. އެހެންނަމަވެސް، އޭރު އަޅުގަނޑުގެ ފޯކަސް ހުރީ މިނިމަމް މާސްޓަރއެއް އަޅުގަނޑު ހަދާނަމޭ މި ދާއިރާއިން.
މާނަޔަކީ ލޯއިން މާސްޓަރއެއް އަޅުގަނޑު ހާސިލުކުރާނަމޭ. ދެން އޭރުގައި މާސްޓަރސް އޮފް ލޯއަށް އަޅުގަނޑު
އެމް.އެން.ޔޫއަށް، މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޔުނިވަރސިޓީއަށް އެޕްލައިކޮށްފައި އަޅުގަނޑަށް ކޯސް ލިބި ހުރިހާ ކަމެއް
ހަމަޖެހި ޓައިމްޓޭބަލް ވެސް އަޅުގަނޑަށް ލިބުނުފަހުން ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގެ އޮނިގަނޑަށް ހަމަ ކުއްލިގޮތަކަށް
ގެނެވުނު ބަދަލަކާ ގުޅިގެން ހޮނިހިރު ދުވަހަކީ ރަސްމީ ދުވަހެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެހިގެންދިޔައީ. އަދި ރަސްމީ ގަޑި 3
އިން 4 އަށް ބަދަލުވެގެންދިޔައީ. އެހިސާބުން އަޅުގަނޑަށް ވަޒީފާ އަދާކުރަމުން، އެ ވަޒީފާ އަދާކުރަމުން މާސްޓަރސް
އޮފް ލޯ އެ ވަގުތު ހާސިލުކުރުމަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް ނާދިރުކަމަކަށް ވެގެންދިޔަ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ޕްރިއޯރިޓީއަކަށް އޭރު
ވީ މާސްޓަރސް ހާސިލުކުރުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ އަމިއްލައަށް އެދިގެން ވަޒީފާއިން ވަކިވީ. ދެން
މާސްޓަރސް ހާސިލުކުރިއިރުގައި މާބޮޑު ވަޒީފާއަކަށް އަޅުގަނޑު ދާކަށް މަސައްކަތެއް ނުކުރަން. ހަމަ އެކަމަށް
ފޯކަސްކޮށްގެން ކިޔަވަމުންދިޔައީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، މާސްޓަރސް ނިމެން އައި ތިންކް އިޓްސް ލެސް ދެން ތްރީ
މަންތަށްވެފައި، ނޮޓް އީވެން އަ މަންތް ކަންނޭނގެ އިންދާ އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު ލިބިގެންދިޔައީ ޓްރެވަލް
އެޖެންސީއެއްގައި މަސައްކަތްކޮށްލުމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ މި ދާއިރާ ނޫންކަމުގައި ވިޔަސް ހަމަ އަނެއްކާ
ވެސް ލިބޭނެ ތަޖުރިބާއެކޭ. ހަމަ އައު ކަންތައްތަކެއް ދަސްވާނެއޭ. ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް މާސްޓަރސް ނިމިގެން
5

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ މި ދާއިރާގައި ފައިތިލަ ސާބިތުކުރުމަށް ޓަކައި އިތުރު ކަންތައްތަކެއް ހޯދުމަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ފަށާނަމޭ ވަޒީފާގެ މާޙައުލަށް އަނެއްކާ ވެސް ނުކުތުމަށް. އެހެންވީމާ، މިއީ ހަމަ ރަނގަޅު
ފުރުޞަތަކަށްވާނެއޭ. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތުގެ ބޭނުން ވެސް އަޅުގަނޑު ހިފައި ލީ. ދެން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހަމަ
އެޗް.އާރުގެ މަސައްކަތްކުރަންޖެހެނީ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތްތަކާ ދެން އެހެން ހުރި ބައެއް ކަހަލަ ކުދިކުދި
މަސައްކަތްތަކާ. ދެން ޓްރެވަލް އެޖެންސީއެއް ކަމުގައިވާތީވެ ހަމަ ހެދޭ އެގްރީމަންޓުތައް ހެދުމުގައި އަޅުގަނޑުގެ
ފަރާތުން ދޭންޖެހޭ އެހީތައް ދެމުން އައީ. ދެން އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރީ ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިއަށް
އަޅުގަނޑުގެ ފޯކަސްއަކަށްވީ ރަނގަޅު ވަޒީފާއެއް ހޯދައިގެން އެ ވަޒީފާގައި ފައިތިލަ ސާބިތުކޮށް ކުރިއަށްދިއުން.
އެގޮތުގެ މަތިން ކުރެވުނު މަސައްކަތުން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަޒީފާއެއް ހަމަޖެހިގެން މި ދިޔައީ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްގެ ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރެއްގެ މަޤާމު. ދެން އެ މަޤާމުގައި މިހާރު އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާތާ މި
ވީ އަހަރެއްހާ ދުވަސް. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ވޭތުވެދިޔަ 1 އަހަރަކީ އަދި މިހާރު މި ފާއިތުވަމުންދާ އަހަރަކީ
އަޅުގަނޑުގެ ވަޒީފާގެ މާޙައުލުގައި އަދި އަޅުގަނޑުގެ ކެރިއަރުގައި އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އެންމެ ކާމިޔާބު 1 އަހަރޭ. އަދި
އަޅުގަނޑުގެ އަމާޒަކީ ކޮންމެ ގޮތަކަށް ކޮންމެ ކަމެއް ވެގެންދިޔަ ނަމަވެސް މި ވަޒީފާގައި ހުރެގެން މި ދާއިރާއިން
އިތުރަށް ކުރިއަށް ދިއުމަށް ޓަކައި ކުރެވެން ހުރި ހުރިހާ މަސައްކަތެއް އެގޮތުގެ މަތިން ކޮށްގެން ކުރިއަށްދިއުން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް. އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައި ލަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ޒަރީރު.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ. ވިދާޅުވެއްޖެ ދެތިން ތަނެއްގައި މަސައްކަތްކުރެއްވި ކަމަށް. ލޯ ފަރމްއެއްގައި ވެސް
އަދި ޓްރެވަލް އެޖެންސީއެއްގައި ވެސް. އަޅުގަނޑުގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ތަފާތު އެކި ދާއިރާތަކުގައި ކަމަނާ
މަސައްކަތްކުރައްވާފައި ހުރިއިރުގައި ވަޒީފާގެ މާޙައުލުގައި ކަނބަލުންނަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތަކަކީ މިހާރު ކޮބައިތޯ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
6

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަދި އެއްފަހަރު ވިދާޅުވެދެއްވާ ވަޒީފާގެ މާޙައުލުގައި...
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކަނބަލުންނަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތި ސުވާލުގެ ޖަވާބަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ސީދާ ކަނބަލުންނަށް ހުރި
ގޮންޖެހުންތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަކަށް އެކަހަލަ އެއްވެސް ކަމެއް މިހާތަނަކަށް ތަޖުރިބާކުރެވިފައެއް އަދިއެއް ނެތް.
އެހެންވީމާ، ސީދާ ކަނބަލުންނަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތަކަކީ ކޮބައިތޯ އެއަށް ސީދާ ޕަރސަނަލީ އަޅުގަނޑަކަށް ޖަވާބެއް
ދޭން ނޭނގެ. އެހެންނަމަ ވެސް، އެކި ތި ދެންނެވިހެން ވަރަށް ގިނަ ތަންތަނުގައި ތަފާތު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިފައި
ހުރީމަ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ފާހަގަވޭ ބައެއްފަހަރު ދެން މިހެން ބުނުން މިއީ ފަހަރެއްގައި އަދި އެންމެ އެކަށޭނަ ގޮތަށް
ނުވެދާނެ. ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ މައްސަލަތައް ކަނބަލުންނަށް ދިމާވާކަން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އެބަހުރި
ވަޒީފާގެ މާޙައުލުން. އަދި މީގެ އިތުރުން ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ ތަޖުރިބާގައި އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ދިމާވެފައި އެބަހުރި
މިކަހަލަ މައްސަލަތަކާ ހުރެ ހަމަ ވަޒީފާއިން ވަކިވާން ބޭނުންވެގެން ވަކިވެގެންދާ ފަރާތްތައް ހަމަ އަންހެން
ކަނބަލުންތަކެއްގެ ވާހަކަ. ދެން އޭގެ އިތުރުން ހަމަ ކުރިއަށް ދިއުމަށް ޓަކައި އެ ބޭފުޅުންނަށް އޮންނަ
ފުރުޞަތުތަކަށް އެއްކަލަ ތަފާތުކުރުން ގެންގުޅޭ ކަމަށް ވަރަށް ގިނަފަހަރު ފާހަގަކުރެވޭ. އަންހެން ބޭކަނބަލެއްވީމަ
މިސާލަކަށް، މި މަޤާމެއް ނުފުރޭނެއޭ ނުވަތަ މިކަމެއް ނުކުރެވޭނެއޭ، މި ޤާބިލުކަމެއް ނުހުންނާނެއޭ މި ކަންތައްތަކެއް
ހޭންޑްލްއެއް ނުކުރެވެނެއޭ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި ދިމާވެފައި. އެހެންނަމަވެސް، ޕަރސަނަލީ
އޭޒް އަ ވުމަން އަޅުގަނޑަކަށް މިހާތަނަކަށް ތި ބުނާފަދަ ގޮންޖެހުމެއް ވަޒީފާގެ މާޙައުލުގައި އަދި ދިމާވެފައެއް ނެތް.
الحمد هل.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ސުވާލެއްގެ ގޮތުގައި ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މިހާރު ވެސް ތި އުޅުއްވަނީ ސީނިއަރ ލީގަލް
އޮފިސަރެއްގެ މަޤާމުގައި ދެއްތޯ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ ހަމަ ކޮށްލާނަމޭ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓެކްސްގެ ނިޒާމުގައި، އެއީ މިހާރު ވެސް މި ދާއިރާގައި އުޅުއްވާތީ. ނިޒާމުގެތެރެ މަނިކުފާނު، ސޮރީ.
ކަމަނާ ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި ހުރި މައްސަލަތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރިތޯއޭ ނުވަތަ
7

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މައްސަލަތަކެއް ހުރި ކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވާނަމަ އެ މައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ކަމަނާ ގެންގުޅުއްވާ
ތަޞައްވުރަކީ ކޮބައިތޯ އަދި ކަމަނާގެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި މިހާތަނަށް މަސައްކަތްކުރެއްވިއިރުގައި ހުރި
މައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އެއްވެސް ކަހަލަ ޕްރޮޖެކްޓެއް ނުވަތަ ޕްރޮޕޯސަލްއެއް ނުވަތަ ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި
އެއްވެސް ކަހަލަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިފައި ހުރިނަމަ އެ މަސައްކަތުގެ ތަފުސީލުތައް ވެސް؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަރަށް ރަނގަޅު ސުވާލެއްހެން މެންބަރު ތި ކުރެއްވީ. ދެން ޙަޤީޤަތުގައި
ޓެކުހުގެ ނިޒާމު ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފެދިގެން މިހިސާބަށް އައިއިރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ކުރިއަރަމުން
އަންނަ ނިޒާމެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފެދިފައި މިވާ ޓެކުހުގެ ނިޒާމަކީ. އެހެންނަމަވެސް، މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި. ހަމަ
ލޫޕްހޯލްތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. އެ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އެނގެނީ ހަމަ މިހާރު ޓެކުހާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނަށް
ވެސް މި ވަނީ ހަމަ ތިންވަރަކަށް އިޞްލާޙު، ހަތަރުވަރަކަށް އިޞްލާޙު ގެނެވިފައި. ހަމަ އިޞްލާޙުތަކެއް އަންނަމުން
މި ދަނީ. ދެން ދެވަނަޔަށް ތި ކުރެއްވި ސުވާލު އަޅުގަނޑުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި މި ހުރި ކަންތައްތައް. ދެން
ޙަޤީޤަތުގައި މި 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔައިރު ހަމަ ޕަރސަނަލީ އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ
ފާހަގަވި ވަރަށް ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކެއް އެބަހުރި. ދެން މީގެ ކުރީގައި ޙަޤީޤަތުގައި މިތަނުގައި ހަމަ މި
އިންޓަރވިއުތައް އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އަޑުއަހާލިއިރު މެންބަރުންގެ ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު،
މާފުކުރައްވާތި. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ޝަކުވާއަކަށްވެފައި މި އިންނަނީ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް އަށް ހުށަހެޅޭ މި މައްސަލަތައް ވެސް ލަސްވަމުންދާތީ މީގެ ފަހަތުގައި މި ވަނީ ކޮންކޮން
ސަބަބުތަކެއްތޯއޭ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ޕޮއިންޓަށް ޖެހިލާނަން.
އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުގައި މި މައްސަލަތައް ވާހަކައަކީ
ލަސްވެގެންދިއުމާ ނުވަތަ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލް އަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ލަސްވުމުގައި މައިގަނޑު އެއް
ސަބަބެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް މި ފާހަގަކުރެވެނީ ޙަޤީޤަތުގައި ރިސޯސަސް މަދުކަން. މި ދަންނަވަން އުޅޭ ވާހަކައަކީ
މިސާލަކަށް، ޓެކުހުގެ މައްސަލަތަކަކީ ޙަޤީޤަތުގައި އެއިން ވަރަށް ކޮމްޕްލިކޭޓެޑް ނުވަތަ ވަރަށް ޓެކްނިކަލްޓީ އިޝޫ
ވަރަށް ހައި މައްސަލަތަކެއް މި ހުންނަނީ. މިސާލަކަށް، އަޅުގަނޑަކީ ލޯ ކިޔަވައިގެން ހުރި މީހެއް. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑުގެ ޙަޤީޤަތުގައި އެކައުންޓުގެ ބެކްގްރައުންޑެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެ މައްސަލައެއް
ދިރާސާކުރާކަމުގައި ވަންޏާ އޭގެ ވަރަށް ފުނަށް އަޅުގަނޑު އެބަ ދާންޖެހޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް އޭތި ބަލަ އި
8

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ދިރާސާކުރަންޖެހޭ، ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ދަސްކުރަން އެބަޖެހޭ، އުނގެނެން އެބަ ޖެހޭ. އެ
އުނގެނެންޖެހޭއިރުގައި މިސާލަކަށް، އެ ދިރާސާކުރުމަށް ޓަކައި އެ ޓެކްސްއާ ގުޅިގެން އެ ހުންނަ ބޭރު މިސާލަކަށް،
ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ޖުޑިކްޝިންތަކުގައި ހެދިފައި ހުންނަ ކޭސް ލޯތަކަށް އަޅުގަނޑަށް އެކްސެސް ނުވެވޭކަމުގައި
ވަންޏާ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތްފޯރާ ހިސާބަށް އެ މެޓީރިއަލްސް ނެތްކަމުގައި ވަންޏާމުން އެ ދިރާސާކުރުމަށް އެ
ނަގާ މުއްދަތު ވެސް ވަރަށް ދިގުވެގެން އެބަދޭ. ދެން މިއީ އެއް ސަބަބެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ލެކް އޮފް
ރިސޯސަސް އެއީ އެއްކަމެއްގެ ގޮތުގައި. ދެން މި ވަގުތު ޓްރައިބިއުނަލް ގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފެއްގެ
ހައިސިއްޔަތުން މި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކަކަށް ވާހަކަދައްކަންޏާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ހަމަ ލެކް އޮފް މެއިން ޕަވަރ
އިން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލް މި ވަގުތަށް. މިހާރު ގާނޫނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކޮށްފައި އެބައޮތް
މިވެނި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މިހާރު ހުރި މައްސަލަތައް ނިންމަން. ދެން އެ މައްސަލަތައް ނިންމަން އެގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކޮށްފައި ހުރިއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްގައި މަސައްކަތްކުރަން މި ތިބީ ވަރަށް މަދު މުވައްޒަފުންކޮޅެއް. އެ ހުރިހާ މައްސަލަތަކެއްގެ، އެ ހުރިހާ
މައްސަލަތަކެއް، އެ ހުރިހާ ޕްރޮސެސްއެއްގައި މަސައްކަތްކުރަން މި ތިބީ ހަމަ އެއް މުވައްޒަފުންތަކެއް. އެހެންވީމާ،
ދޭ އާ ވޯ ރކިންގ ވަރަށް ޕްރެޝަރގައި މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ. މަސައްކަތްކުރަމުންދޭ ހުރިހާ މުވައްޒަފުން
ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ހަމަ މި ވަގުތު ލެކްވާ ކަމެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އޭގެ އިތުރުން
އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން ބޭނުން، ލެކް އޮފް ޓްރެއިނިންގ އެންޑް ސްކިލްސް އަސްލުގައި ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްގެ މުވައްޒަފުންނަށް އެންމެ ބޭނުންވާ އެކަށޭނެ ޓްރެއިނިންގތަކެއް ޙަޤީޤަތުގައި ނުއެއް ލިބޭ މި
ދާއިރާއަކުންނެއް. ދެން އަޅުގަނޑު މިވީ 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވެސް ސީދާ ހަމަ ޓެކުހާ ގުޅިގެން އެންމެ
ޓްރެއިނިންގއެއް ވެސް އަދި ލިބިފައެއް ނެތް. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު ލިބިގެންދިޔަ މި ބޭރުގެ
ބަޔަކާ އެއްކޮށް މި ސެމިނަރއެއް ކަހަލަ ތަނެއްގައި ބައިވެރިވާން. ދެން އިޓް ވޯޒް އޯލްސޯ ނޮޓް މޯ ލައިކް
ޓްރެއިނިންގއެއް. އެއީ ހަމަ ދެން ޓެކުހުގެ ނިޒާމުގައި ހުރި ގޮންޖެހުންތަކާއި، ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަށް
ދިމާވެފައި ހުރި ގޮންޖެހުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ސުވާލު، ޖަވާބު އެކަހަލަ ސެޝަނެއް ގޮތަށް ބޮޑަށް އެ ސެޝަން ވެސް
ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން އޭޒް އަ ސްޓާފް ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ހުންނާނެ
މިސާލަކަށް، މި މައްސަލަތައް ހަލުވި ކުރުމަށް ޓަކައި ވަކި ސީދާ ޕްރޮޕޯސަލްއެ އް ގޮތުގައި ހުށަނޭޅިކަމުގައި ވިޔަސް
ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލާއި، ޝުޢޫރު ހަމަ އެ ވަގުތަކު އެ ހިންގަން ތިއްބެވި މެންބަރުންނަށް ޝެއަރކުރައްވާފަ.
ދެން އެކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން.
9

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިތުރު އެހެން މެންބަރެއްގެ ސުވާލެއް އެބައޮތްތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ވެސް 1 އަހަރު ދުވަހު ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި މަސައްކަތްކުރި ވާހަކަ
ދަންނަވާއިރުގައި، މި 1 އަހަރު ތެރޭގައި އަނެއްހެން ފާހަގަވާ ކަހަލަ ބަދަލުތަކެއް އައިއްސަ އެބަހުރިތޯ؟ ކޮބައިތޯ
އެއްވެސް ކަމެއް ރަނގަޅުވެފައި އެބަހުރިތޯ 1 އަހަރު ދުވަސްވީއިރުގައި ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލް ތެރޭގައި
އިދާރީ ގޮތުން ހިންގުންކަމުގައި ވިޔަސް ނޫނީ އެހެން ކަމެއް ވިޔަސް ރަނގަޅުވެފައި ހުރި ކަމެއް ހުރިއްޔާ
ފާހަގަކޮށްލަފާނަންތޯ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަނެއްކާ ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ސުވާލެއްހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ކޮށްލެއްވީ.
ދެން މި ވޭތުވެދިޔަ، ދެން އަޅުގަނޑު 2019 ވަނަ އަހަރު މި ޖޮއިންކުރީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ވަޒީފާއަށް.
އޭރުއްސުރެ ފެށިގެން ދެން މިހާތަނަށް އައިއިރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާނީ ތަފާތުތަކެއް އަންނަމުން އެބަދެއޭ. ދެން
އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ފަހުން ކަންނޭނގެ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލަށް އައު މެންބަރުންތަކެއް ޢައްޔަންކުރެވިގެން
މި ދިޔައީ. ދެން މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި ނުބެލި ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވެފަ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ހަމަ އައު
މެންބަރުން ޢައްޔަން ކޮށް، އެ މެންބަރުންގެ ޚިޔާލުގެ ތެރެއިން ނުވަތަ އެ މެންބަރުން ގެންނަވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން
ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަދޭ. އިންޓަރނަލީ ހަމަ އުސޫލުތަކެއް ހެދިގެން އެބަ ކުރިއަށްދޭ ޢަމަލުކުރަން. މީގެ
ކުރިން މިސާލަކަށް، ހެދިފައި ނެތް ޕޮލިސީތަކެއް ނުވަތަ އުސޫލުތަކެއް އެއަށް ޢަމަލުކުރަން. އެ އެންފޯސްކުރުމަށް
ޓަކައި މަސައްކަތް ކުރަމުންދޭ. ދެން ޢަމަލީގޮތުން އެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ސްޓާފެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު
ވެސް މަސައްކަތްކުރާތީ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ ހަމަ މިހާރު ހަމަ ބަދަލުތަކެއް އަންނަމުން އެބަދޭ. މާތް اله
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ހަމަ ގާނޫނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަތިކޮށްފައި މިވާ ޒިންމާ ވެސް އޭގެ އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުގައި
އަދާވެސް ކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މައްސަލަތައް ވެސް ވަރަށް ހަލު ވިކަމާއެކު ނިންމައި ލެވޭނެ. އަދި އެގޮތަށް އެ
ކަންކަން ނިންމުމަށް ޓަކައި ހަމަ ކުރަންޖެހޭ އެންމެހާ ކަންތައް ކުރަމުން، މިހާރުގެ މެންބަރުން ހަމަ ކުރަމުންގެންދާ
10

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު ހަމަ މިދަނޑިވަޅުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އެއީ އޭގެ ސްޓާފެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެ
މަސައްކަތްތަކުގައި އެ މެންބަރުންނާ އެކުގައި އަދި ސްޓާފުންނާ އެކުގައި ވެސް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު
އަޅުގަނޑަށް ލިބެމުންދާތީ އަދި ކުރަމުންދާތީވެ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އެކަހަލަ އުސޫލުތަކާ އެއްޗެހި ހެދިގެން
ކުރިއަށް އެބަދެއޭ. ދެން ހަމަ މިއަދު މި އިންޓަރވިއުއަށް އައުމުގެ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު މި އައީ ހަމަ
މެންބަރުންނާއެކު ތި ދެންނެވި ފަދައިން އެފަދަ ވާހަކައަކީ މައްސަލަތައް ހަލުވިކަމާއެކު ގެންދިއުމަށާއި އަދި
މައްސަލަތަކުގެ ރިޕޯޓުތައް އެކުލަވާލުމުގައި ކުރިއަށްވުރެ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް، ވަކި ސްޓޭންޑަޑަކަށް އެކަން ކުރުމަށް
ޓަކައި ހަމަ ވާހަކައަކީ މަޝްވަރާކުރުމުގެ ގޮތުން ބައްދަލުވުމެއްގައި މެންބަރުންނާއެކު މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑު މި
އައީ ހަމަ ސިޓްކޮށްފަ. އެހެންވީމާ، މެންބަރުން ހަމަ ވަރަށް ހަލުވިކަމާއެ ކު އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް އެބަ ގެންދާކަން
އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި އެ ކަންތައްތައް ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ ފާހަގަ، ޕަރސަނަލީ ހަމަ
ފާހަގަވޭ އޭޒް އަ ސްޓާފް. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން މި ފުރުޞަތުގައި.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެން ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު ވަޒީފާގެ ގޮތުން މިހާރު ތި ހުންނަނީ ލީގަލް އޮފިސަރެއްގެ
ގޮތުގައި. ކޮބައިތޯ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ؟ ކޮންކޮން ކަންތައްތަކެއްތޯ ޓްރައިބިއުނަލްގައި ކުރަން މި ޖެހެނީ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ހުރި މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކުގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ، މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ހިމެނެނީ
ޓްރައިބިއުނަލަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް އެ ހުށަހެޅޭ ހިސާބުން ފެށިގެން ގޮސް އެ މައްސަލަތައް ނިމެންދެން އެ
ދޭތެރޭގައި ހަމަ ކުރަންޖެހޭ މައިގަނޑު ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކަހަލަ ގޮތަކަށް. މިސާލަކަށް، މައްސަލަ ބަލައިގަތުމުގައި
ރެޖިސްޓްރަރ އަށް އެހީތެރިވެދިނުމާއި، މައްސަލަތައް މެންބަރުން މައްސަލަތައް ބަލަމުންދާއިރު، އެ މެންބަރުން އެ
މައްސަލަތައް ދިރާސާކުރާއިރު އެ ދިރާސާކުރުމުގައި މެންބަރުންނަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން މެންބަރުން ބޭނުންވެއްޖެ
ކޮންމެ ހިނދެއްގައި ފޯރުކޮށްދިނުމާ މީގެ އިތުރުން މައްސަލަތަކުގައި ދެ ޚަސްމުން ދައްކާ ވާހަކަތައް އަޑުއެހުމަށްފަހު،
މަހުޟަރު ބަޔާންތައް ޓައިޕްކުރުމުގެ މަސައްކަތަކީ ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ކުރާ މަސައްކަތެއް. މަހުޟަރު ބަޔާންތައް
އަޑުވެސް އަހަން އަދި އަޑުއަހާފައި އެ މައްސަލަތަކުގެ ރިޕޯޓު އެކުލަވާލުމުގެ ގޮތުން އެ މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ
ނުކުތާތައް އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތާ މި ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ކުރަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި
11

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ބުނީ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެ ގޮނޑީގައި ނީންނެވިކަމުގައި ވިޔަސް އެ މައްސަލައިގައި ޢަދުލުއިންޞާފަށް
ވާސިލުވުމަށް ޓަކައި އެ މައްސަލަ ދިރާސާކޮށް، އޭގައި ހުރި ކަންތައްތައް ބަލައި، ގާނޫނީ ގޮތުން ކޮންކޮން
ކަންތައްތަކެއްތޯ، ކޮންކޮން މަފްޙޫމްތަކެއްތޯ ދެ ފަރާތުގެ ޚަސްމުން ނަގާފައި ހުރީ މި ކަންތައްތައް ބަލައި، ފާހަގަކޮށް،
ދިރާސާކުރުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ހަމަ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ހަމަ އެންމެ ދަށު ލެވެލް އިން ފެށިގެން ގޮސް އަދި
އެންމެ މަތީ ލެވެލްއަށް ދަންދެން ކުރަންޖެހޭ. ދެން މި ވަގުތު އަދި ކުރަމުން މި ދަނީ އެ މަސައްކަތް. ހަމަ
މުވައްޒަފުން ވެސް ނެތުމާއެކު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑު ޒިންމާއެއް. އެހެންވީމާ، އެ ޒިންމާއަކީ
ކޮބައިކަން ދެނެގަނެ، ހަމަ އެގޮތުގެ މަތިން ހަމަ އެ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަވާލުކުރެވޭ ހުރިހާ
މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލައަކަށް ވެސް ހަމަ ކުރަމުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަދި މަރުޙަބާ. މި ކަލެކްޓިވް އިމޭޖިނޭޝަންއިން އަޅުގަނޑުމެން މި ދެކޭ ދައުލަތް އިނގޭތޯ، ދައުލަތް
ނުއެއް ފެނޭ ދެއްތޯ. ދައުލަތެއް ނުއެއް ފެނޭ. ދައުލަތް ނުކުރާ މީހެއްގެ ގޮތުން ޓެކްސް ނަގާނެ ގޮތެއް
؟
ވިދާޅުވެދެއްވާ
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ޓެކުހެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ނަގަނީ ގާނޫނެއްގެ ދަށުން. ގާނޫނެއްގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ އަތުން ޓެކްސް މި
ނަގަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ގާނޫނަކުން އެކަން ލާޒިމްކުރީމަ އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެ ޓެކްސް
ރައްޔިތުންގެ އަތުން ނެގޭނެ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ގާނޫނެއްގައި ލިޔެލައިފިއްޔާ ހަމަ ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ކުރެވޭނެއޭ ދެއްތޯ ތި ވިދާޅުވަނީ؟
12

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ވިދާޅުވި އެއްޗަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވާހަކައެއް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަތަމަ
ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން ގާނޫނެއްގައި ކޮންމެކޮންމެ އެއްޗެއް ލިޔެވިދާނެ. ދެން މިއީ އަޅުގަނޑުގެ
ޕަރސަނަލް އޮޕީނިއަން. ގާނޫނެއް ޙަޤީޤަތުގައި މި ހެދެނީ ރައްޔިތުންގެ ލާބަ އާއި މަންފާއަށް ޓަކައި. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން ރައްޔިތުންގެ ލާބަ އާއި މަންފާއަށް ބުރޫއަރާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ނުވަތަ އެ މަސްލަޙަތު
ގެއްލޭ ގޮތަކަށް ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ގާނޫނުގައި އެއްޗެއް ލިޔެފައި އޮވެދާނެ ކަމަކަށެއް. އަޅުގަނޑުގެ ޕަރސަނަލް
އޮޕީނިއަން މިއީ. އެއީ ގާނޫނެއް މި ހެދެނީ ރައްޔިތުންގެ ލާބަ އާއި މަންފާއަށް ޓަކައި ހެދޭ އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އެ
ގާނޫނަކުން އެ ރައްޔިތުންގެ މަސްލަޙަތު ގެއްލޭ ގޮތަށް ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ މަސް ލަޙަތާއި ފުށުއަރާ ގޮތަކަށް މި
ކަންތައްތަކެއް ލިޔެވިފައި ހުންނާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. އެއީ އެ ލިޔެފައި އޮތްކަމުގައި ވަނީނަމަ
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެ ލިޔެވެނީ އޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތާއި، ލާބަ އޭގައި އޮންނާތީއޭ. އެހެންވީމާ،
އެގޮތުގެ މަތިން ގާނޫނަކުން އެކަން ކުރަން ލާޒިމުކޮށްފައި އޮތްކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނެ އެކަމެއް
ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާނެ އެކަމެއް ކުރަން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ގާނޫނަކުން މިސާލަކަށް ބާރުދެނީ މިތާ އުޅޭ ގޭންގަކަށް ހަމަ ފައިސާ ނަގަން. ހަމަ މަގުމަތީ ހިނގާފައި
ދާ މީހުންގެ އަތުން ނަގަންވީއޭ އެހިސާބުން ފައިސާ. މިސާލަކަށް، ކުޅިވަރު ބިމަކުން ވެސް އެ މީހަކު ބޭނުންކޮށްގެން
ހަމަ ފައިސާ ނަގަންވީއޭ އެހިސާބަކަށް ނިސްބަތްވާ ގޭންގަކުން. ހަމަ ނޫނިއްޔާ ވަކި ގްރޫޕަކުން ހަމަ ފައިސާ
ނަގަންވީއޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ގާނޫނެއް ފާސްކޮށް، އެ ފުރުޞަތެއް ނޯވޭ ކޮންމެކޮންމެ މީހަކަށް މިސާލަކަށް. އެ
ބައިވަރު މިސާލަކަށް، ބައި، ގްރޫޕްތައް އޮންނައިރުގައި ވަކި ގްރޫޕުތަކަކަށް ގާނޫނަކުން ނޫނިއްޔާ ގާނޫނެއްގައި ނުލިޔެ
ވެސް އެސެޓް އަންޑަރސްޓޭންޑިންގއެއްގެ ދަށުން ވެސް މިސާލަކަށް، ފާޑެއްގެ ހުއްދައެއް ދެވިފައި އޮންނަނީ. އެ
؟
ހާލަތުގައި ދެން އެ މީހުން ހަމަ ނަގަމުން ދާންވީއޭތޯ ތި ވިދާޅުވަނީ
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެފަދަ ގާނޫނެއް ފާސްކުރެވިދާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއް ނުކުރަން. ދެން ހަމަ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު
ދެންނެވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަމޭ ގާނޫނެއްގައި ތި ބުނާ ފަދައިން ލިޔެވިގެން،
13

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ގާނޫނެއް އައިސްދާނެ ކަމަކަށް އަދި އެފަދަ ގާނޫނެއް އެކުލެވިދާނެ ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަމޭ. ދެން
އަޅުގަނޑުގެ ޕޮއިންޓަކީ އެއީ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގާނޫނެއްގައި ލިޔެފައި އޮވޭ ދެއްތޯ ހިޓް ލަރގެ ޖަރމަންސްގައި ވެސް ނާޒިން އާރިއަން ރޭހަށް ނިސްބަތްނުވާ
މީހުންނަކީ މާ ދަށް ބައެއް ކަމަށް. ދެން ގާނޫނުގައި ލިޔެގެން ދެއްތޯ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރީ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނެއްގަ އި
އެހެން އޮވެދާނެ. ދެން ދައުލަތަކުން ޓެކްސް ނެގުމާއި، ގޭންގެއް އޮޕަރޭޓްކޮށްގެން ބިރުދައްކައިގެން ފައިސާ ނެގުމާއި
ކޮބައިތޯ ތަފާތަކީ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެންމެ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލި ފަދައިން ދައުލަތަކުން ޓެކުހެއް މި
ނަގަނީ ގާނޫނަކުން އެކަން ވާހަކައަކީ ލާޒިމުކޮށްގެން ރައްޔިތުންނަށް އެކަން އެނގިގެން، ރައްޔިތުން އެ ގާނޫނަކުން
އެ ޓެކްސް އެހެން ދޭންޖެހޭތީ، އެކަމަށް ރުހިގެން އެ ދައުލަތުން ޓެކުހެއް މި ނަގަނީ. އަދި އެ ނެގޭ ޓެކުހެއް މި
ބޭނުންކުރަނީ ދައުލަތް ހިންގުމަށް ޓަކައި. ދައުލަތަކީ ރައްޔިތުން. ރައްޔިތުންނަކީ ދައުލަތް. މި ދެ ކަމަކީ ވަކިކުރެވޭނެ
ދޭއްޗެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ދެން އަދި އެއްފަހަރު ވިދާޅުވެދެއްވާ ފަހުން މެންބަރު ތި ވިދާޅުވެދެއްވި ގޭންގު...
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދައުލަތަކުން ވެސް ޓެކްސް މި ނަގަނީ ޓެކްސް ނުދައްކައިފި ކަމަށް ވާނަމަ ހަމަ ބިރުދައްކައިގެން ދެއްތޯ ހަމަ. ޖަލަށް
ވެސް ލާނެކަން އެހެންނޫނިއްޔާ އެކައުންޓު ވެސް ފްރީޒްކުރާނެކަމުގެ ބިރު އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، ނުދައްކައިފިއްޔާ
ވިޔަފާރިތައް ވެސް ނިމުމަކަށް އަންނާނެ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ބިރުދައްކައިގެން. ދެން ހަމަ އެ ވާހަކަ ދެން ގާނޫނެއްގައި
ލިޔެފައި އޮންނަކަން. ހަމަ ގޭންކަކުން ވެސް އެ މީހުންނަށް އަނިޔާކޮށްފާނެކަމުގެ، ބިރުދައްކައިގެން ހަމަ
ޕްރޮޓެކްޝަން މަނީއޭ ކިޔައިގެން ހަމަ ނަގާ އޮޕަރޭޓް ހަމަ ކުރަނީ މިސާލަކަށް. ހަމަ ދެކޮޅުން ވެސް ބިރުދައްކައިގެން.
އެއްވެސް މީހަކު މިސާލަކަށް އަދި ފައިސާ ނޫނިއްޔާ ޓެކްސް ހެޔޮހިތުން ދައްކަން ބޭނުންނުވެގެން ދައްކާ ކިތަންމެ
މީހުން މަޖުބޫރުވެގެން އެބަ ދައްކައޭ. އެހެންވީމާ، އެ ހާލަތުގައި ދައުލަތުން އެކަން ކުރުމާއި، އަމިއްލަ ބަޔަކު އެކަން
ކުރުމާ ކިހިނެއްހެއްޔޭ، ކޮންގޮތަކުންހޭ ތަފާތުވަނީ؟
14

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދައުލަތަކުން މި ނަގާ ޓެކްސް ނެގުމަށްފަހު އެ ފައިސާ މި ބޭނުންކުރަނީ. ހަމަ
އަޅުގަނޑު އަތުން ދޭ ލާރި ހަމަ އޭގެ ފައިދާ އަޅުގަނޑަށް މި ލިބެނީ. އެހެންނަމަވެސް، މެންބަރު ތި ވިދާޅުވި،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ ތި ވިދާޅުވީ މިސާލަކަށް ގޭންގަކަށް ބިރުދައްކައިގެން އަޅުގަނޑު ގޮސް އެ ހޯދާ ފައިސާ
އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ބޭނުންކުރަނީ ދައުލަތަށް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އޭގެ ފައިދާ، އެ ފަރާތަކަށް
މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަތުން މިސާލަކަށް މި ފޭރިގަތީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން އެގޮތަށް
ބިރުދައްކައިގެން، ފޭރިގެންފައި އެ ފައިސާއިން މެންބަރަށް އޭގެ ފައިދާއެއްވާނެ ކަމަކަށެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި
ދައުލަތުން މި ނަގާ ޓެކުހުން އަޅުގަނޑަށް ލިބޭ ލާރިން އޭގެ ފައިދާ އަޅުގަނޑަށް އެބަ ކުރޭ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސަ އިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ގޭންގު މެންބަރުންނަކީ ވެސް ހަމަ ދައުލަތް އެހެންނު. ރައްޔިތުން އެންމެންނަކީ ވެސް ދައުލަތޭ ތި ބުނީ. އެ
މީހުން މިސާލަކަށް، ނަގާފައި ފަގީ ރުންނަށް ބަހަނީ ހިސާބުގަނޑުގައި ތިބޭ މިސާލަކަށް މީހުންގެ ދަރަނިތައް
ފިލުވުމަށާއި، ކަރަންޓު ބިލު ދެއްކުމަށާއި، ކުލިން ނުދެއްކި ހުރި ބައިބައި ދެއްކުމަށާ. އެގޮތަށް އެހީތެރިވުން އެ
ގޭންގު މިސާލަކަށް ކުރާ ކަމަކީ. އެހެންވީމާ، އެ މީހުން ވެސް ހަމަ ދައުލަތުގެ ބައެއް ނޫންތޯ ގޭންގަކީ. ތި ބުނާ
ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުފެންނަ އިމޭޖިނޭޓިވް، އިމޭޖިނޭޝަންގައި އޮތް ދައުލަތް ނޫންތޯ އެއީ؟ ކޮބާތޯ
ތަފާތަކީ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ތި ސުވާލުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލާނީ މިތަނުގައި މި ތަފާތުވަނީ ހަމަ ގާނޫނަކުން ނެގުމާއި، ގާނޫނުން
ބޭރުން ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ފޭރިގަތުން ކަހަލަ ކަމެއް ތި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކުރަން އެއީ ކުރެވިދާނެ ކަމެއް
ކަމަކަށެއް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮންތާކު އޮތް އެއްޗެއްތޯ ދައުލަތަކީ؟ ކޮބައިތޯ ދައުލަތަކީ؟
15

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ ދައުލަތަކީ ރައްޔިތުން. ދައުލަތެއްގެ މައި އުންސުރަކީ ރައްޔިތުން. ރައްޔިތުންނާއި
ދައުލަތަކީ ގުޅިލާމެހިފައިވާ ދެ ފަރާތް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ބިމަށްވުރެ ރައްޔިތުން މުހިންމުވާ ގޮތަށް. ބިމެއް ނެތި ދައުލަތް އުފެއްދޭތޯ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. ބިމެއް ނެތި ދައުލަތެއް ވެސް ނުއުފެއްދޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ މައިގަނޑު އުންސުރަކީ
ރައްޔިތުންނޭ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
މައިގަނޑު އުންސުރަކީ ރައްޔިތުން. މައްސަލައެއް ނެތް. ދެން އެއަށް އެ ދާނެ ކަމެއް ނެތްހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.
ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޤާމަށް ތި ބޭފުޅާ އަޅުގަނޑުމެން ޢައްޔަންކުރަންވީ، ކޮން ސަބަބަކާ ހުރެތޯ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ޢައްޔަންކުރަންވީ ސަބަބެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަނީ، ދެން އަޅުގަނޑު މި ދައްކާ ވާހަކައިގެ އެއްވެސް ޙާލެއްގައި ދެން މި މަޤާމަށް ކުރިމަތިލައްވާފައި
ތިއްބެވި ތިން ބޭފުޅުންނަށް ނުވަތަ ތިން ކެނޑިޑޭޓުންނަށް ކުޑައިމީސް ބަހެއް ބުނަނީކީ ނޫން. އަދި އެފަދަ
މަޤުޞަދެއް ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައިގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެއްވިއްޖެހެން ޓެކުހާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތަކަކީ ޙަޤީޤަތުގައި އެހެން ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅޭ
މައްސަކަތަކަށްވުރެ ތަންކޮޅެއް ކޮމްޕްލިކޭޓެޑް ވަރަށް ޓެކްނިކަ ލިޓީ ހައި މައްސަލަތަކެކޭ. އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި މި
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި އެއް އަހަރު ދުވަހުގައި އަޅުގަނޑަށް މި ލިބިފައި ހުރި ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު މި ހުރި މައްސަލަތައް، މިހާރު ގާތްގަނޑަކަށް މޯ ދެން ފޯޓީ ފޯ ޕްލަސް. އަދި
މިހާރު ހުށަހެޅެމުންދަނީ މައްސަލަތައް އަދި މިވެނި ޑޭޓެއްގެ ތެރޭގައި ނިންމަން. އެހެންވީމާ، ހަލު ވިކަމާއެކު އެ
16

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު ތިއްބެވި ތިން މެންބަރުންނަށްވުރެ އަޅުގަނޑު މި
މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރެވިއްޖެނަމަ މިހާރު ތިއްބެވި މެންބަރުންނާއެކު މަސައްކަތްކުރަން ފަސޭހަވެގެންދާނެހެން. އެއީ އެ
ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލީގޮތުން އަޅުގަނޑު މިހާރު އެބަ އިންވޯލްވްވަން. އެ މައްސަލަތައް މިހާރު ހުރީ ކިހާ
ހިސާބެއްގައިކަން އަޅުގަނޑަށް އެބަ އިނގޭ. އެ މައްސަލަތަކުގެ އެންމެފަހުގެ އަޕްޑޭޓްސްތަކަކީ ކޮބައިކަން އަޅުގަނޑަށް
އެބަ އިނގޭ. އެ މައްސަލަތަކުގައި އެ ފެކްޓްސްތަކަކީ ކޮބައިކަން ނުވަތަ މި ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަތަކުގެ
ތެރެއިން އެއްކަހަލަ މައްސަލަތަކަކީ ކޮބައިކަން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ވަކިކުރަން އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑަކަށް އަލުންބަލަން އަނެއްކާ އިތުރު އޮރިއެންޓޭޝަނެއް ދީގެން މި އެއްޗެހި ކިޔައިދޭކަށް ނުޖެހޭނެ. ދެން
އަޅުގަނޑު ހަމަ އަނެއްކާ ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން މިއީ ފަހަރެއްގައި ވެސް ދެން ތިއްބެވި ކެނޑިޑޭޓުންނަށް ކުޑައިމީސް
ބަހެއް އަޅުގަނޑު ބުނަނީކީ ނޫން. އެކަމަކު، އެ ކެނޑިޑޭޓުންނަށްވުރެ މި މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ޢައްޔަންކުރަންވީ
ފުރަތަމަ ސަބަބެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެ ކަންތައްތައް. އެއީ މި މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި އުޅެފައި ހުރީމަ
އަޅުގަނޑަށް ވެސް އަދި މެންބަރުންނަށް ވެސް ފަސޭހަތަކެއް ވެގެންދާނެ. ދެން އޭގެ އިތުރުން ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު
ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ވަޒީފާގެ މާޙައުލެއްގައި
ޙަޤީޤަތުގައި އެންމެ، ދެންމެ ކުރިން ހަމަ މި ދައުލަތުގެ ވާހަކަދެއްކިއިރު މައި އުންސުރޭ ބުނާ ފަދައިން ވަޒީފާ
އަދާކުރާ މާޙައުލެއްގެ އެތަނުގެ ތަނބުންނަކީ އެތަނުގެ މުވައްޒަފުން. އެ ތަނުގެ މުވައްޒަފުންނާއި، އެ ތަނުގެ ވެރިންނާ
ދެމެދުގައި މި އުފެދޭ އިންޓަރރެކްޝަނެއް، ރަނގަޅު އިންޓަރރެކްޝަނެއް އުފެދިފައިވާނަމަ ނުވަތަ މުވައްޒަފުންނާ
ވެރިން ރަނގަޅަށް އޭތި ފެނި، އެނގިފައިވާކަމުގައި ވާނަމަ، ވަރަށް ފަސޭހަވާނެ މަސައްކަތްކުރަން. ދެން އެ
މުވައްޒަފުންގެ މައްޗަކަށް އަންނަ ވެރިޔަކު ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި ވާންޖެހޭނީ އެ މުވައްޒަފުންގެ ކަންތައްތައް އެނގޭ
ރަނގަޅު މުވައްޒަފަކަށް ވެއްޖެކަމުގައި ވާނަމަ އަދި މާ ފަސޭހަވާނެ. ފަހަރެއްގައި ނުދަންނަ މީހަކު އައުން އޭގެ
މާނައެއް ނޫން އެ ބޭފުޅަކަށް އެ މުވައްޒަފުންނާއެކު މަސައްކަތްކުރަން ނޭނގެނީއެކޭ. އެހެންނެއް ނޫން އަޅުގަނޑު މި
ދަންނަވަނީ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑަށް މިހާރު ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި އެ ތިބި ހުރިހާ
މުވައްޒަފުން ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގެއޭ. އައި ހޭވް އަ ވެރީ ގުޑް އިންޓަރެކްޝަން ވިތު އޯލް ދަ، ހުރިހާ
މުވައްޒަފުން މި ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި މި ވަގުތު ތި އްބެވި. ޕްލަސް މި ކޭސްތަކުގައި އެ
މުވައްޒަފުންނާއެކު އެ ލެވެލްގައި އަދި މެންބަރުންނާއެކު ވެސް އެ މައްސަލަތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ސިޓްކޮށް
އިންވޯލްވެގެން އުޅުނީމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ހޮވިއްޖެނަމަ އެއީ ހަމަ ހުރިހާ
ގޮތަކުން ވެސް ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ ކަމެއް. އަދި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ
17

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މައްސަލަތައް ހަލުވިކަމާއެކު ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި އަދި އިތުރު ފަސޭހައަކަށް ވެގެންދާނެ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަނީ. ދެން މި ކަންތައްތަކުގެ އިތުރުން ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މި މަޤާމަށް މިސާލަކަށް ،
އަލުން އަދި ނުހޮވުނުކަމުގައި ވީނަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ މޯޓިވްއަކަށް ބަދަލެއް ނާންނާނެ. އަޅުގަނޑުގެ
އިންޓްރޮޑަކްޝަންގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލި ފަދައިން އަޅުގަނޑުގެ އަމާޒަކީ މިހާރު މި ދާއިރާގައި ހަމަ
ފައިތިލަ ސާބިތުކޮށްގެން މި ދާއިރާއިން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ކުރިއަށްދެވެން އޮތް ގޮތަކަށް ދިއުން. މާނައަކީ މި މަޤާމު
އަދި އަޅުގަނޑަށް ހަމަނުޖެހުނޭ ކިޔާފައެއް އަޅުގަނޑު މި ހުރި މަޤާމުން މިސާލަކަށް، ޑީމޯޓިވޭޓްވެގެން
މަސައްކަތްނުކޮށް އެކަހަލަ އެއްވެސް ކަމެއް ނީންނާނެ. ދެން ކުރުގޮތަކަށް ބުނަންޏާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން މި
އުޅެނީ މި ކޮމިޓްމަންޓް އަޅުގަނޑު އަދާކުރާ ކޮންމެ ވަޒީފާއެއްގައި އެ ދޭންޖެހޭ ކޮމިޓްމަންޓް އަޅުގަނޑު މަތީ
މަޤާމެއްގައި ހުއްޓަސް، ދަށު މަޤާމެއްގައި ހުއްޓަސް ނުވަތަ މިހާރު މި ހުރި މަޤާމަށްވުރެ ދަށު މަޤާމެއް މާދަމާ އަދި
އަޅުގަނޑަށް އެހެން ތަނަކުން އަ އި ޑޯންޓް ނޯ މޭބީ މިސާލަކަށް ކަންތައްތައް ދިމާކުރި ގޮތުން ލިބުނުކަމުގައި ވިޔަސް
އެ ކޮމިޓްމަންޓް އެގޮތުގައި އިންނާނެއޭ. ޑީމޯޓިވޭޓެއް ނުވާނެއޭ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ، ހަމަ اެلهގ އިރާދަފުޅުން
އަޅުގަނޑަށް މި މަޤާމު ހަމަޖެހިއްޖެނަމަ އެ ހަމަޖެހުނު ވަގުތުން ފެށިގެން ހަމަ އަޅުގަނޑު މި މަޤާމުން ވަކިވުމާ
ހަމަޔަށް ވެސް އަދި އޭގެފަހުން ވެސް އަޅުގަނޑުގެ އިންޓަރގްރިޓީ ލެވެލް ހަމަ މި 100 ގައި ބަހައްޓައިދޭނަމޭ އަދި
ބަހައްޓާނަމޭ ހޮވުނަސް، ނުހޮވުނަސް. އަދި މަޤާމަށް ހޮވިއްޖެނަމަ އަދި އިތުރަށް އެކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު
ރަނގަޅުކުރަން، އިޞްލާޙުކުރަން ކަމެއް އޮތްނަމަ އެ ކަމެއް އިޞް ލާޙުކޮށް އެ ގޮތުގެ މަތީގައި ދެމިހުންނާނަމޭ.
އެހެންވީމާ، އެ ސަބަބަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މި މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ޢައްޔަން ދެން ތިއްބެވި 3
ކެނޑިޑޭޓަށްވުރެ ޢައްޔަންކުރުން މުހިންމު ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ނިމިވަޑައިގަތީ ދެއްތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖަށް
ފުރުޞަތެއް، އިތުރު ފުރުޞަތެއް.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
18

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދި ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އެއް ސުވާލެއް ކޮށްލަން ބޭނުންވާތީ. މިހާރު މި މަޤާމަށް ހޮވިއްޖެނަމަ
ޓްރައިބިއުނަލްގައި ކޮންކޮން ކަންތަކެއްތޯ ރަނގަޅުކުރާނީ؟ ރަނގަޅުކުރަން ފާހަގަކުރާ ކަމެއް ރަނގަޅުކުރަން ކޮން
ކަމެއްތޯ ކުރާނީ؟ ކޮން ކަމެއް ކޮށްގެންތޯ ރަނގަޅުކުރެވޭނީ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވެސް އަސްލު ހަނދާން ނެތިގެން ވާހަކަދައްކާލަން ބޭނުންވެފައި އިން މައުޟޫޢުއަކަށް ދެން މެންބަރ
ސުވާލުކުރެއްވީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ޙަޤީޤަތުގައި މި މަޤާމަށް ހަމަ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލިއިރު ވެސް ދެންމެ
ކުރިން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައިގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްފިން މެންބަރުން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވަމުން
އެބަ އަންނަކަން. މެންބަރުންގެ ފޯކަސްއަކީ ހަމަ މިހާރު ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަތައް ވީހާވެސް
އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި އޭގެ، އެހެންނަމަވެސް އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ނިންމުން. އެހެންވީމަ، މެންބަރުންގެ
މަސައްކަތްތަކުގެ ފޯކަސް ހުރީ ހަމަ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ކުރިއެރުމަށް، ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް
އަވަހަށް ނިންމުމަށް. އެހެންކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާހިނދު އަޅުގަނޑުގެ އެންމެ ބޮޑު ތަޞައްވުރަކަށްވާނީ މި
މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ހޮވިއްޖެނަމަ މިހާރު މެންބަރުން އެ ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކުގައި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑުގެ
އެހީތެރިކަން އަޅުގަނޑަށް ދެވެން ހުރި އެންމެ އެންމެ މެކްސިމަމް ދިނުން. އެއީ އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކީ. އޭގެ
އިތުރުން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އިތުރު ކަމެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެ ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް ހަމަ މެންބަރުންނަށް
އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު ވެސް ދީގެން ކުރިއަށްދިއުން. އެއީ މިހާރު ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން އަންނަ ކަމެއް.
މެންބަރުން ހަމަ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅިގެން މުވައްޒަފުންގެ ޚިޔާލު ވެސް ހޯދުމަށް އެ ކަންކަން ކުރަމުން އަންނަނީ.
އެހެންވީމާ، އެންމެ ފުރަތަމަ ކޮންމެ ކަމެއްގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނީ މެންބަރުންގެ އެ ނިންމަވާ
ކަންތައްތައް އެންފޯސްކުރުމަށް ޓަކައި ދަތިތަކެއް ހުރިކަމުގައިވާނަމަ އެ ދަތިތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައި އެ ކަންކަން
އެންފޯސްކުރުމަށް ޓަކައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ޓަކައި މެންބަރުންނަށް އެހީތެރިވެދީގެން މަސައްކަތްކުރުން. ދެން އޭގެ
އިތުރުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ވަޒީފާއަށް
ވަނީއްސުރެ ފެށިގެން ވެސް ހަމަ މިހާތަނަށް އައި އިރުގައި އަޑުއިވޭ، އެކަމަކު އަދި އޭގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަށް
މަސައްކަތް އެ މަސައްކަތާ ހަމަ ޔަށް ވާސިލްނުވެފައި އޮތް ކަމެއް. އެއީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި ކޭސް
މެނޭމަންޓް ސިސްޓަމެއް ގާއިމުކުރުން. ދެން ޙަޤީޤަތުގައި ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމެއް ގާއިމުކުރެވިއްޖެނަމަ އޭގެ
ވަރަށް ގިނަ ފަސޭހަތަކެއް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކި ގޮތްގޮތުން ލިބިގެންދާނެ މި ހިއަރިންގތައް
19

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޝެޑިއުލްކުރުމާއި، މި ކޭސަސްގެ އަޕްޑޭޓްސްތައް ލިބުމާ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ގިނަ
ލުއިފަސޭހަތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާނެ. ދެން މިހާރު ވެސް އެ މަސައްކަތް ކުރެވެމުން އެބަދޭ. ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް ހަމަ ކުރެވިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އަދި ހަމަ އެންމެ އެކަށޭނެ ގޮތުގައި އެ
މަސައްކަތެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ބޮޑު ފޯކަސްއަކަށްވާނެ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލް މި
މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ހޮވިއްޖެނަމަ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި ކޭސް މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމެއް ގާއިމުކުރުމަށް
ޓަކައި ކު ރެވެން ހުރި، ކޮށްދެވެން ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ކޮށްދީ އެފަދަ މެކޭނިޒަމެއް މި ޓްރައިބިއުނަލް ތެރޭގައި
ގާއިމުކޮށްގެން ކުރިއަށްދިއުން. ދެން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ ވެސް އަމާޒަކަށްވާނީ މި ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް އަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ހަމަ ވީހާވެސް ހަލުވިކަމާއެކު، އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ނިންމައި އެގޮތުގެ
މަތިން ކުރިއަށް ގެންދިއުން ދެން މި ފާހަގަކޮށްލި ދެ ކަންތައް ފިޔަވާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފަހު ސުވާލު ދަންނަވައިލާނަން އެހެން މެންބަރަކު ސުވާލެއް ނެތީމައާއެކުގައި. އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި
މިހާރު މަސައްކަތްކުރައްވާއިރުގައި ދެއްވާ ލީގަލް އެޑްވައިޒް ކިހާވަރަކަށް މެންބަރުން ބަލައިގަނެފައިވޭތޯ؟
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރަޢުޔު ތަފާތުވާ ކަންތައްތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ ރަނގަޅު ރަޢުޔެއް
ދީފިކަމުގައި ވާނަމަ މިހާތަނަށް ހަމަ މެންބަރުން އޭތި. މިސާލަކަށް، އަދި ގޯސް ރަޢުޔެއް، ގޯސް ރަޢުޔެއް ނޫން.
އަޅުގަނޑަށް ނުބައިކޮށް ކަންނޭނގެ މި ދެންނެވުނީ. މިސާލަކަށްމ އަޅުގަނޑުގެ ރަޢުޔާއި މިސާލަކަށް މެންބަރުންގެ
ރަޢުޔާ އަދި ތަފާތުވިކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް މެންބަރުން އެބަހުރި އެ ބަލައިގަނެފައި މިސާލަކަށް، އަޅުގަނޑަށް ވެސް
ބުނެދީފައި ތިމަންނަ މިސާލަކަށް މީގެ ގަބޫލުނުކުރަނީ މިހެންމިހެން މިތަންކޮޅު އިނީމައޭ ނޫނީ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑަށް
މިގޮތަށް މި ގަބޫލުކުރެވެނީ މިހެންމިހެން އިނީމައޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަދި އިން އަ ޕޮޒިޓިވް
ވޭ ހަމަ މިގޮތަށް ދޭ އެޑްވައިޒްތައް ބަލައިގަނެފައި ހުރީ. ދެން އެގޮތަށް ދެވޭ އަޅުގަނޑުގެ މިސާލަކަށް ރަޢުޔާ
ޚިލާފުވާކަމުގައި ވާނަމަ އެ ރީޒަންއަކީ ކޮބައިކަން ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އަޅުގަނޑަށް ވެސް ބުނެދީފައި ހުރީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މެންބަރުން ބަލައިގަނޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން މެންބަރުންނަށް ދޭ މި
ލީގަލް އެޑްވައިސްތައް.
20

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނާއެކު ހޭދަކޮށްދެއްވި ވަގުތަށް ޓަކައި. މި
ވަގުތު އިތުރު މެންބަރުންގެ ސުވާލު ނެތުމާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން ނިންމައިލާނަން. ވަކިވެލާނަން
އިނގޭތޯ.
ޙައްވާ އަނޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އަދިވެސް އެއްފަހަރު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން މި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑަށް
ދެއްވިކަމަށް ޓަކައި. ވައްސަލާމްޢަލައިކުމް. ޝުކުރިއްޔާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ދެއްތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީއަށް މަރުޙަބާ
ދަންނަވަން. ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި ހުސްވެފައިވާ މަޤާމަށް ކުރިމަތިލައްވާފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންފުޅު ފޮނުއްވި ބޭފުޅުންގެ ތެރޭ ގައި ހިމެނޭތީ އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރިއަށް ގެންދަނީ
އިންޓަރވިއު. އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތެއް އެރުވިން ރެފަރަލްއެއްގެ ފުރުޞަތު އެރުވިން. އެހެންނަމަވެސް،
ރެފަރަލްއަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނުވޭ ދެއްތޯ. ދެން ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ވެސް މި ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި.
ދެން އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޕަބްލިކް ކޮމެންޓެއް ހުށަހަޅާފައެއް ނެތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އިންޓަރވިއު ކުރިއަށްގެންދާ
ގޮތަކީ، ފުރަތަމަ 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަރުވަން ބޭނުންފުޅުވާ މުހިންމު މަޢުލޫމާތުތައް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކޮށްލަ
ދެއްވުމަށް. އެއަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ މެންބަރުންނަށް ވެސް ހިއްސާ، ކޮމިޓީ މެންބަރުން ސާފުކުރައްވަން
ބޭނުންފުޅުވާ މަޢުލޫމާތު ސުވާލުތައް ދަންނަވަ އިލާނެ. އެގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާނަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު
އަރުވަން 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަރުވަން އިނގޭތޯ.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
21

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
.` އަދި އެއްފަހަރު ވިދާޅުވެދެއްވަފާނަންތޯ ފުރަތަމަ 10 މިނެޓު ތެރޭގަ އި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ދެންނެވީ 10 މިނެޓުގެ ހަމަ ތަޢާރަފެއް އިނގޭތޯ. ދެން އެންމެ ފާހަގަކޮށްލައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ މަޢުލޫމާތުތައް
ކޮމިޓީއަށް ހިއްސާކޮށްލެއްވުމަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަދި ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާއެއް އިނގޭތޯ. ގާނޫނުގައި އެބަ
ލާޒިމްކުރޭ މިހާރު މަޤާމެއްގައި، ތަނެއްގައި، ކުންފުންޏެއްގައި ނޫނިއްޔާ އެއްވެސް ކަހަލަ އެންޓިޓީއެއްގައި
މަސައްކަތްކުރައްވާ ކަމަށް ވަނީނަމަ މި މަޤާމު ލިބިވަޑައިގެންފި ކަމަށް ވަނީނަމަ މަޤާމު ދޫކޮށްލައްވާނެކަމުގެ
އިޤުރާރެއް އިނގޭތޯ، އޭގައި ސޮއިކުރެއްވުމުން ޝަރުތު ހަމަވަނީ ގާނޫނީ ގޮތުން.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެންމެ އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު ތި ދެންނެވި އެތި އިނގޭތޯ. އޭތި ކިޔާފައި އަޅުގަނޑު ވާނީ ސޮއިކޮށްފައި މިހާރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކީކޭތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިޤުރާރެއްގެ ގޮތުގައި ދެންމެ ސޮއިކުރަން ލިބުނު ޑޮކި އުމަންޓެއްގެ ވާހަކަ ދެއްތޯ ތި ވިދާޅުވީ. އާދެ! އަޅުގަނޑާ
ހަވާލުކުރެވުނޭ މިކޮޅުން އޭތި. އެހެންވީމަ، އޭތި ކިޔާފައި އެއާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވާނީ ޢަމަލުކުރުމަށް
ސޮއިކޮށްފައި އެ އެއްބަސްވެފައި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އަތުގައި އެބައޮތް ކޮޕީ އިނގޭތޯ. މާފުކުރައްވާތި އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް ވަޑައިގަންނަވާ 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު އިނގޭތޯ.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
22

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
.` އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އާދެ! ކޮމިޓީ މި އިންޓަރވިއުއާ ގުޅިގެން ތި ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ! ކުޑަކުޑަ ތަޢާރަފަކަށް ދާއިރުގައި، އާ ދެ! އަޅުގަނޑު ސްކޫލުން ކިޔަވާ ނިމުނީ ދެހާސް،
މާފުކުރައްވާތި. 1991 ވަނަ އަހަރުގައި. ނިމުމަށްފަހުގައި ސަރުކާރަށް ޚިދުމަތްކުރަން ފަށާފައިވާނީ 1992 ވަނަ
އަހަރުން ފެށިގެން. ދެން ގާނޫނީ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މި ފީލްޑަށް މި ވަދެފައިވާނީ އޭރުގައި ހަމަ ގާނޫނު ކިޔަވާ ހިތުން
އެކަމަށް ހުރި ޝައުޤެއްގެ ބޮޑުކަމުން އޭރުގެ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަނުން ހިންގި ޝަރީޢާ އެންޑް ލޯ ޑިގްރީ ކޯސް
ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހުގައި ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ އެޓަރނީއެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރަން ފެށި ހިސާބުން ފެށިގެން .
ދެން އެކޮޅުން އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު ތަޖުރިބާއަކީ މިހާރު އަޅުގަނޑު ގާނޫނީ ގޮތުން މިހިސާބަށް އާދެވުމުގައި
އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑު ތަޖުރިބާއެއް އަސްލު ހާސިލުވި ވަރަށް ބޮޑު ތަޖުރިބާތަކަކަށްވި އެއް ކަމެއް އެއީ އެޓަރނީ
ޖެނެރަލް އޮފީހުގައި ގާތްގަނޑަކަށް ފޯ ޔިއަރސްވަރު މަސައްކަތްކުރަން ލިބުމަކީ. ދެން އެއަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑު
ދިޔައީ އަނެއްކާ ވެސް ހަމަ މި ދާއިރާއަށް ޝައުޤުވެރިކަން ހުރިވަރުން އިތުރަށް ކިޔެވުމަށް ޓަކައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް.
ދެން ގޮއްސަ އިންޑިއާގައި މާސްޓަރސް ޑިގްރީ ހަދާފައިވާނެ ބިޒްނަސް ލޯއިން. ދެން މިއީ އަޅުގަނޑުގެ ސީ.ވީގައި
ވެސް ހުންނާނެ ކަންތައްތައް. ދެން މިހާތަނަށް ވެސް އަޅުގަނޑުގެ މި ގާނޫނީ މަސައްކަތުގައި މި ހޭދަވީ
ގާތްގަނޑަކަށް 15 ވަރަކަށް އަހަރު. އެހެންވީމާ، މީގައި ތަޖުރިބާއަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ގިނައިން ހަމަ
މަސައްކަތްކޮށްފައި ވެސް ހުންނާނީ ދައުލަތުގައި، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަ ކުގައި އަސްލު. ދެން އަޅުގަނޑު
ޕަރސަނަލް ތަޢާރަފަކަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމުން އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވަނީ މާލެއަށް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ޢާއިލީ
ނަމަ ބަލާކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމުން އަޅުގަނޑަކީ މާކުންގެ. އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ ޚަދީޖާ ނަޢީމް އިނގޭތޯ. ދެޓްސް އިޓް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް. ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރުއަށް.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ. ޚަދީޖާ ނަޢީމް ދެއްތޯ. ވިދާޅުވެއްޖެ ގާނޫނީ މަރުޙަލާގައި އެކިއެކި ގާނޫނީ
ގޮތުން 15 އަހަރު ދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިވަޑައިގެންފައި ހުރި ކަމަށް. އަޅުގަނޑުގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް ގެ ގާނޫނީ ޒިންމާއަކީ ކޮބައިތޯ، އަދި މިއީ ކީއްކުރާ ތަނެއްތޯ؟
23

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޓެކްސްއާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނު އިނގޭތޯ، ގާނޫނު ނަންބަރު/2010: 3 ގާނޫނުގެ 54 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާނެ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބި އުނަލް އޮންނަންޖެހޭނެކަމާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ކަންތައްތައް. އެގޮތުން
ޖުމުލަގޮތެއްގައި ބަޔާންކުރާނީ ހަމަ މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީ، މީރާއަށް ނިންމާ ނިންމުންތައް
ޓެކްސްއާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ނިންމާ ނިންމުންތައް އެޕީލްކުރެވޭ މަރުޙަލާއެއްގެ ގޮތުން ބަލާ ބެލުން. ދެން ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް އަކީ ޓްރައިބިއުނަލް މެންބަރުން ތިބިކަމުގައި ވީނަމަވެސް ޙަޤީޤަތުގައި މިއީ އަސްލު ކޯޓެއް އިނގޭތޯ.
އަސްލު ކޯޓެއް މިއީ. މި ޝަރުތަކީ ފަނޑިޔާރުންގެ ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުތުތަކާއި، ފަނޑިޔާރުން ހަމަ މައްސަލަ
ބެލުމުގެ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ބެލެވޭ މެންޑޭޓް އޮންނަ އެކަހަލަ މުއައްސަސާއެއް މި ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް އަކީ. ސްޕެސިފިކްލީ މި އަންނަނީ ޓެކްސް ރިލޭޓެޑް އެއްޗެހި.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެވަނަ ސުވާލެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުން، އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ދާދިފަހުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްގަމު
ޓެކްސް ތަޢާރަފްކޮށްފި. އިންކަމް ޓެކްސް މިހާރު މި ނަގާ ބްރެކެޓްތަކާ ދޭތެރޭ ކަމަނާ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ
ކިހިނެއްތޯ؟ އެންމެ ރަނގަޅު ރޭންޖުގައި ނުވަތަ އެންމެ ރަނގަޅު ބްރެކެޓުން، އަދަދުންތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިންކަމް
ޓެކްސް މި ނެގެނީ، ނޫންނަމަ އިތުރު އިސްލާޙުތަކެއް ވާހަކައަކީ މިއަށްވުރެ ކުޑަކުރަންޖެހޭތޯ ނެގޭ ނުވަތަ
ބޮޑުކުރަންޖެހޭތޯ؟ ކޮބައިތޯ މިކަމާ ކަމަނާ ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިންކަމް ޓެކްސްއަށް ވަކިން ބަލައިލުމުގެ އިތުރުން ހޯލް ޖެނެރަލީ ހަމަ މިހާރު ރާއްޖޭގެ މި އޮތް ޓެކްސް
ނިޒާމު، ޓެކްސް ނިޒާމަށް ބަލައިލާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމުން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ނިޒާމަކީ ވަރަށް ޅަފަތުގައި
މިހާރު ތަޖުރިބާކުރަންޖެހިގެން އުޅޭ ނިޒާމެއް ކަމަށް ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ދެނެވަޑައިގަންނަވާ ކަންނޭނގެ މިކަން.
އެހެންވީމަ، ޓެކްސްއާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނުގައި ވެސް ޚުދު ބަޔާންކުރާ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު ތި ވިދާޅުވާ
ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. ހަމަ ތަފާތު އެކްޓުތަކަށް ޖީ.އެސް.ޓީ އަދި ހަމައެހެންމެ އިންކަމް ޓެކްސްގައި ވެސް އެބަހުރި.
އެހެންވީމާ، މިހާ ކުރު މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މިހެން އެޕްލައިކޮށްގެން އެއަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ބަލާއިރު ތި ވިދާޅުވާ
ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ހުރި ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަންތައްތަކަކީ ހަމަ ޓައިމް ނަގައިގެން
24

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އުފެއްދުންތައް ދިރާސާކޮށްގެން ހަމަ ތި ވިދާޅުވާ ގޮތަށް އިތުރަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާޙުތަކަކާ އެއްޗެ ހި ގެނެސްގެން
ހަމަ ކުރިއަށްދެވޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އަޅުގަނޑަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދަށް ފުރުޞަތު
އަރުވަން.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. މަރުޙަބާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑަށް ލިބިފައި މިއިން ކަރުދާހުގައި
ލިޔެފައި އިން ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ 2018 އިން ފެށިގެން މާރި ޗު 2020 އާއި ހަމައަށް ވަޒީފާއެއްގައި އުޅުނު ކަމަކަށް
މިއިން ފެންނާކަށް ނެތް. އެ ދުވަސްކޮޅު ކީއްތޯ ކުރެއްވީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ޕަރސަނަލް ވާހަކައެއް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަކީ ރާއްޖެއިން ބޭރު މީހަކާ
ކައިވެނިކޮށްގެން އުޅޭ މީހެއް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ފިރިމީހާ މި ވަގުތު މާލެއަކު ނެތް. ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އުޅޭތީވެ
މި ހޭދަވި މުއްދަތުގައި އަޅުގަނޑު ހުރީ ރާއްޖެއިން ބޭ ރުގައި ޢާއިލާއާ އެއްކޮށް.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ޚަދީޖާ ނަޢީމް ތި ކުރިމަތިލެއްވީ ކީއްވެގެންތޯ؟ ކޮން ކަމެއްތޯ
އެތަނުގައި، އެ ޓްރައިބިއުނަލްގައި ވާހަކައަކީ ކޮށްދެވޭނީ؟ ކޮންކޮން ސަބަބަކާ ހުރެތޯ ތި ކުރިމަތިލެއްވީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން އިނގޭތޯ އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެހެނެއް ނޫން. ތަނެއްގައި ހަމަ މަޤާމެއް އޮތީމައެއް ވެސް ނޫން. ބައިވަރު
ކޮމިޝަންތައް ވެސް އެބަހުރި ދެއްތޯ. ޓެކްސް އެޕީލް ޓް ރައިބިއުނަލް ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު މި ކޮމިޓީއަށް ދެންނެވި
ގޮތަށް ހަމަ އޭގެ މެންޑޭޓަށް ބަލާކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ މި ހާފް، ހަމަ ޖުޑީޝަލް ފަންކްޝަނެއް މި އިންނަނީ
ޓްރައިބިއުނަލްސްގައި. ވާހަކައަކީ އެ ފަނޑިޔާރުންގެ ހަމަ މަސްއޫލިއްޔަތާ އެއްކޮށް ކުރަމުންދާ ކަންތައްތަކެއް މި
25

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ހުންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ގާނޫނީ ތަޖުރިބާއަށް ބަލާ ކަމަށް ވަނީ ވެއްޖެއްޔާމުން އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް
އިތުބާރު އެބައޮތް މިހާރު ހުރި މައްސަލަތައް ދިރާސާކޮށްފައި ކުރުމުގެ ތެރެއިން ފާހަގަ ކުރެވޭ ކަންތައްތައް އިތުރަށް
ރަނގަޅުކޮށްގެން ހަމަ އެ ހުރި ކަންތައްތަކަށް އެޑްރެސްކޮށްގެން ރަނގަޅުކުރެވިދާނެ ކަމަށް. ދެން ކުރިން ވެސް
ވިދާޅުވި ގޮތަށް މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑު ގާނޫނު ކިޔާ ނޫނީ ދިރާސާކުރި ކުރުމުގައި ހަމަ އެބަހުރި ކަންތައްތަކެއް.
ބޭސިކަލީ ހަމަ ފާހަގަކުރެވުނު އެއް ކަމަކަށް ވާނެ މިސާލަކަށް މިތަނަށް އަންނަ މައްސަލަތައް މި އަންނަނީ މީރާއިން.
މީރާގެ މައްސަލަތަކެއް މި އަންނަނީ. ދެން ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ޓެކްސްއަކީ ވަރަށް
ބިރުވެރި ވާހަކައެއް ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް ދެއްތޯ. ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް ޓެކްސްއޭ ބުނީމަ ހަމަ އެއީ ހަމަ ހިތްހަމަޖެހޭ
އެއްވެސް ކަމަކަށް ނުވާނެ ހަމަ އާންމު ބަހަކުން ބުނާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމުން ދައުލަތުން ތިމަންނަމެން ފެލަނީއޭ ބުނާ
ކަހަލަ ބަހެއްގެ ގޮތަށް މީންކުރެވޭ އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، މީރާއިން އެ އިންނަ ވޯ ރކްލޯޑް ނޫނީ މީރާގައި މި ހުންނަ
އިޝޫސްތަކަކީ ޙަޤީޤަތުގައި މި މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި އެޑްރެސްކުރެވެންޖެހޭނެ ކަންތައްތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް
ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރީ. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑު ތަޖުރިބާއިން މި ބުނަނީ އަޅުގަނޑު މި ދޭތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރިން
ޕްރައިވެޓް ލޯ ފަރމްއެއްގައި، ޗަރޓަޑް އެކައުންޓެންސީ ފަރމްއެއްގައި. އެއީ ނަޢީމް އެންޑް ޖިނާން އެލް.އެލް.ޕީ.
ވަރަށް ފަހުން ކޯޕަރޭޓްވެފައި އިންނަ ތަނެއް އެއީ. މި ޓެކްސްއާ ބެހޭ ޚާއްޞަ މައްސަލަތައް އެތަނުން ގެންދާނީ.
އެހެންވީމާ، އެތަނުގައި ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅުންނާއެކީ މަސައްކަތްކުރުމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރި
ކަންތައްތައް މިއީ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާނީ މި ކަންތައްތަކަށް އެޑްރެސްކުރެވިގެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ
ރަނގަޅުކުރެވިދާނެއޭ މި މައްސަލަތައް ދެނެގަނެގެން.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި އެތަނުން އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ކަމެއް ނިންމިދާނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟
އެތަނުގައި ތިބި ހުރިހާ މެންބަރުންނަކީ ވިއްސަ ކަށް އަހަރުގެ ގާނޫނީ ގޮތުން ތަޖުރިބާ ލިބިފައި ތިބި މީހުން. ހުރިހާ
މެންބަރުން. ޓެކްސްއާ ގުޅުންހުރި އެއްވެސް ކަމެއް ނެތް. އެ ބޭފުޅުންނަށް ޓެކްސްއާ ގުޅޭ ކަންތައްތައް އެފަދަ
ޓްރައިބިއުނަލްއަކުން ނިންމިދާނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
26

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އާދެ، މި ގާނޫނު ވަރަށް ކްލިއަރ ދެއްތޯ. މިއީ ހަމަ ހުދާއި، ކަޅުން ލިޔެފައި އޮންނަ ގާނޫނެއް މިއީ. އަޅުގަނޑުމެން
ގާނޫނު އެޕްލައިކުރަން މީގައި މި ޖެހެނީ. އެޕްލައިކުރުމުގައި ވެސް މި ބަލަންޖެހެނީ ގާނޫނީ ހަމަތަކާއި، އުސޫލުތަކާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން. ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް މީރާގެ ނިންމުމަކާ ބެހޭ ގޮތުން
ހިތްހަމަނުޖެހޭ ކަމަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ވާގޮތަކީ ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭ މީހުންނަނީ ގާނޫނީ ބޭފުޅުންނެއް ނޫން. ޓެކްސް
ދައްކަންޖެހޭ ބޭފުޅުންނަކަށް އަސްލު މީގަ އި މިހިރަ ކަންތައްތަކެއް ނުވެސް ވިސްނޭނެ. އަދި ވިސްނިވަޑައިގަންނަވާ
ބޭފުޅުން އެކަން ގަބޫލުކުރައްވާކަށް ވެސް ބޭނުމެއް ނުވާނެ. މިކަހަލަ ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި
ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، ވާގޮތަކީ އެ ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންނަކީ ކޮންމެހެން ނެސެސަރިލީ އޭގެ ސްޕެޝަލައިޒް ބަޔަކަށް
ނުވިކަމުގައި ވީނަމަވެސް މި އިޝޫތައް ދެނެގަނެ މި ތަންތަން އެޑްރެސްކޮށް ޓީމް ވޯރކް އެއް ގޮތަށް މަސައްކަތްކޮށްފި
ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ހަމަ ރަނގަޅުކުރެވިދާނެ ކަމަށް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިންއަށް މި ވަގުތު ފުރުޞަތު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އަދި މަރުޙަބާ. ވިދާޅުވެއްޖެ ރާއްޖެއިން ބޭރުން މި ބިޒްނަސް ލޯ ކިޔަވާ ވިދާޅުވި ވާހަކަ.
އޭގައި ޓެކްސޭޝަން ލޯ ހިމެނޭތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ކިޔެވި ޔުނިވަރސިޓީއަކީ ނެޝަނަލް ލޯ ސްކޫލް އޮފް އިންޑިއާ ޔުނިވަރސިޓީ އެން.އެލް.އެސް.އައި.ޔޫ
ބެންގަލޫރުގައި ހުންނަ. ދެން އޭޝިއާ ރީޖަންއަށް ބަލާއިރު އެއީ ހަމަ ޓޮޕް ޓެންގައި ހިމެނޭ ޔުނިވަރސިޓީއެއް. ދެން
ޢަލީ ޙުސައިންއަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ކަންނޭނގެ މާބޮޑަށް ވެސް އެ ޔުނިވަރސިޓީ. ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑު
އެތަނުގައި މާސްޓަރސް ޑިގްރީ ހެދިއިރުގައި ސްޕެޝަލައިޒޭޝަން ވަރަށް ގިނަ ބިޒްނަސް ލޯ ސަބްޖެކްޓްސްތައް
ހަދާފައި ހުންނާނެ. އޭގެތެރޭގައި ޓެކްސްގެ ލޯކަލް ޓެކްސޭޝަން އިންނާނެ އިންޑިއާގެ ޕްލަސް އިންޓަރނޭޝަނަލް
ޓެކްސޭޝަން ވެސް އިންނާނެ. އިންޑިއާއަކީ ތި ބޭފުޅުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި މިހާރު ދުނިޔޭގައި އޮތް
އެންމެ ބޮޑު އެއް ޑިމޮކްރަސީ އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި. ދެން އަނެއްކާ ދުނިޔޭގެ މުޅި އާބާދީ ހިފައިގެން އުޅޭ ތަނެއް.
27

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ވަރަށް ކޮމްޕްލިކޭޓެޑް ވަރަށް ކޮންފިއުޒިންގ ސިސްޓަމެއް އޮންނަ ތަނެއް. ބަޓް ސްޓިލް އަޅުގަނޑު އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ
ހަމަ އެ ސިސްޓަމް ތެރެއިން ޓެކްސް އެ ފަރާތުން އެތަނުގެ ލޯކަލް ޓެކްސް ޕްލަސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ޓެކްސޭޝަން
ވާނީ މާސްޓަރސް ފުރިހަމަކޮށްފަ. ޙަޤީޤަތަށް ދަންނަވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ޓެކްސް މި ރޭކާލީ އެހިސާބުން.
ފަސްޓް ޑިގްރީ މިކޮޅުގައި ހެދިއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޓެކްސްގެ ލަފްޒު އެކަނި ކިޔަން އިނގެނީ. ދެން މިއީ
ކޯއްޗެއްކަން ނޭނގިގެން ސަރޗްކޮށްލައިގެން އެއްޗެއްގައި ޖެހީމަ އެއްޗެހިތަކެއް އާދޭ. އެހެންނަމަވެސް، ޙަޤީޤަތުގައި
މިއީ ކޯއްޗެއްކަން އަޅުގަނޑަށް މި ރޭކާލީ ޢަލީ ޙުސައިން ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް ހަމަ އެ ޕްރޮގްރާމުގެ ތެރެއިންނޭ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި އެހީވެސް ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގާނޫނު ވަރަށް ފަސޭހަވާނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ވާހަކަދެއްކީމަ. ދެން
އަޅުގަނޑަށް ވެސް އިނގޭ އަޅުގަނޑު ވެސް މިސާލަކަށް، ޓެކްސޭޝަނާ ބެހޭ ލޯ ކިޔެވިއިރުގައި ގާނޫނު ކިޔެވިއިރުގައި
އެންމެ އުނދަގޫ، އެންމެ ކޮމްޕްލެކްސް އެއް ސަބްޖެކްޓް ޓެކްސްއަކީ. އެކަމަކު، ކުރިން ވާހަކަދެއްކެވިއިރު ވިދާޅުވީ
ދެން ހަމަ ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް ގާނޫނުގައި މިހިރީ ލިޔެފައޭ. ދެން ޓެކްސް ވަރަށް ފަސޭހައިން މި
އެޕްލައިކޮށްލެވޭނެއޭ. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ އެހީ ވެސް. ދެން އެ ޔުނިވަރސިޓީގައި ދެން ލިޔެކިޔުމުން
ވެސް އެބައިނގޭ އަޅުގަނޑަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ޔަޤީންކޮށްލުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ސުވާލު މި އަހަ އިލީ.
އަޅުގަނޑުމެން ޚަދީޖާ މި މަޤާމަށް ޢަ އްޔަންކޮށްފި ކަމަށްވާނަމަ، ކޮން ކަހަލަ ތަފާތެއް ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްއިން ނުވަތަ ނިންމާ ނިންމުންތަކުން ދެއްކިދާނެ ކަމަށް ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަންތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ވަރަށް ރަނގަޅު ސުވާލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެއީ ކަންނޭނގެ ޙަޤީޤަތުގައި ވިޜަންއަކަށް
ވާންވާނީ ދެއްތޯ. ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދު މިކަމު ގައި ވަރަށް ބޮޑު އިނގޭތޯ. ތި ދެންނެވި ގޮތަށް މި
ޓެކްސް ގާނޫނު އަޅުގަނޑު ކީއިރުގައި ގާނޫނު ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގާނޫނީ މީހުންވީމަ އޭތި ވަރަށް ސިމްޕަލް.
އެކަމަކު، ކުރިން ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް ޓެކްސް ދައްކާ މީހުންނަށް އެއީ ބިރުވެރި ކަމެއް. އަނެއްކޮޅުން ދައުލަތަށް އެއީ
ހިތްހަމަޖެހުމެއް. އެއީ ހެސްކިޔާފައި ދައުލަތަށް ލާރި އަންނާނެ ގޮތެއްވުން އެއީ ދައުލަތަށް އެއިރެއްގައި އެންމެ
ރަނގަޅުވާނެ އުސޫލަކީ. ދައުލަތް އަޅުގަނޑުމެން މި ހިންގަނީ ޓެކްސްގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ލިބޭ ލާރިން. އެހެންކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި މި ކޮންސެޕްޓަށް އަޅުގަނޑު، ކޮންސެޕްޓަށް ކުޑަކޮށް ދާނަން. މި އެއްޗަށް ބަލާކަމަށް
28

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ވެއްޖެއްޔާ މީގައި މި އިންނަނީ ދެ ފަރާތް. ލާރި ވާހަކައަކީ ޓެކްސްގެ ލާރި މި ނަގަނީ މީރާއިން. ނަގާއިރުގައި އެއީ
ދައުލަތުގެ އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމަކީ ވީހާވެސް ގިނަ ފަރާތްތަކަކުން ހަމަ އޭގެތެރެއަށް. އޭގެތެރެއިން ރެކެވޭނެ
އެއްވެސް ފަރާތެއް ނެތި ހަމަ އެންމެން ވެސް ހިމަނައިގެން ވީހާވެސް ގިނަ ލާރި ދައުލަތަށް އަންނާނެ ގޮތަކަށް
ހެދުން. އެއީ ދައުލަތުގެ މި ނިޒާމު ރަންކުރުމަށް ޓަކައި. އަނެއްކޮޅުން އަދަރ ސައިޑް ބަލާކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ
މިސާލަކަށް، ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތުން އެ ފަރާތުން ބޭނުންވާނެ ހަމަ ނުދައްކާވަންޏާ ނުދައްކަން ނޫނިއްޔާ ހަމަ
ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ހަދާލައިގެން ކުޑަ އެއްޗެއް ދެއްކެންޏާ އެގޮތަކަށް ވެސް ދައްކަން. އެއީ އަސްލަކީ. އެހެންވީމާ، މި
ދޭތި ބެލެންސްކުރެވޭނެ ގޮތަކީ އަސްލު ޓްރައިބިއުނަލްގައި ތިބެގެން މި މައްސަލަތަކުގައި މި ވާންޖެހޭ. ގާނޫނުގައި
މިސާލަކަށް، މާނަކުރުމުގައި ބަލާއިރުގައި މި ވިދާޅުވާ ގޮތަށް، މި ދަންނަވާ ގޮތަށް މިސާލަކަށް އެންމެ ބޮޑު އަދަދަކުން
ދައުލަތުން ނެގިކަމުގައި ވީނަމަވެސް ނޫނީ އަނެއް ފަރާތުން އެންމެ ކުޑަ އެއްޗެއް ދައްކަން ބޭނުންވި ކަމަށް ވިޔަސް
އޭގެ ބެލެންސެއް އޭގެތެރޭގައި ހިމެނޭގޮތަކަށް ވިސްނައިގެން އެގޮތަށް އެ ކަންތައް ކުރެވުން. ވާހަކައަކީ ލޯ އެގޮތަށް
އެޕްލައިކުރެވުން. ގާނޫނު އެ އޮންނަ ގޮތް އެޕްލިކޭޝަން އެގޮތަ ށް ރަނގަޅުކޮށްގެން ކުރެވުން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ބައެއް މީހުން ބުނޭ ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ބައެއްފަހަރަށް ބުނާ ވާހަކައެއް އެއީ ރާއްޖޭގައި މި އޮތީ ރެގްރެސިވް
ޓެކްސޭޝަން ނިޒާމެކޭ. ކިހިނެއްތޯ ޚަދީޖާ މިކަމާ ދޭތެރެ ދެކެލައްވަނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ތި ވާހަކަ ކުރިން މެންޝަންކުރެވިއްޖެ ކަންނޭނގެ. ދެން އަލަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ތަޢާރަފްވެގެންދާއިރު ހުންނާނެ ކަންތައްތަކެއް އިނގޭތޯ. ދެން މި ދަންނަވާ ގޮތަށް އިންޑިއާ
ކަހަލަ ބޮޑު ތަނަކާއި، ރާއްޖެއާ ބަލާއިރު ވެސް ތަފާތުތަކެއް ހުންނާނެ. ދެން އަލަށް ނިޒާމެއް އައިސްގެން ބަޔަކަށް އެ
އަޙުލުވެރިވާން ބަލާއިރުގައި ވެސް ތި ވިދާޅުވާ ކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، މި ބުނާ
ޓެކްސްގެ އިދާރީ ގާނޫނުގައި ވެސް އެބަހުރި އިޓްސެލްފް ހަމަ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް އަނެއްހެން ކިޔާލާ ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ކޮމްޕްލިކޭޓެޑް ނޫނީ އިޝޫސް ހަމަ ކޮންފިއުޒިންގ ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ހަމަ
ހުންނަ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. މިސާލަކަށް، އެއް ކަމެއް ދަން ނަވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން
ވެއްޖެއްޔާމުން މީރާގެ ނިންމުމެއް މި އެޕީލްކުރެވެނީ. ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގޮތުން އިންނަ މައްސަލައެއް މި އެޕީލްކުރެވެނީ.
29

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ބަލާއިރު އެޕީލްކުރުމުގެ ކުރިން މީރާގެ ނިންމުން ރަނގަޅު ކަމަށް ވިޔަސް އަދި ރަނގަޅު ނޫންކަމުގައި ވީނަމަވެސް އެ
ފައިސާ އެބަޖެހޭ ދައްކަން. އެ ފައިސާ ދައްކާފައި ނޫނިއްޔަކާ އެޕީލް މަރުޙަލާއަކަށް ނުދެވޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މި އޮންނަ އެޑްރެސްކުރެވޭނެ ގޮތަކީ ޓްރައިބިއުނަލްއިން ނިންމާ އެއްޗެއް ބަލާފައި އެކޮޅަށް އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ
އެއްޗެއް ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ރިޓަރންކުރުން. ބަޓް ދެން ގާނޫނުގައި އެބަހުރި މިކަހަލަ ކަންތައްތައް އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، އެ އެއްޗަކީ އެންމެ ރަނގަޅު އެއްޗެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި ފުރުޞަތު
ނެގިދާނެ، ޓައިމް ނެގިދާނެ މީތި ދާގޮތް ބަލާފައި ދެން ގެންނަންޖެހޭ އިޞްލާޙުތަކާ އެއްކޮށް އެޑްރެސްކޮށްގެން
ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތެއް ހޯދުން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަކީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔާ ހަމަ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ މަޤާމެއް. ދެން ދައުލަތުގެ
މަޤާމެއްގައި އިނދެގެން، މީރާއަކީ ވެސް ދައުލަތް. އެހެންވީމާ، ދައުލަތާ ދެކޮޅަށް ދައުލަތުގެ މަޤާމެއްގައި އިނދެގެން
އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނިންމަފާނެ ކަމަށް ކީއްވެތޯ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންވީ ޚަދީޖާ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މި އަދާކުރަނީ ފަނޑިޔާރެއްގެ ދައުރު އިނގޭތޯ.
ބޭސިކަލީ އެއީ ޢަދުލުއިންޞާފު ނޫނީ ހަމަ ނޫނީ އެ އޮންނަ އުސޫލެއްގެ ތެރެއިން ޢަދުލުއިންޞާފު ގާއިމުކުރެވޭނެ
ގޮތަށް ކުރުން. އެހެން ކަމަށް ވެއްޖެ އްޔާ އަޅުގަނޑުގެ މަސްލަޙަތަކަށް ވާނީ އެ އޮންނަ ޢަދުލަށް، އިންސާފަށް އެ
ބަޔަކަށް އެ ގަބޫލުކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އޭތި ކުރުން. ވަކި ދައުލަތުގައި އިން ފޭވަރކުރުމެއް ނޫން އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި
ވަރަށް ސާފުކޮށް އަޅުގަނޑަށް އެކަން ދަންނަވަން ކެރޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިހާދު އަނެއްކާ ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
30

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަޅުގަނޑު ސުވާލެއް އުފެދުނީ އިނގޭތޯ. އެއީ ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ ގާނޫނުގައި އިންނަ މާއްދާއެއްގައި އިންނަ ގޮތުން
އެ މައްސަލައެއް އުފެދުނަސް އެ އެޕީލްކުރުމަށް ޓަކައި ކޯޓާ ހަމައަށް ދެވެނީ، ޓްރައިބިއުނަލްއާ ހަމައަށް ދެވެނީ އެ
ފައިސާ ދައްކާފައޭ. އެހެންވީމާ، އެ މާއްދާ ގޯސްކަމަށް ތި ދެކެވުނީ ކިހިނެއް ވެގެންތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ޕަރސަނަލީ ގޯސްކަމަށް މި ދެކެވެނީ އަސްލު އޯލްރެޑީ އެ ހިތްހަމަޖެހުން އެ ނިންމުން
ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ދެއްތޯ އެޕީލްކުރަނީ މި. އެހެންވީމާ، އެ ހިތްހަމަނުޖެހުން އެ ފަރާތުގަ އި އިންނާނެ. މިސާލަކަށް،
އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ އިން ފޭވަރ ވާހަކަދައްކާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެއީ ވަރަށް ހިތްގައިމު ކަމެއް.
އެހެންނަމަވެސް، އެ ދައްކަންޖެހޭ މީހާއަށް ކަމަށް ވެއްޖެ އްޔާ އެއީ ރަނގަޅުކަމަކަށް ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ
ޕަރސްޕެކްޓްއިން ބަލާކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު އަޅުގަނޑަކަށް މިހާރު ވަކި އިން ފޭވަރ ވަކި ފަރާތެއް ގޮތަކަށް ނޫން މި
ބެލެނީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ގާނޫނު ކުރާއިރު އަޅުގަނޑަށް މަފްޙޫމްވަނީ އަޅުގަނޑަށް ވިސްނެނީ އެހެންވީމަ އެ
ރަނގަޅެއް ނޫނޭ. އެނޫން އަދި ބައިވަރު ކަންތައްތައް ވެސް ހުރި ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، އަދި އެ
ކަންތައްތައް އެޑްރެސްކޮށް ޗޭންޖުކުރަން ޓައިމްކޮޅެއް ބޭނުންވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ތި ވިދާޅުވަނީ މިހާރު އިންގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އެ މައްސަލައެއް ލާން ބޭނުންވާ މީހާއަށް ފައިސާ ނުދައްކާ
ޓްރައިބިއުނަލްއަށް އެޕީލްކުރުމުގެ ފުރުޞަތޭ އޮންނަންޖެހޭނީ ދެއްތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އޮތް ގޮތަކުންނެއް ނެތް ދެއްތޯ. މިހާރު އިންނަނީ ހަމަ ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް އެޕީލްކުރެވެންޏާ ފޯމުގައި ވެސް
އެކަން މެންޝަންކުރަންޖެހޭ އަދި ފައިސާ ދެއްކި ހަމަ ސްލިޕްތަކާ އެއްޗެހި ވެސް ހުށަހަޅަންޖެހޭ. އަނެއްހެން ބުނާ
ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ޗޮއިސްއެއް ނެތް ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، އެއާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެގޮތަށް
މިހާރަށް ދާންޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ، ތި ވިދާޅުވާ ގޮތަށް އޭގެ އިމްޕްލިކޭޝަން ނޫނީ އޭތި ކިހިނެއްކަން ވާނީ ދެން
އިނގޭނީ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެ އިޝޫ އެޑްރެސްކޮށްގެން ކުރަންޖެހޭނެ ހާލަތެއްގަ އި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް
ގަބޫލުކުރެވެނީ.
31

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒުއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ ޕަރސަނަލް ބައެއް ކަންތައްތަކެއް ނުވަތަ ޢާއިލީ ބައެއް މައްސަލަތަކެއް، ޢާއިލާގެ ބައެއް
ކަންކަމާ ހެދި ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އުޅުއްވި ވާހަކަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި މަޤާމަށް ޚަދީޖާ ނަޢީމް ޢައްޔަނުކުރާ
؟
ފަހުން އެފަދަ ހާލަތެއް ދިމާވެދާނެތޯ
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް މިކަން ދާއިމީކޮށް އެހެން ގިނަ ދުވަހު ހުރެވޭނެ މަޤާމެއް ކަށަވަރުވެއްޖެއްޔާމުން އަޅުގަނޑު ޢާއިލީގޮތުން
އެ އޮންނަ ކަންތައްތަކަށް ވެސް ޗޭންޖަ ރސް ގެންނާނަން އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުގެ ޕްލޭންތައް ހަމަ އެގޮތަށް މިކޮޅުގައި
ސްޓޭޝަންވުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް އެގޮތަށް ޕްލޭންކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ.
ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއިން މި ނިންމާ މައްސަލަތަކަކީ ދައުލަތާއި، އާންމު ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭގައި
އާންމުކޮށް މި ޖެހޭ ޓެކްސްގެ މައްސަލަތައް. ދެން މި މައްސަލަތައް މި ނިންމާގޮތުން ބައެއްފަހަރު ބައެއް
ފާޑުކިޔުންތަކާއި، ބައެއް މީހުންގެ ހިތްހަމަނުޖެހުންތަކާއި އަދި ޚާއްޞަކޮށް ދެން ވިޔަފާރިވެރިން ހިތްހަމަނުޖެހުންތައް
ވެސް އެހެން ދިމާވުން އެކަށީގެންވޭ. ދެން ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ޕްރެޝަރތަކެއް ވެސް އައުން އެކަށީގެންވޭ. ދެން
މިފަދަ ޕްރެޝަރތަކާ އެކީގައި ވެސް މި ޓްރައިބިއުނަލްގެ 5 އަހަރުގެ ދައުރު ފުރިހަމަ ނުވަތަ މިއަދުން ފެށިގެން ތި
އިންތިޚާބުވި ދައުރު ފުރިހަމަވަންދެން ހުންނަވާނެކަމުގެ ކިހާވަރެއްގެ ޔަޤީންކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތްތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މެންބަރުކަމަށް ހޮވުމަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑު ހުންނާނީ ކިހާ ދުވަހެއްގައިތޯ އަނެއްކާ 5 އަހަރު
ފުރިހަމަކުރެވިދާނެތޯ އެ ޑައުޓެއް އަޅުގަނޑެއް އަސްލު ނެތް އިނގޭތޯ. އެއަށްވުރެ ބޮޑަށް އަޅުގަނޑު މިކަން
32

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ދިރާސާކުރެވިފައި މިއީ ކޮން ކަމެއްކަން އެނގި މިކަމުގެ ތެރެއަށް ވަންނަން ބޭނުންވެގެން ޙަޤީޤަތުގައި ކުރިމަތި މި
ލީ. އެހެންކަމަށްވާތީވެ، އަނެއްކާ ކުރިން ވެސް ދެންނެވި ގޮތަށް މި ތަޖުރިބާ އާއި މި ޓެކްސްއަށް ޚާއްޞަކޮށް ވަކި
ސްޕެޝަލައިޒޭޝަނަކަށް އެކަމަށް ޓާގެޓްކުރަން. ދެން މީގެ އިތުރަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ ގާނޫނީ ބޭފުޅުން
ކަމަށް މިހާރު ލޯޔަރުންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުން ކަމަށް ބެލިޔަސް ވެސް ވަކި ޚާއްޞަ ޓެކްސް ލޯޔަރުންނެއް
ނެތް ކަންނޭނގެ ރާއްޖެއަކުއެއް. ދެން ލޯޔަރަކަށްވީތީ ޓެކްސް މައްސަލައެއްގައި އުޅުއްވަފާނެ. އެހެންނަމަވެސް،
ސްޕެސިފިކަލީ ޓެކްސް ލޯޔަރސްއެއް ނުތިބޭނެ. ޙަޤީޤަތުގައި ޓެކްސް ލޯޔަރސްއިންގެ ގޮތުގައި އެނގެންޖެހޭ
މިންވަރަށް އެނގޭ ލޯޔަރސްއެއް ނެތޭ އަޅުގަނޑަށް ދެންނެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އެހެންވީމަ
ވާގޮތަކީ ޓްރައިބިއުނަލްގައި ހުންނައިރުގައި ތި ވިދާޅުވާ ކަންތައްތަކެއް ވެސް ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަސްލު
އަޅުގަނޑަށް ފަސޭހަވާނެ ގާނޫނީ ގޮތުން މި ލިބުނު ތަޖުރިބާ އާއި މި ޓެކްސްގެ ދާއިރާއިން އަޅުގަނޑަށް މި ހުރި
އިމްޕްރެޝަނާއި ކަންތައްތަކާ އެއްކޮށް ހަމަ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި އިސްތިޢުފާއެއް ނޫން އެހެން
ކަމަކަށް ޑައުޓްއާ ނުލައި ހަމަ ސްމޫތްލީ ރަންކުރެވިދާނެކަމުގެ ޔަޤީންކަން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ ސުވާލެއް އޮތީ، ޓްރައިބިއުނަލްއިން އަމިއްލަ
ފަރާތަކަށް ފައިސާއެއް ދެއްކުމަށް ޙުކުމްކުރީމަ ދެން އެ އިސްތިޢުނާފްކުރެވެން މި އޮންނަ އުސޫލު ދެން ދެންމެ ތި
ވިދާޅު ވެސް ވީ. އެ އުސޫލު ބަދަލުކުރަން މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް ގެންނަ އިޞްލާޙެއްގެ
މަސައްކަތްކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން އެކަހަލަ ކަމެއް ފަށައިފިއްޔާ އެ ކަމަކަށް ކިހާވަރަކަށް
ތާއީދުކުރައްވާނަންތޯ؟ މި ދެންނެވީ ދެން ޕަބްލިކްލީ އެއްޗެއް ވިދާޅުވާކަށް ޖެހިވަޑައެއް ނުގަންނަވާނެ.
އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަމަކީ ރަނގަޅުކަމެއް ކަމަށް ފެނިވަޑައިގެންފާނެތޯ، އެ ގެންނަ ބަދަލަކީ ޓްރައިބިއުނަލްއަށް
ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ނުދައްކާ ވެސް އެޕީލް މަރުޙަ ލާގައި އިސްތިޢުނާފްކުރެވޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް
ގެންނަ ބަދަލެކޭ. އެއާ ދޭތެރޭގައި ކިހިނެއްތޯ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން؟ ޝުކުރިއްޔާ.
33

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ތި ވިދާޅުވީ އަޅުގަނޑު ޕަރސަނަލީ މިހާރު ބުނާ ކަމަށް ވެއްޖެ އްޔާ މިހާރު އަޅުގަނޑަށް މީތި
ވިއުކުރެވިފައި ހުރި ގޮތަށް ބަލާކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު ރަނގަޅު ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އިނގޭތޯ. އެއީ މިހާތަނަށް
އައިއްސަ ހުރި ޝަކުވާތައް ނޫނީ ކޮމްޕްލެއިންސްތައް ނޫނީ ޓެކްސްގެ މައްސަލަތަކުގައި ގިނަފަހަރަށް ހަމަ އެ އިޝޫ
ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރިކަން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ނޮޓިފައިވެފައި ހުރީ. އެހެންވީމައާ އެއްކޮށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތަށް މި އަރަނީ ކަމަނާ ވިދާޅުވީ ޓެކްސް މިރާއިން އެ ދައްކަން ބުނާވަރަށް އަމިއްލަ
ފަރާތްތަކުން އެ ބޭފުޅާ ދައްކަން ބޭނުން ނުވަންޏާ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުދައްކާ އެބަޖެހެއޭ ޓެކްސް އެޕީލްކުރެވެން.
އަޅުގަނޑުގެ ހިތަށް މި އަރަނީ އެހެން މިކަން ކުރަން ފަށައިފި ކަމަށް ވަނީނަމަ ދައުލަތަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު
އާމްދަނީއެއް މި ދަނީ ހުއްޓިގެން. މި ދަނީ މަޑުޖެހިގެން. ހަމަ ގިނަ މުއްސަނދިން މިގޮތަށް ކަންނޭނގެ މިކަން
ކުރާނީ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ މަޢުލޫމާތު ކުށްކަމުގައި ނުވާނަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސްއިން
ކޮންމެވެސް ޕަސަންޓެއް ދައްކާފަ މިހާރު އެޕީލްކުރެވޭހެން. އެހެންވީމާ، ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުގެ ޖުމުލަ ސުވާލަކީ
ކީއްވެގެންތޯ ތިގޮތަށް ވިސްނުން ތި ހުންނެވީ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުދައްކާ؟ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މިޤައުމުގެ ހަމަ
އިޤުތިޞާދު މި އޮތީ ހަތަރު،ފަސް މަހުޖަނެއްގެ އަތްދަށުގައި. ޓެކްސްގެ % 80 އަކީ ވެސް ހަމަ އެ ބޭފުޅުން.
ތިން،ހަތަރު މަހުޖަނެއް މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، ތިޔަ ވިދާޅުވި ގޮތަށް އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުދައްކާ އަނެއްކާ ޓެކްސް
އެޕީލް އެ ބޭފުޅުންނަށް ކުރަންޖެހޭ ނިޒާމެއް އޮތިއްޔާ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ ބޮޑުބައެއް މި އޮންނަނީ ހިފެހެއްޓިފަ.
އަނެއްކާ އެ ބޭފުޅުންގެ ނުފޫޒުން ބައެއްފަހަރު ބައެއް ހާލަތުގައި މައްސަލަތައް ދިގުދަންމާލާ އެތައް ހަމަ
އަހަރެއް،މަހެއް ވަންދެން ވެސް އެބަދޭ. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މިޤައުމުގެ ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދާ ގޮތް.
އެހެންވީމާ، ކީއްވެގެންތޯ ތިޔަ ވިސްނުން ތި ގެންގުޅުއްވަނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
34

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އާދެ! ތި ވިދާޅުވި ސުވާލުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ޖަވާބެއް ދެވިދާނެ އިނގޭތޯ. މީގައި ވާގޮތަކީ
އަސްލުގައި އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުދައްކާ، ޚާއްޞަކޮށް ޓްރައިބިއުނަލްއަކީ އަސްލު ކޯޓެއްގެ ޕިކްޗަ ރއެއް އިނގޭތޯ.
ކޯޓެއްގެ ދައުރެއް މި އަދާކުރަމުންދަނީ. ޢަދުލަށް، އިންސާފަށް މަސައްކަތްކުރާ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ.
ފައިސާއެއް ނުދައްކާ އައިއްސި ކަމަށް ވިޔަސް ހަމަތަކާއި، އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ނުދައްކާވާ
ފައިސާއަކީ ދައްކަންޖެހޭނެ އެއްޗެއް ކަމަށް ނިންމުމުގެ ބާރު ޓްރައިބިއުނަލްގައި އެބައޮތް. އެ ލިޔުންތަކާއި، އެ
ނިންމާފައިވާ ނިންމުން އަސްލެއްގެ މައްޗަށް ބަލައިގެން އެއީ ރަނގަޅުގޮތަކަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ ހަމަ އެއްކަލަ ތި ދަންނަވާ އަދި ބޮޑު އެމައުންޓަކަށް ވިޔަސް ވެސް ހަމަ ދައުލަތަށް އެ ފައިސާ
ލިބިދިނުމަށް ޙުކުމްކުރެވޭނެ ދެއްތޯ. އަދި ނުދައްކާ އައުމަކުންނެއް އެ އެއްޗަށް އެޑްރެސް ނުކުރެވޭނީކީ ވެސް ނޫނޭ.
އެހެންނަމަވެސް، ކުރިން މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ތިގޮތަށް ފާހަގަކުރެވިފައި
އޮތް ކަމަށް ވަންޏާ ގާނޫނެއްގެ ތެރެއިން އެކަން އިޞްލާޙު ކުރުމުގެ ތެރެއިން މިސާލަކަށް، ވަކި ތްރެޝްއެއް ލާފައި
ވަކި އެމައުންޓެއް ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ތްރެޝްހޯލްޑެއް ލާފައި މިސާލަކަށް، ވަކި އެމައުންޓެއްގެ އަދަދެއް ކަމަށް
ވެއްޖެއްޔާ ޕަސެންޓެއް ދެއްކުން. އިޓް ކުޑް ބީ އަ އޮޕްޝަން. އެއީ ހަމަ ވާހަކައަކީ މިހާރު ހުރި ނިޒާމު ގެ
ތެރެއިންނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އިތުރަށް ގެންނަންޖެހޭނެ އިޞްލާޙުތަކެއް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެޑްރެސްކުރެވޭނެ ކަންތައްތައް އެއީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނިމިވަޑައިގަތީ ދެއްތޯ؟ އާދެ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހުރި ހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވި
ސުވާލުތައް ދަންނަވާލެވިއްޖެހެން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަވާބު ލިބިގެން ގޮއްސި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި
ވަގުތު ވަކިވެލާނަން. އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާތީ އެ ފުރުޞަތު އަރުވަން.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އެއް ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިނގޭތޯ. ދާއިރާއަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަ އިންޓްރަސްޓް ހުރި،
ޝައުޤުވެރިކަން ހުރީމަ ލާފައި އޮތް މަޤާމެއް ކަމަށްވާތީވެ، މި މަޤާމަށް އަޅުގަނޑު ޢައްޔަންކޮށްފި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު
ތެދުވެރިކަމާ އެއްކޮށް އެކަން ކުރެވޭނެކަމުގެ ޔަޤީންކަން އަސްލު އަޅުގަނޑު ދޭން ބޭނުންވަނީ. އެ ވާހަކަ ހަމައެކަނި
ދަންނަވާލަންވެގެން. ވާހަކައަކީ އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒެއް ނެތި އަޅުގަނޑުގެ މިނިވަންކަމާ އެއްކޮށް އެ
ކަންތައްތައް ނިންމޭނެ މީހެކޭ އަޅުގަނޑަކީ. އިންޓަރގްރިޓީގެ ގޮތުން ބަލާކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމުން ވަކި ބަޔަކު ބުނާ ނޫނީ
35

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ވަކި ނުފޫޒެއްގެ ދަށުން ހަމަގައިމު ވެސް މަސައްކަތްކުރާނެ މީހެއް ނޫނޭ އަޅުގަނޑަކީ. އެ ކަންތައް ފާހަގަކޮށްލަން
ބޭނުންވަނީ އިތުރަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. މި ވަގުތު އެހެންވީމަ ވަކިވެލާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އައްސަލާމްޢަލައިކުމް.
އަޅުގަނޑުމެން ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީއަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވައިލަން. މި ކުރިއަށް މި ދަނީ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް އަށް ކުރިމަތިލައްވާފައިވާތީވެ ނަންފުޅު ފޮނުވާފައިވާއިރުގައި އިންޓަ ރވިއުކުރުން. އެގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީ ގަވާއިދު ބުނާގޮތުން ފުރުޞަތެއް އެރުވިން ރެފަރަލްއަކަށް ވެސް. ރެފަރެލްއެއް އެކަމަކު
ހުށަހަޅުއްވާފައި ނުވޭ ދެއްތޯ؟ ދެން ކޮމެންޓުތަކަށް ހުޅުވާލިން ޕަބްލިކްލީ. އެކަމަކު އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އެއްވެސް
ކޮމެންޓެއް ލިބިފައެއް ވެސް ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ފުރުޞަތު އަރުވާ ގޮތް ދަންނަވާ ލާއިރުގައި ފުރަތަމަ 10 މިނެޓު
ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރަން ބޭނުންފުޅުވާ މުހިންމު ވާހަކަފުޅުތައް ހިއްސާކޮށްލަ ދެއް ވުމަށް. ދެން
އެއަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުޅުވާލާނަން ކޮމިޓީ މެންބަރުންނަށް ސުވާލު ދަންނަވައިލުމަށް. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް
ވަޑައިގަންނަވާ. އަލްއުސްތާޛާ މަރިޔަމް ޠޫލާ ދެއްތޯ.
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަކީ މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން. އަޅުގަނޑު ސްކޫލް ނިންމާލާފައި އެންމެ
ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ޖޮއިންވީ ވިލާ ކޮލެޖުގެ ޝަރީޢާ ޕްރޮގްރާމްއަށް. އެއީ ފައުންޑޭޝަން ހެދީ. ދެން 2018 ވަނަ
އަހަރު އަޅުގަނޑު ނިންމީ ޑިގްރީ، ބެޗްލަރސް އޮފް ޑީގްރީ ޝަރީޢާ އެންޑް ލޯއިން އޮނަރސް. ދެން އަޅުގަނޑު
2020 ވަނަ އަހަރު އެންމެފަހުން ހަދާފައި އިންނާނީ މާސްޓަރސް ޑިގްރީއެއް. އެއީ ޝަރީޢާ އެންޑް ލޯގެ ކްރިމިނަލް
ލޯ ބައިން. ދެން ވަޒީފާގެ ތަޖުރިބާއަށް ބަލަ އިލާނަމަ އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ އަދާކޮށްފައި އިންނާނީ
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގައި. އެއީ 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި. ދެން އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު
މަސައްކަތްކޮށްފައި އިންނާނީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ ގައި ލީގަލް ސެކްޝަންގައި. ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ
އަދާކުރަމުންދަނީ ޓްރާންސްޕޭރަންސީ މޯލްޑިވްސް ގައި ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ހަ އިސިއްޔަތުން. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ
ތަޢާރަފެއް.
36

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުން ކިހާ މިންވަރަކަށް މި ޓެކުހާ ގުޅޭ ދާއިރާގައި އެ
މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވޭތޯ؟ ކިހިނެއްކަން މި ކަންތައްތައް، ޓެކްސްއާ ގުޅުންހުރި މަސައްކަތްތަކުގައި މީގެ ކުރިން
މަސައްކަތްކުރެވިފައިވޭތޯ އެކަމުގެ ތަޖުރިބާއެއް ލިބިފައިވޭތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓެކްސްއާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ވަޒީފާއެއް އެއްވެސް ދާއިރާއެއްގައި ނީންނާނެ. ދެން ޕްރައިވެޓް
ޕްރެކްޓިސްކުރިއިރު އެންމެ ކޭސްއަކުން އަޅުގަނޑަށް ޖެހުނު ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގޮތުން. އޭތީގައި ކުޑަކުޑަކޮށް އިނީ
ޓެކްސްގެ ބައެއް. ދެން އެކަމަކު، އަޅުގަނޑު ޢަމަލީގޮތަކުންނެއް އޭތީގައި ބައިވެރިވެފައެއް ނީންނާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު
ނަގަނީ އޭތި އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ސްޓްރެންގތެއް ކަމަށް. އެއީ ޓެކްސްއާ ބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއަށް މެންބަރުކަމަށް
ކުރިމަތިލާއިރު އެގޮތަށް އެކަހަލަ ކަމެއްގައި ނޫޅުމަކީ ކޮންފްލިކްޓް އޮފް އިންޓްރެސްޓްއިން ދުރުވެގެންދާނެ ކަމެއް
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގޮތުން ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގެ އެކަމުގެ ތަޖުރިބާ
އަނެއް ގޮތަކަށް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވްކޮށް އެކަމުގައި ބައިވެރިވެފައި ނެތަސް އަޅުގަނޑު ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގާނޫނުތަކަށް
އަޙުލުވެރިވާނެ. ދެން އަނެއްހެން ޕްރައިވެޓް ޕްރެކްޓިސް ތެރެއިން އެންމެ ކޭސްއެއް އަޅުގަނޑު އިންނާނީ ޓެކްސްއާ
ބެހޭ ގޮތުން ޢަމަލީގޮތުން ބައިވެރިވެގެން ހިންގާފަ. ތެންކިއު.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޕްރައިވެޓް ޕްރެކްޓިސިންގގައި މަސައްކަތްކުރި ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްލީމަ ހަމަ ޖުމުލަކޮށް ކޮން ބާވަތެއްގެ
މައްސަލަތަކެއްގަ އިތޯ ޕްރައިވެޓް ޕްރެކްޓިސިން ގގައި މަސައްކަތްކުރަނީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ސިވިލް ކޭސްތަކުގައި.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
2018 ގައި ހުއްދަ ނެގިކަމަށް، އާންމުކޮށް ޕްރައިވެޓް ޕްރެކްޓިސިންގގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކުން މަތީ ކޯޓުތަކުގައި ވެސް
ވަކާލާތުކުރުމުގެ، މަތީ މަރުޙަލާތަކުގައި ވެސް ވަކާލާތުކުރޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ހައި ކޯޓުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިތޯ އޮތީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް އަދި ހައި ކޯޓުގެ ހުއްދައެއް ނުލިބޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން
ޒަރީރުއަށް.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ. ވިދާޅުވެއްޖެ ޓެކްސްއާ ބެހޭ ޢަމަލީ މަސައްކަތް ތަޖުރިބާ މާބޮޑަށް ނެތްކަމަކު
ގާނޫނީ ބައި ރަނގަޅަށް ދެނެވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ޓެކްސް މިއީ ކީއްކުރަން ނަގާ
އެއްޗެއްތޯ؟ ދެން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަކީ ކޮން ކަމެއް ކުރާ ކޮން ތަނެއްތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަކީ މީރާއިން އެންމެ ފުރަތަމަ ޓެކްސްއަށް އެކަށީގެންވާ ފަރާތްތަކުން އެޕްލައިކުރާނީ
ޓެކްސް ބަޔާނެއް ހުށަހަޅާފަ. ދެން އެ ބަޔާން ފޮނުވީމަ އެކަމަށް އިޢުތިރާޟެ އް ކުރުމުން މީރާއަށް އެ އިޢުތިރާޟްކުރާ
ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި މީރާއިން 120 ދުވަސް ތެރޭގައި އެ މައްސަލަ ބަލާފައި އެ ބޭފުޅުންނަށް، މީރާއިން
މައްސަލައާމެދު އެ ބޭފުޅުންގެ އިޢުތިރާޟާމެދު ބަޔާނެއް ހުށަހެޅީމަ އެ ބޭފުޅުން އެ އިޢުތިރާޟާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލް އަށް މައްސަލަ ބަލަން ހުށަހަޅާނީ. އެގޮތުން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއިން ޓެކްސްއާ
ގުޅޭ ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްސަލަތައް ބަލާފައި ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއިން ގޮތެއް ނިންމާނީ އެޕީލް މައްސަލަ
38

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އިސްތިޢުނާފްކޮށްފައި އޭތި ހުށަހެޅުމުން. ދެން ކުރެއްވީ ކޮން ސުވާލެއްތޯ؟ ޓެކްސް ނަގަނީ ޒަކާތުގެ އުސޫލުން. އެއީ
ޓެކްސްއަކީ ޓެކްސް ނެގީމަ ދައުލަތް ހިނގާނީ. އިކޮނޮމީ ހިނގަނީ ޓެކްސްއިން. މިސާލަކަށް، ޓެކްސް ނަގަނީ
މުއްސަނދި ބޭފުޅުންގެ އަތުން ނޫނިއްޔާމުން ވަކިވަރަކަށް އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި މުދަލުގެ އިންސައްތައެއް ހަމަ ވާ
ބޭފުޅުންގެ އަތުން ޓެކްސް ނަގަނީ. އެ ނަގާ ޓެކްސްގެ ސަބަބުން ދައުލަތުގެ، ޕަބްލިކް ސެކްޓަރއަށް ޕަބްލިކަށް
ރަނގަޅުގޮތެއް ވަނީ. ޕަބްލިކު ގެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި މިސާލަކަށް، ޓެކްސް ނަގައިގެން އެކަމުގެ ސަބަބުން ޕަބްލިކް
ސްކޫލުތައް ހިންގަނީ. ދައުލަތުން މުސްކުޅި ބޭފުޅުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޢިނާޔަތް ދެނީ ޓެކްސްގެ ސަބަބުން. އެގޮތުން އަދި
ޓެކްސްގެ ސަބަބުން ނަގާފައި ހުންނަ ހުރިހާ ކަމެއްގައި، ދެން ޓެކްސް ނަގައިގެން ގިނައިން ކަންކަން ހިންގޭނީ. އެއީ
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތަކީ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވިދާޅުވެއްޖެ ޓެކްސް ޒަކާތުގެ ގޮތުގައި ނަގާ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
މާނަކުރެވިއްޖެ. އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ، އިސްލާމީ ޤައުމެއް މިއީ. ޒަކާތް އެބަ ދައްކަންޖެހޭ. ދެން ކީއްވެތޯ
އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސް ދައްކަންޖެހެނީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ އޮޕީނިއަން ތީގައި ކުޑަކޮށް ތަފާތުވާނެ. ޒަކާތަށް ޝަރުތު ހަމަވާ ބޭފުޅުން ތިބޭ ދެއްތޯ އިސްލާމީ
ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން. އެއީ ޒަކާތަށް ޝަރުތު ހަމަވާނީ ވަކި، މިނިސްޓްރީގައި އިނދޭ ޒަކާތުގެ ޝަރުތު ހަމަވާ ބޭފުޅުން
ޝަރުތުތައް ލާން. އެކަމަކު، ޒަކާތަށް ޝަރުތު ހަމަވާ ކޮންމެ މީހަކަށް ޓެކްސް ލިބޭކަށް ނުޖެހޭ. މި ބުނީ ޒަކާތް
ނުލިބިދާނެ ޓެކްސް ލިބެންޖެހޭ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް. އެކަމަކު، ޓެކްސް އެބަދޭ މުސްކުޅި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް. އެކަމަކު.
އޭގެތެރެއިން މުސްކުޅި ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި ތިބެދާނެ މުއްސަނދި ބަޔަކަށް ޒަކާތް ނުލިބޭ. އެހެންވެ އެ ތަފާތު
އިންނާނީ. ޒަކާތަކީ، ދެން އަޅުގަނޑު ނުބުނަން ޓެކުހާ އި ޒަކާތަކާ އެކައްޗެކޭ. އެއްވެސް މާނައެއްގައި އެ މާނައިގައެއް
ނޫން އަޅުގަނޑު ބުނުއްވީކީ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
39

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މުސްކުޅި ބޭފުޅުންނަށް ޒަކާތް ލިބިވަޑައިގަންނަވާ ވާހަކަ ވިދާޅުވެއްޖެ. އެއީ ކޮން އުސޫލަކުންތޯ މުސްކުޅި ބޭފުޅުންނަށް
ޒަކާތް މި ލިބެން މި ޖެހެނީ؟ އެއީ އެކަން އޮންނަ ގޮތްތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަކި ޚާއްޞަކޮށް މުސްކުޅި ބޭފުޅުންނަކަށް ނޫން ޒަކާތް ލިބޭނީކީ ދެއްތޯ. އެއީ ޒަކާތް ލިބޭނެ ޒަކާތަށް ޝަރުތު ހަމަވާ
ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވިދާޅުވެއްޖެ ޝަރީޢާ އެންޑް ލޯ ދެއްތޯ އޮނަރސް ހެއްދެވި ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުންވަނީ، ފުރަތަމަ
ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް މަޖިލީހުން ފާސްކުރަނީ ގާނޫނެއް އިނގޭތޯ. ގާނޫނެއް ފާސްކޮށްފައި މި ބުނަނީ
މިއަށްފަހު ދައުލަތުން ނަގާ ހުރިހާ ޓެކްސްއެއް ނެގުމުގެ ކަންކަން ހަވާލުކުރަނީއޭ ޕްރައިވެޓް ކުންފުންޏަކާ. މީރާ
އުވާލަނީ އިނގޭތޯ. މީރާ އުވާލާފައި ޕްރައިވެޓް ކުންފުންޏަކާ ހަވާލުކޮށްގެން ދެން ޓެކްސް ނުނަގާ ފަރާތްތަކުން ވެސް
އެ މީހުން ބޭނުންވާ ތަނަކަށް އެ މީހުން ހައްޔަރުކޮށް ފްރީޒްކުރަން ވެސް ހަމަ ކުރަންވީއޭ. އެހެންވީމާ، އެ
ކުންފުނިން އެކަމާ ހަވާލުވާ ކުންފުނިން އަންގާގޮތަކަށޭ ދެން ދައުލަތުގެ އެހެން މުއައްސަސާތަކުން ކޯޓުތަކާއި އަދި
ބޭންކުތަކާ ހުރިހާ ތަނަކުން ވެސް ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނީ. މިކަހަލަ ގާނޫނެއް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްފި ކަމަށްވާނަމަ އެ
ގާނޫނެއް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ޠޫ ލާގެ ކިހާ ބޮޑު އެއްބާރުލުމެއް ލިބިދާނެ ނުވަތަ މިކަހަލަ ގާނޫނަކާ ދޭތެރޭގައި ދެކޭނީ
ކޮން ގޮތަކަށްތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ބުނުއްވީ ދައުލަތުން ނޫން އެހެން ޕްރައިވެޓް ކުންފުންޏަކުން ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ ގޮތުންތޯ؟
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
40

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އާދެ! ދައުލަތުން ނަގަންޖެހޭ ޓެކްސް ކަލެކްޓްކުރުމުގެ ބާރު މި އުޅެނީ އެ ގާނޫނު އައުމަށްފަހު އެ އެޕްލައިކުރާ
ކުންފުނިތަކުގެ ތެރެއިން ކުންފުންޏަކާއޭ ހަ ވާލުކުރާނީ. މީރާ އުވާލަނީއޭ.
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މީރާ އުވާލައިފިއްޔާމު އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އެކަމުގެ ސަބަބުން ވަރަށް ލޮޅުންތަކެއް ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް. އެއީ
ދައުލަތުން ޓެކްސް ނެގުމާއި، ޕްރައިވެޓް ބަޔަކު އެކަމާ ހަ ވާލުވެގެން ޓެކްސް ނެގުމާ ވަރަށް ތަފާތުވާނެ ދެއްތޯ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ރަޢުޔުގައި ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރއަކުން އެކަން ކޮށްގެން މީރާއިން ނަގާ ނެގުމާ ވަރަށް
ތަފާތުވާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ވަރަކަށް ތަރުޙީބުދޭ އަދި ގަބޫލުކުރާ ވިސްނުމެއް ނޫން މީރާ
އުވާލާފައި ޕްރައިވެޓް ކުންފުންޏެއް އެކަމަށް ހަދައިގެން ޓެކްސް ނެގުމަކީ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކީއްވެތޯ ތި ވިދާޅުވަނީ މީރާ. މީރާއަކީ ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކަހަލަ، މީރާގައި ވެސް ތިބޭނީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން
ކަހަލަ މީހުން ނޫންތޯ. ހަމަ ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން މީހުން ގޮސް މަސައްކަތްކުރާނީ. ދެން ކުންފުންޏަކާ
ހަވާލުކުރިޔަސް ހަމަ އޭގެތެރެއިން ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ހަމަ އެ ހިންގާ ބަޔަކު ނޫންތޯ؟ ކޮބައިތޯ ކިހިނެއްތޯ
ތަފާތުވާނެއޭ ތި ވިދާޅުވީ؟ ކީއްވެތޯ ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަން ދަތިވެގެން ތި އުޅުއްވަނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން އެގޮތަށް
ގާނޫނެއް ފާސްކޮށްފިއްޔާ ކިހިނެއްތޯ، ކޮބައިތޯ މައްސަލައަކީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދައުލަތުގެ ތަންތަނަށް ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ގާނޫނުތަކެއް ހަދާފައި އުސޫލުތަކެއް ހަދާފައި
ހުރޭ އެ އުސޫލެއްގެ މަތިން އެކަން ހިންގަން. ދެން ކުންފުނިތަކުގައި އަޅުގަނޑު މި ބުނުއްވީކީއެއް އުސޫލުތަކެއް
ނެތީކީއެއް ނޫން. އުސޫލުތަކެއްގެ ދަށުން ކުންފުނިތައް ވެސް ހެދޭނީ. އެކަމަކު، ދައުލަތުން އެކަމާ ހަވާލުވެގެން ނެގުމާ
ޕްރައިވެޓް ބަޔަކު ކުންފުންޏަކުން އެކަމާ ހަވާލުވެގެން ނެގުމާ ތަފާތުތަކެއްވާނެ. އަދި ކޮންފްލިކްޓް އޮފް
އިންޓްރަސްޓްގެ އިޝޫސް ވެސް އަންނާނެ ޕްރައިވެޓް ތަނަކުން ނަގަންޏާމު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
41

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އެހެންވީމާ، ތި ވިދާޅުވަނީ ތަފާތުތަކެއް ހުންނާތީ ދެއްތޯ މިހާރު ދައުލަތުން ހަމަ ފައިސާ، މިސާލަކަށް ބަޖެޓު ތާށިވީމަ
ޕްރިންޓްކޮށްލަނީ އިނގޭތޯ. ހަމަ އެމް.އެމް.އޭއިން ޕްރިންޓްކޮށްލާނެ އަދަދެއް. 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ޕްރިންޓެޑް،
ޑިސްޓްރިބިއުޓް. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑު ކޮށްފިއްޔާ އަޅުގަނޑު ޖަލަށް ލާނެތާ. މިސާލަކަށް، ޢަލީ ޙުސައިން ފައިސާ
ޕްރިންޓްކޮށްފިއްޔާ ދެން ވަރަށް ބޮޑު ކުށެއް އެއީ. އަޅުގަނޑު ޖަލަށް ވެސް ލާނެ. އެކަމަކު، ހަމަ ޕްރިންޓްކުރާނީ
އެކައްޗެއް. އެހެންވީމާ، ދެ މީހުން ވެސް މި ކުރަނީ އެއް ކަމެއް. ދެން ކޮބައިތޯ، ކިހިނެއްތޯ މި ތަފާތު އެހާ ބޮޑު
ތަފާތެއް އައިސްގެން މި އުޅެނީ؟ އަނެއްކާ އަޅުގަނޑު މިސާލަކަށް، 2 ބިލިއަން ޕްރިންޓްކޮށްފައި ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް
ބަހާނީ ހަމަ އެންމެންނަށް ދަތި ޙާލުގައި އުޅޭ ހުރިހާ އެންމެންނަށާ. އެ އެއްޗެހި ހަމަ ބަހާނަން ހަމަ
މުސްކުޅިންނަށާއި، އެކަނިވެރި މައިންނަށާއި ހަމަ ފްރީ ބްރެކްފާސްޓް ދިނުމަށާ ހަމަ ހުރިހާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް
ބަހާނަން ހަމަ އެ 2 ބިލިއަން. ދައުލަތުން ވެސް ހަމަ ޕްރިންޓްކޮށްގެން ބަހަނީ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑު ޕްރިންޓްކޮށްލީމަ
އަޅުގަނޑު ޖަލަށް. ދައުލަތުން ޕްރިންޓްކުރީމަ ހަމަ ރަނގަޅު. ކިހިނެއްތޯ މި ވަނީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދައުލަތް ހިނގަނީ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދުގެ ދަށުން އޭތީގައި ގަވާއިދެއްގެ އެކުލެވިފައި ހުންނަ ގޮތެއްގެ މަތިން.
އެހެންވީމާ، ދައުލަތުން ލާރި ޗާޕްކުރުމާ އަމިއްލަ ބަޔަކު ލާރި ޗާޕްކުރުމާ ވަރަށް ތަފާތުވާނެ. ދައުލަތުގައި ލާރި
ޕްރިންޓްކުރެވިފައި ހުންނަނީ ވަކި ބަޔަކަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން ވަކި ބޮލަކަށް ނިސްބަތް ގުނައިގެން. ދެން އެގޮތުން ހަމަ
ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރއިން އެކަން ކުރުމާ ދައުލަތުން ކުރުމާ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތެއް އަންނާނެ ކަމެއް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޠޫލާގެ ނަޒަރުގައި ކޮބައިތޯ ދައުލަތަކީ؟ ކޮން ބަޔަކަށް ކޯ އްޗަކަށްތޯ، ދައުލަތުގެ ޑެފިނިޝަނެއް ދެއްވަފާނަންތޯ ؟
ކޮބައިތޯ، ކޯއްޗަކަށްތޯ ދައުލަތޭ ތި ކިޔަނީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދައުލަތަށް އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު މި މާނަކުރަނީ ސަރުކާރަށް. ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ، އަނެކަތި ފޫއަޅުވާ ހުރިހާ
ފަރާތްތަކަކަށް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
42

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަނެކައްޗަކީ ކޯއްޗެކޭތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދައުލަތަކީ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނެއްގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރުގެ ދަށުން ހެދިފައި އިންނަ ތަނެއް .
އެކަމަކު، ކޮމްޕެނީއަކާއި، ދައުލަތާ ވަރަށް ތަފާތުވާނެ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ދައުލަތެއްގައި މީހަކު ކުރާނެ ކަމެއް ނޯންނާނެތޯ؟ ރައްޔިތުންގެ އެއްވެސް ބައިވެރިވުމެއް ހަމަ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ ދެން ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަކާ އެހިސާބުންތޯ ދައުލަތް ނިމެނީ ނޫނިއްޔާ ހަމައެކަނި ސަރުކާރާ
ހިސާބުން ދައުލަތް ނިމެނީތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަރުކާރަކާ ހިސާބަކުން ދައުލަތެއް ނުނިމޭނެ. ހުރިހާ ވެސް ބާރެއް އިންނާނީ ރައްޔިތުންގެ އަތުގައި. އެހެންވީމާ،
ރައްޔިތުންނަކީ އަސްލު ދައުލަތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޙައްމަދު ނިހާދު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރިޔަމް ޠޫލާ ރިޟްވާން. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޤާމަށް ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި މި
ހުސްވެފައިވާ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ކަމަށް ޠޫ ލާ ގަބޫލުކުރަނީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ޢައްޔަންކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑަކީ ރިސަރޗްކުރުމަށް ވަރަށް ލޯބިކުރައްވާ ފަރާތެއް. ދެން
އެގޮތުން އަޅުގަނޑުގެ ހުސްވަގުތުތަކުގައި ވެސް ރިސަރޗްކުރަމުން ގެންދަން ގިނަ ކަންކަމުގައި. ދެން މިހާރު
ޓްރާންސްޕޭރަންސީގައި އުޅޭތީއާ އެކީގައި އަޅުގަނޑު ގަވަރނަންސްގެ ބަޔަށް ވަރަށް ޝައުޤުވެރިކަން ހުރޭ ދެން
43

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިސަރޗްގެ ބަޔަށް ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެއްވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ޓްރައިބިއުނަލުގައި
ހުންނަ އޮނިގަނޑު، މިހާރު ވެސް އޮނިގަނޑު އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް ގަވާއިދު ބަލާލިން ޓެކްސް އެޕީލްގެ
ޓްރައިބިއުނަލު ގެ. އެންމެ 18 ޕޭޖުގެ މައްޗަށް ހެދިފައި އިނީ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ގަވާއިދެއް. އެހެންވީމާ، ޓްރައިބިއުނަލް
އެއީ ކޯޓަކާ ޚިލާފަށް އަވަސްކޮށް މަސައްކަތް ނިންމަންޖެހޭ ތަނެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ޓްރައިބިއުނަލުގެ
ކެރެކްޓަރިސްޓިކްއެއް ގޮތުގައި އިންނަންޖެހޭނީ އަވަސްކޮށް އެތަނުގެ މަސައްކަތްތައް ނިންމުން. ދެން އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑަށް މިހާރު މުޖުތަމަޢުއިން އިވޭ އަޑުތަކެއް ޓްރައިބިއުނަލުގެ މައްސަލަތައް ވަރަށް ސްލޯކޮށްނޭ ދަނީ.
އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އެއްވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު އެތަނުގެ ކަންކަން ދިރާސާކޮށް، އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އިޝޫސްތައް
ބަލައި އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރަން މަސައްކަތްކުރާނަން. ދެން ދެވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު އެ ތަނުގެ އުސޫލުތައް
ހަދައި، އުސޫލުތައް ހެދުމުގައި ބައިވެރިވެ އެ ކަންކަން ކުރިއެރުވުމަށް އަޅުގަނޑު އަސްލު ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ހޮވަން .
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒު.
ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޢިއްޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލުގެ ދެން
ޒިންމާތަކާއި، މެންބަރެއް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ތޫބާއަށް، މަރިޔަމް ތޫބާއަށް
އެނގިލައްވާނެހެން. ޠޫލާއަށް އެނގިލައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދެކެނީ. ދެން ޓެކްސްގެ މައްސަލަތައް
ބެލުމުގައި ބައެއްފަހަރަށް އެ ނިމޭގޮތަކުން އެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުގެ ފާޑުކިއުމާއި، އެކަމުގެ
ހިތްހަމަނުޖެހުމާއި އެކި ކަހަލަ ތްރެޓްސްތައް އައިސްދާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އަހާލަން ބޭނުންވަނީ މިފަދަ
ޕްރެޝަރއާ އެކީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ތޫބާ މި މަޤާމަށް، ޠޫލާ މި މަޤާމަށް މެންބަރުކަމަށް ޢައްޔަންކޮށްފި ކަމަށް
ވަންޏާމު މި މެންބަރުކަމުގައި ދެމިހުންނާނެކަމުގެ ކިހާ ބޮޑު ޔަ ޤީންކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވިދާނެތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު ވެސް އުޅޭ ދާއިރާއެއްގެ ގޮތުން ދެން ޝަރީޢާގެ ދާއިރާގެ ގޮތުން އެއީ ވަރަށް ފްރެޖައިލް
ދާއިރާއެއް ދެއްތޯ އެއީ. ދެން އެގޮތުން ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ޗެލެންޖަރސްތަކާއި ކުރިމަތިވޭ. ދެން އޭގައި އަޅުގަނޑު
މާނަކުރަނީ އެ މީހަކާ ޗެލެންޖުތައް ގިނައިން ކުރިމަތިވިވަރަކަށް އެއީ އެ މީހާއަށް ލަރންކުރަން ލިބޭ ލަރނިންގ
44

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޕްރޮސެސްއަށް ލިބޭ ފުރުޞަތެއް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މަޤާމު ލިބުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު އުޅެވޭނެ އެންމެ
ގިނަ ދުވަހަކު އުޅޭނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޒަރީރަށް އަނެއްކާ އަނެއް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކަމަނާ ވެސް އެބަ ގަބޫލުކުރައްވާ ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ހޯދަން އޮތް އެންމެ ބޮޑު ސޯސްއަކަށް ދެން މިހާރު ދައުލަތަށް
އެންމެ ބޮޑު އާމްދަނީ ލިބޭ އެއް ކަމަކީ ޓެކްސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގައި ކިތައް ބާވަތްތަކުގެ ޓެކްސް އެބަ
ނަގާތޯ؟ އަދި މީގެތެރެއިން ވިޔަފާރީ ގެ ޕްރޮފިޓް ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި ކޮންކޮން ޓެކްސްތަކެއްތޯ މި ނަގަނީ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވިޔަފާރިން ބީ.ޕީ.ޓީ ޓެކްސް ދެއްތޯ. ޖީ.އެސް.ޓީ ވެސް ނަގާ. ޓެކްސްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައި
އިންނަނީ އައުޓްޕުޓް ޓެކުހާއި އިންޕުޓް ޓެކްސްއާ. ދެން އެގޮތުން މިހާރު ބީ.ޕީ.ޓީ ޓެކްސްގެ ތެރެއިން ބީ.ޕީ.ޓީ ޓެކްސް
އުވިގެން ބީ.ޕީ.ޓީ ޓެކްސް އިނދެފައި އަޅުގަނޑަށް މިހާރު އިންކަމް ޓެކްސް އައިއްސަ އިން ކަމަކަށް ގަބޫލުކުރަނީ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮބައިތޯ އައުޓްޕުޓް ޓެކުހާ އި އިންޕުޓް ޓެކްސްގެ ތަފާތަކީ؟ އެއީ ކޮން ދޭއްޗެއްތޯ؟
މަރިޔަމް ޠޫ ލާ ރިޟްވާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިންޕުޓް ޓެކްސްއަކީ މީހުންގެ އަތުން ނަގާ ޓެކްސް. އައުޓްޕުޓް ޓެކްސްއަކީ ބޭރުގެ ތަންތަނުން ލިބޭ ޓެކްސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކޮމިޓީގެ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ސުވާލެއް ނެތުމާއެކުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ކޮމިޓީގެ ނަމުގައި ޝުކުރު
ދަންނަވަން. މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން ވަކިވެލާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އާދެ!
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ މަޤާމަކަށް އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު
45

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ކުރިމަތިލައްވާފައިވާތީވެ ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ ފަރާތްޕުޅުން ރެފަރަ ލެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ ތި ބޭފުޅާ ދެއްތޯ ؟
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަކީ ރެފަރަލަކަށް ގަވާއިދު ތަންދޭގޮތުން 5 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް
ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ. ދެން އާންމުގޮތެއްގައި އެ ކެންޑިޑޭޓާ މެދުގައި ދެކެވަޑައިގަންނަވާނެ ގޮތެއް މި ކޮމިޓީއާ
ހިއްސާކޮށްލަ އިދެއްވުން އެއީ ވަގުތުގެ ބޭނުން އެންމެ ރަނގަޅުގޮތުގައި ހިއްޕެވޭނެ ގޮތަކީ. ކެނޑިޑޭޓުގެ ކެލިބަރ ހުރި
މިންވަރަކާއި، އިންޓަ ރގްރިޓީ ހުރި މިންވަރެއް. ޕަރސަނަލް ގޮތެއްގައި ދެކެވަޑައިގެންފައިވާ ގޮތެއް
ހިއްސާކޮށްލަދެއްވުން. ދެން އެއަށްފަހު ކޮމިޓީ މެންބަރުންނަށް ސުވާލެއް ދަންނަވާލުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް އެރުވޭނެ.
އެކަމަކު، ވަރަށް ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ އިނގޭތޯ 5 މިނެޓެއް.
އާމިނަތު ޒުހުދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ` އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އަޅުގަނޑުގެ އަޑު ސާފު ދެއްތޯ؟ ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ
ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ދެން ޚަދީޖާ ސަޢީދާ އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑާ ބައްދަލުވީ އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 2013
ހިސާބުގައި އޭރު ކުއްލިޔަތުއްދިރާސާތުލް އިސްލާމިއްޔާގައި ދަރިވަރެއްގެ ގޮތުގައި ޚަދީޖާ ސަޢީދު ކިޔަވަމުން އޭރު
ގެންދެވީ. އަޅުގަނޑު އެކޮޅުގެ ވަޒީފާގައި އުޅުމަށްފަހު އެ ވަގުތު އެކޮޅުގައި ރެޖިސްޓްރޭޝަނުގައި އަޅުގަނޑު
މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، ދަރިވަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑާ ވަރަށް ގިނަފަހަރު ބައްދަލުވެފައި
ހުރީ. ދެން އޭރު ދަރިވަރުންނާ އެކީގައި ތަފާތު އެކިއެކި ހަރަކާތްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަން ޖެހުނީމަ ފާހަގަކުރެވުނީ
ވަރަށް އެކްޓިވް، ގަޑިއަށް ފަރުވާތެރިވާ އަދި އިންޓަ ރގްރިޓީ ޙަޤީޤަތުގައި ނަޒާޙަތްތެރި ކަމަށް ބަލާ ކަމަށްވާނަމަ
އަޅުގަނޑު މިހާތަނަށް ކިޔަވައިދީ ދެން އަދި އަޅުގަނޑާ އެކީގައި މަސައްކަތްކުރެވުނު ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ހަމަ
ނަޒާޙަތްތެރި ކަމަށް ބަލައިފި ކަމަށްވާނަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ދަރިވަރެއް އެއީ އިނގޭތޯ. އެއީ މިހާތަނަށް
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ތެދުވެރިކަމާއި، އަމާނަތްތެރިކަމާއި، މަސައްކަތަށް ފަރުވާތެރިވުމާ މިކަހަލަ އެއްވެސް މައްސަލައެއް
އަޅުގަނޑާ އެކީގައި އެކޮޅުގައި ވެސް އެކިއެކި ކަންކަމުގައި ގާތްގަނޑަކަށް ހަތަރުވަރަކަށް އަހަރު ދުވަހު
މަސައްކަތްކުރި ކަންތައްތައް ރާވަ އި،ހިންގުމާ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގައި ހަމަ އިނގޭތޯ. ދެން ނިންމާފައި ނުކުތްފަހުން
މިހާހިސާބަށް އައިއިރު ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅު ގުޅުމެއް އަނެއް ހެން އާންމުގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑާ ހަމަ މި ދަރިވަރުންނާ
އޮވޭ އިނގޭތޯ. ދެން ހަމަ ޚަދީޖާ ސަޢީދަކީ ވެސް އެގޮތުން ކަންތައްތަކުގައި މަޝްވަރާކުރަން ބޭނުންވެއްޖެއްޔާ ހަމަ
މަޝްވަރާކުރަން ވެސް ގުޅާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް އަސްލު ގާނޫނީގޮތުން ލަފައެއް ހޯދަން ބޭނުންވާ
ބައެއްފަހަރުތަކުގައި ހަމަ ގުޅަން. ދެން ކޭސްތަކަށް ދާއިރުގައި ބައެއްފަހަރު ބައެއް ކޭސްތައް ހުންނާނެ ހަމަ
46

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެ ކޭސްތައް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އެނގޭ ކޭސްތަކަށް ޚަދީޖާ ސަޢީދު އެޓެންޑުވެފައި އިނގޭތޯ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑާ މިހެން ވަކިން ދެކެވޭ ވާހަކައެއްގައި ދުވަހަކު ވެސް އެކަހަލަ ވާހަކައަކީ ކްލަ ޔަންޓެއްގެ
އެއްވެސް ވާހަކައެއް ހިއްސާއެއް ނުކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ބަލާކަމަށް ވާނަމަ ވެސް އަސްލު
ތެދުވެރިކަމާއެކީގައި ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް މަސައްކަތްކުރައްވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އިނގޭތޯ މިހާތަނަށް
އަޅުގަނޑަށް ފެނިފައި ހުރި ތަނުގައި. ދެން މިފަދަ މަޤާމަކަށް ދާއިރު ޙަޤީޤަތުގައި ދުރަށް ވިސްނައި، ކަންތައްތައް
ޕްލޭންކޮށް، މައްސަލަތައް ދުރާލާ ހޯދައި އޭގެ ސަބަބުން ނިކުމެދާނެ ކަމެއް ގޯސްކޮށް ހިނގައިފި ކަމަށްވާނަމަ އޭގެ
ސަބަބުން ނިކުމެދާނެ ނަތީޖާތަކަކީ ކޮބައިތޯ އެނގުމަކީ ވެސް އެގޮތަށް ވިސްނާ ދަރިވަރަކީ ވެސް ވަރަށް މުހިންމު
އެއްޗަކަށްވާނެ ދެއްތޯ؟ ދެން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވުނީ މިހާރު ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އެގޮތަށް ދޭތެރޭ ވަރަށް
ރަނގަޅަށް ވިސްނާ އިނގޭތޯ. މިސާލަކަށް، އަޅުގަނޑުމެން އޭރު ކަންތައްތައް ރާވާ ހަދާއިރުގައި ވެސް ޓީމުތަކަށް
ދަރިވަރުން ޢައްޔަންކޮށް ކަންތައްތައް ކުރާއިރުގައި ކްލާސްތަކުގެ މެދުގައި މައްސަލަތައް ޖެހިދާނެހެން ހީވާކަހަލަ
ކަންތައްތައް ވީހާވެސް މަދުކޮށް މާނައަކީ ކަންތައްތައް ރޭވޭނީ ކިހިނެއްތޯ ޚިޔާލުދީ މިކަހަލަ ކަންތައްތައް ވެސް
ކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، ޖުމުލަގޮތަކަށް ބަލާކަމަށްވާނަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ކުރިމަތިލާފައި އިން މަޤާމަށް ހަމަ
ވަރަށް ޤާބިލު، ވަރަށް ނަޒާޙަތްތެރި ބޭފުޅެކޭ އެއީ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުން ސުވާލަކީ، ވިދާޅުވެއްޖެ ޙަދީޖާ ސަޢީދުގެ އިންޓަރ ގްރިޓީއާ ގުޅޭ ގޮތުން އަދި ޤާބިލުކަމާ
ގުޅޭ ގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، ޚަދީޖާ ސަޢީދު ކަންކަން ނިންމުމުގައި މި އިންސާފުގެ މަގަށް ކަންކަން ނިންމުމަށް
ކިހާވަރަކަށް އިސްކަންދޭނެ ކަމަށް ނުވަތަ ކޮންފްލިކްޓް ރިޒޯލްވްކުރުމުގައި ކަންތައްތައް ޙަ އްލުކުރުމުގައި ކިހާވަރަކަށް
އިންސާފަށް މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟
އާމިނަތު ޒުހުދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
47

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަޅުގަނޑަށް ހަމަ 100% ޔަޤީންކަން އެބައޮތް އަޅުގަނޑަށް އިންސާފަށް ކަންތައް ނިންމާނެކަން އިނގޭތޯ. އެއީ
އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދެންނެވީ އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތައް ބަލާއިރުގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބަލަން ދެއްތޯ
ބެކްގްރައުންޑް. ތި ބޭފުޅުން ރަނގަޅަށް ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ ބެކްގްރައުންޑް ޗެކުކުރައްވައިފި ކަމަށްވާނަމަ ތި ބޭފުޅުންނަށް
ވެސް ފާހަގަކުރެވޭނީ އެއީ ފެމިލީ ބެކްގް ރައުންޑަށް ބަލާއިރު ވެސް އެއީ އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި މިހާތަނަށް އެ ބޭފުޅުންގެ
ފަރާތުން ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު ފެމިލީއެއް އެއީ. އެއްވެސް ކަހަލަ ޢަދުލުއިންޞާފާއި، އިންޓަރ ގްރިޓީ އާއި މި ކަންތަކާ
ގުޅޭ ކަހަލަ އެއްވެސް މައްސަލައެއް މިހާތަނަކަށް އައިއްސަ އޮތް ކަމެއް އަޅުގަނޑަށް ހަމަގައިމު ވެސް އެނގިފައެއް
ނެތް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ ވަރަށް އިންސާފަށް ކަންތައްތައް ނިންމާނެ ބަލަންޖެހޭ
ހުރިހާ ދާއިރާތަކަކަށް ބެލުމަށްފަހު. ޝުކުރިއްޔާ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޫނީ ޙައްލުކުރުމުގައި ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ އެ ތަޖުރިބާ ނޫނިއްޔާ އެ މަންޒަރު ދެކި،ފެނި،އަތުން
ހިފާ ތަޖުރިބާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިފައިވޭތޯ؟
އާމިނަތު ޒުހުދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ވިދާޅުވީ ކޯޓުގެތޯ؟
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. ކިޔަވާ އުޅުމުގެ ތެރޭގައާއި ކިޔަވާ ނިމުމުގެ ތެރޭގައި؟
އާމިނަތު ޒުހުދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު އެކީގައި މަސައްކަތްކުރިއިރު އެބަހުރި ހަމަ ވަރަށް ކޮންފްލިކްޓް އުފެދޭ ކަހަލަ ޚާއްޞަކޮށް
ދަރިވަރުންގެ މެދުގައި ޖެހޭ ބައެއް ކަހަލަ މައްސަލަތަކުގައި އެބަހުރި އިނގޭތޯ. އެކަމަކު، ހަމަ ދެކޮޅުގެ ވާހަކަ ވެސް
އަޑުއަހާފައި ހަމަ މީޑިއޭޓަރެއްގެ ބައި އަނެންހެން އަދާކުރައްވައިގެން އެބަހުރި މައްސަލަތައް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް
ޙައްލުކޮށްދެއްވާފައި އިނގޭތޯ.
48

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ސުވާލެއް އެބައޮތްތޯ؟ އަޅުގަނޑު ސުވާލެއް ދަންނަވާލާނަން އިނގޭތޯ. ވަރަށް
ރަނގަޅަށް ދެންމެ ވިދާޅުވެދެއްވައިފި ކޮލެޖު ޔުނިވަރސިޓީގައި ކިޔަވާވިދާޅުވިއިރުގައި ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ ކަންކަން ހުރި
ގޮތް. ދެކެވަޑައިގެންނެވި ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ކުރިމަތިލައްވާފައި މި ވަނީ އަދި ކޮލެޖު، ޔުނިވަރސިޓީ،
ސްކޫލުގެ ކަންކަމަށްވުރެ އަދި ތަންކޮޅެއް ކޮމްޕްލެކްސް ތަންކޮޅެއް ޓެކްނިކަލް ދާއިރާއެއްގެ މަސައްކަތަކާ ބެހޭ ވަރަށް
މެޗުއަރިޓީ ބޭނުންވާނެ ކަހަލަ ތަނެއްގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އަދި އަޅުވާ މި ކިޔާލެވެނީ ބޮޑަށް ކޮލެޖު ހިސާބުގެ
ވާހަކަފުޅުތަކެއް ތި ހިއްސާކޮށްލެއްވީ. އެހެންވީމާ، ކިހިނެއްތޯ ޔަޤީންކަން ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ ޚަދީޖާ މިވަރުގެ
ޓްރައިބިއުނަލް އެއްގައި މިހާ ޓެކްނިކަލް ތަނެއްގައި އެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ކެލިބަރ، އެ ނޮލެޖް ޚާއްޞަގޮތެއްގައި
ޓެކްސްގެ ނޮލެޖް ލިބިވަޑައިގެންފައިވާ ކަމަށް އެކަން ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެކަމުގެ؟
އާމިނަތު ޒުހުދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ތި ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އަޅުގަނޑުމެން އުނގަންނައިދޭ ބޭފުޅުން ދެއްތޯ؟
އަޅުގަނޑުމެން ކިޔަވައިދޭއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ދަރިވަރުން މަސައްކަތްކުރާ ގޮތުން އެހިސާބުން މިސާލަކަށް
ސްކޫލު، ޔުނިވަރސިޓީ ދެން މަސައްކަތުގެ މާޙައުލަށް ދެއްތޯ މި ނިކުންނަނީ. އެހެންވީމާ، އާންމުގޮތެއްގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ލެވެ ލްގައި ރަނގަޅަށް ކޮލިޓީކޮށް މަސައްކަތްކުރާ ދަރިވަރުން މުޖުތަމަޢުއަށް ނުކުމެފައި
މަސައްކަތްތައް ކުރާއިރުގައި މިހާތަނަށް ހަމަ ނައިންޓީ އެންޑް އެބޯވް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިފައި ހުރީ ހަމަ ކާމިޔާބު
ދަރިވަރުންގެ ގޮތުގައި އިނގޭތޯ. ދެން ކޮންމެ ކަމަކީ ވެސް އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އެ ކަމަކަށް ފުރުޞަތު ލިބި،
އަޅުގަނޑަށް އެނގެނީ އެއީ ރަނގަޅަށް އެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއަށް ވަނުމަށްފަހު އެ މަސައްކަތް ރަނގަޅަށް ކުރުމުގެ
ޤާބިލުކަން އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ފުރުޞަތު ނުލިބޭހާ ހިނދަކު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭނެ ދެއްތޯ ކިހާވަރަކަށް
ކޮން ލެވެލްއެ އްކަން. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑަށް ފެނިފައި ހުރި ތަނުން އަދި މިހާތަނަށް ގާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން
މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި ހުރި އަޅުގަނޑަށް ފެނިފައި ހުރި ތަނުގައި އެއީ އެކަމަށް ޤާބިލު ދަރިވަރެއް
އިނގޭތޯ. އެކަމަށް ޤާބިލު ހަމަ ބޭފުޅެއް އެއީ. ދެން މި މަޤާމަށް އައިސް މަޤާމުގައި މަސައްކަތްކުރަން ފަށާ ހިސާބުން
ދެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ އިތުރު މަޢުލޫމާތު ލިބި އެއް ދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް
އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި އިމްޕްރޫވްވަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނިފައި ހުރި ތަނުންނާއި އަޅުގަނޑަށް
އެއްކޮށް ފެނިފައި ހުރި މަންޒަރުތަކާ އެކީގައި ކުރެވިފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަ
49

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޗެލެންޖިންގ ކޮންމެ މަސައްކަތެއް ވެސް އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި ހަމަ މިކަހަލަ ޓެކްސްއާ ގުޅުންހުރި ވެސް މި
މަސައްކަތްކުރުމުގެ ވެސް ޤާބިލުކަން އެބަހުރި. ފުރުޞަތެއް މި ބޭނުންވަނީ. އެ ފުރުޞަތު ލިބިގެން ރަނގަޅަށް ހަމަ
ގައިޑެންސްއާ އެކީގަ މަސައްކަތް އެ ފުރުޞަތު ދެއްވައިފިނަމަ ކުރައްވާނެ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ސުވާލެއް ނެތުމާއެއްކޮށް އައިމިނަތު ޝުހޫދާއަށް ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ވަކިވެލާނަން މިހާހިސާބުން.
އައިމިނަތު ޒުހުދާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޒުހުދާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާފުކުރައްވާ. ޒުހުދާ.
އާމިނަތު ޒުހުދާ ވާ ހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ދެއްތޯ. އެންމެ ރަނގަޅު މާސްކު ނަންގަވައިގެން ވާހަކަފުޅު
ދެއްކެވިޔަސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާލީ މި ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގައި ކުރިއަށް މިދާ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލް އަށް މެންބަރަކު ހޮވުމުގެ ނަންފުޅުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާތީވެ އެ އިންޓަރ ވިއު.
އިންޓަރވިއު ކުރިއަށްދާނެ ގޮތަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން ކޮމިޓީއާ
ހިއްސާކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ މުހިންމު މަޢުލޫމާތުތައް ހިއްސާކޮށްލެއްވުމަށް. އެއަށްފަހު ކޮމިޓީ މެންބަރުންނަށް
އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އެ ބޭފުޅުން ދަންނަވަން ބޭނުންފުޅުވާ ސުވާލުތައް ދެންނެވުމުގަ އި. ދެންމެ
50

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ ރެފަރަލްއާ ކޮމިޓީން ބައްދަލުކޮށް އެ ނިމުނީ. އެހެންވީމާ، 10 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު މިހާރު މި
އަރުވަނީ.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަކީ އައްޑުއަތޮޅު ސ.ފޭދޫއަށް އުފަން ޚަދީޖާ ސަޢީދު. އަޅުގަނޑު ތަޢުލީމު ހާސިލުކޮށްފައިވާނީ މުހިއްބުއްދީން
ސުކޫލްއިން ގްރޭޑް 10 ނިމެންދެން. ދެން އޭގެފަހުން ކުއްލިއްޔަތުއްދިރާސާތުލް އިސްލާމިއްޔާގައި އަޅުގަނޑު ޑިގްރީ
ހާސިލުކޮށްފައިވާނެ 2015 ވަނަ އަހަރު. ދެން އޭގެފަހުން ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް ބަލާއިރު 2019 ވަނަ އަހަރުން 2020
ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް ދިޔައި ރު މާސްޓަ ރސް ވިލާ ކޮލެޖްއިން ނިންމާފައިވާނެ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ އެކްސްޕީރިއެންސަށް
ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު 2015 ވަނަ އަހަރު ކިޔަވާ ނިމުނުތަނާހެން ލޯ ފަރމްތަކުގައާއި އަމިއްލަ ކޭސްތައް ނަގައިގެން
އަމިއްލައަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދެވީ. ދެން އޭގެފަހުން އަޅުގަނޑު މާސްޓަރސް ނިންމާފައި އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަންގައި ކޮމްޕްލެއިންސް ބިއުރޯގައި މަސައްކަތްކުރައްވަމުން ގެންދެވީ އިލެކްޝަންގެ ކަންތަކާ ގުޅިގެން. ދެން
ކޮވިޑާ ގުޅިގެން ވޯޓު ލަސްވުމުން އަޅުގަނޑުގެ ވަޒީފާ ގެއްލުނީ. މިހާރު މި އުޅެނީ އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީގަ އި
އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް މަސައްކަތްތަކުގައި އެޕްރޫވަލް ޓީމުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން މި ގެންދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވަ އިލަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ޒަރީރު.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ތަޢާރަފުގަ އި ވިދާޅުވެއްޖެ ކަމަނާ އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީގައި އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް
ބައިގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ކަމަށް. ވަރަށް ގިނަ ޝަކުވާތައް ދެން ބައެއް ފަރާތްތަކުން، ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ
މިއީ ޕޮލިޓިކަލް މީހުންނަށްވާތީ ވަރަށް ގިނަ ޝަކުވާތައް އެބައާދޭ ބައެއް ފަރާތްތަކުން އިންކަމްސް ސަޕޯޓް ލިބެމުންދާ
ގޮތަށް. އޭގެތެރޭގަ އި އަންނަ އެއް ޝަކުވާއެއް ބައެއްފަހަރު އެއްކަލަ ކުރީގައި ވަޒީފާގަ އި އުޅުނުކަމުގެ ލިޔުން
ހުށަހަޅާފަ ދެން އެހިސާބުން އޭނަ ކަނޑާލީމަ އިނގޭތޯ. ދެން އިންކަމް ޓެކްސް ހަމަ ތިން މަހަށް ދެމުން މި ދަނީ.
ދީފައި އަނެއްކާ އޭގެ ފަހުން ވެސް އަނެއްކާ އެޕްލައިކުރީމަ އެބަ ބުނޭ ކުރިން އޮތީ ވަޒީފާގައި އުޅެފައިހޭ މިކަހަލަ
51

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އެއްކަލަ ތަންކޮޅެއް އުނދަގޫ ޝަކުވާތަކެއް އެބަ ހުށަހަޅާ އިނގޭތޯ. ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުން އެބަ ޝަކުވާކުރޭ.
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އެންމެ ގިނައިން މިގޮތަށް އަންނަނީ ކޮން ކަހަލަ ޝަކުވާތަކެއްތޯ؟ އަދި މި ޝަކުވާތައް
ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ތި ބޭފުޅުން ކުރަމުންދަނީ ކޮން ކަހަލަ މަސައްކަތްތަކެއްތޯ؟ ޑައިރެކްޓްކޮށް އެ ބޭފުޅުންނާ
ކޮންޓެކްޓްކުރެވޭތޯ ނޫނީ ޕޯޓަލްގައި ތި ބޭފުޅުންނަށް ޖަވާބު ދެމުންދޭތޯ؟ އެހެން މި އަހާލި ބައެއް ބޭފުޅުން އެބަ ބުނޭ
ތިމަންނާމެންނަކަށް ޖަވާބެއް ވެސް ނުލިބެއޭ، ވާނުވާއެއް ވެސް ނޭނގެއޭ. ދެން ރައްޔިތުންނާ ވަރަށް ބޮޑަށް
ގުޅުންހުރި ވަރަށް އަސާސީ މައްސަލައެއްވީމަ ސީދާ ޑައިރެކްޓް ކަމަނާ ވަޑައިގެންނެވި އިންޓަރވިއުއާ ގުޅުމެއް
ނެތެއްކަމަކު އެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ވާހަކަ ބުނީމަ މި ސުވާލު މި ކޮށްލީ.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެންމެ ފުރަތަމަ މިއީ ވަރަށް ކުއްލި ހާލަތެއް ދެއްތޯ. އިންކަމް ސަޕޯޓް މި ދޭންފެށީ ވަރަށް ކުއްލި ހާލަތެއްގަ އި.
ވަރަށް ކުރު މުއްދަތެއްގައި ހެދި ގަވާއިދުތަކާ އެއްޗެއްސަށް ޢަމަލުކުރަމުން މި ގެންދެވީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން
ބަލާއިރު ވަރަށް މަދު ބޭފުޅުންތަކެއް އެކަމުގައި އަސްލު އޭރު އުޅުއްވީ. ގާތްގަނޑަކަށް އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން
އޭރު އަޅުގަނޑު ވެސް ނެތިން. އެންމެ ފުރަތަމަ މެއި، ޖޫން، ޖުލައިއަށް އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް ދެމުން
ގެންދެވީ އެތާ ތިއްބެވި ހަތަރު،ފަސްވަރަކަށް ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތްކުރައްވަމުން. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބައިވަރު
އެޕްލިކޭޝަންސް އަންނައިރު އެ ހުރިހާ ކަމަކަށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ނުބެލިދާނެ އޭރު. ވަރަށް އަވަހަށް، ވީހާ ވެސް
އަވަހަކަށް ދީ ނިންމާލެވޭތޯ ބަލަމުން ގެންދެވީ. ދެން ދެވަނަފަހަރަށް ހުޅުވާލިއިރު 30 ވަރަކަށް އިތުރު މުވައްޒަފުން އެ
ފަރާތުން ނެންގެވި. އޭގެތެރޭގަ އި އަޅުގަނޑު ހިމެނޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވީހާވެސް ބޮޑަށް ޑޮކިއުމަންޓޭޝަންއާ
އެއްޗެހި ބަލަމުންދިޔަ ވަރަކަށް ބައެއްފަހަރު އެބަ ފެނޭ ކުޑަކޮށް މަކަރުހަދާފައި ހުންނަ ކޭސްތައް ވެސް ފެނޭ. ދެން
އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލަމުން ގެންދިޔައިމަ ފެންމަތިވަމުންދާ ކަންތައްތަކާ ހެދި އެ އުސޫލުތައް ބަދަލުކުރަމުން
ކުރަމުން ގޮސް ތަންކޮޅެއް ސްޓްރިކްޓްވަނީ އަސްލު. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ޑައިރެކްޓްކޮށް ގުޅަނީ ވެސް އެ
ފަރާތްތަކަށް. ގްރީވެންސަށް މެއިލްކޮށްފައި ފޮނުވާލީމަ އަޅުގަނޑުމެން ޑޮކިއުމަންޓޭޝަންގައި އަޅުގަނޑު އެންމެ
ފުރަތަމަ އުޅުނީ. ދެން އޭރު ޑޮކިއުމަންޓޭޝަންގައި ހުންނައިރު ގްރީވެންސަށް އަންނަ ހުރިހާ މައްސަލައެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ ސީދާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ އަމިއްލައަށް ކޮންޓެކްޓްކޮށްފައި
ވާހަކަދައްކަނީ އެހެން ގްރީންވެންސް އަންނަ ފަރާތްތަކާ. ދެން ތިންވަނަފަހަރަށް ހުޅުވާލިއިރު އަދި ކުރިއަށްވުރެ ވެސް
ސްޓްރިކްޓްވެފަ އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ މައްސަލަތަކެއް މި ދިމާވަނީ. ފުރަތަމަ މިސާލަކަށް، ކައުންސިލް
52

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އިދާރާގެ ލިޔުންތަކަށް އެކަނި ބަލާފަ އެޕްރޫވަލްދީފައި ޕޭ ވެސް ކޮށްފަ ހުންނާނީ. އެކަމަކު، ދެވަނަފަހަރަށް
ބަލައިލާއިރު ކައުންސިލް އިދާރާތަކުން އެބަހުރޭ ކުޑަކޮށް މައްސަލަތަކެއް. އެހެންވީމާ، ދެން އިތުރު
ޑޮކިއުމަންޓޭޝަންސްތައް ބޭނުންވޭ. އެއީ އަސްލު މި ދިމާވި މައްސަލަތަކަކީ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކީއްވެގެންތޯ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލް އަށް ތިޔަ ކުރިމަތިލެއްވީ. ކިހާވަރެއްގެ ޔަޤީންކަމެއް އެބައޮތްތޯ ކަމަނާ
ހޮވިވަޑައިގެންފިނަމަ އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެއްކޮށް، ތެދުވެރިކަމާ އެއްކޮށް އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނުފޫޒެއް ނެތި
މަސައްކަތްކުރެވޭނެކަމުގެ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާތަނަށް މަސައްކަތްކުރީ މިސާލަކަށް، ބަލަންޏާ 2015 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ވެސް އަޅުގަނޑު
މަސައްކަތްކުރީ މި ދެންނެވިހެން ކޭސްތަކުގައި، އެހެން ބަލާއިރު ބައެއްފަހަރު އަޅުގަނޑު ހަމަ އެކީގައި ކިޔެވި ވަރަށް
ގާތް އެކުވެރިން އެބަ ތިބޭ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގައި ވެސް އަދި މިނޫން ވެސް އިދާރާތަކުގައި ވެސް.
އަޅުގަނޑު އެއްވެސްއިރެއްގައި އަޑިއަޑިން އެހެންނޫނީ އެ ފަރާތަކުން އިންފޮމޭޝަން ހޯދައިން މައްސަލައެއް
ނިންމުމުގައި އެހެންނޫނީ އެކަހަލަ އެއްވެސް ކަމެއްގައި، ލޯޔަލިޓީ އަޅުގަނޑު ދައްކާފައި ވާނެ. އެ 5 އަހަރު ތެރޭގައި
އަޅުގަނޑު އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޯންނާނެ ވަކީލެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރިމަތިވެފައެއް. ދެން އޭގެފަހުން އަޅުގަނޑު
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގައި އުޅުނުއިރު ވެސް އަދި މިހާރާ ހަމަޔަށް ވެސް މިކަހަލަ އެއްވެސް އަޅުގަނޑުގެ
މައްސަލައެއް ދިމާވެފައި ނެތުމަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަހަމަކަމާއެކީ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ.
ދެން މި ދާއިރާއަށް ކުރިމަތިލީ އަސްލު އަޅުގަނޑު ޝައުޤުވެރިވާތީ. މާސްޓަ ރސް ނިމެންދެން އަޅުގަނޑު މަޑުކުރީ
މިކަހަލަ މަޤާމަކަށް ކުރިމަތިނުލާ މީގެ ކުރިން. އެކަމަކު، އަސްލު އޭރުއްސުރެ ވެސް އަޅުގަނޑުގެ އުންމީދަކަށްވީ
މިފަދަ މަޤާމެއްގައި ހުރެގެން ދައުލަތަށް ޚިދުމަތެއް ކުރަންވެގެން. އެހެންވީމަ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ނަގަމުންދާ ޓެކްސްތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި އެ ޓެކްސްތައް އެ ނަގަމުންދާ ނިޒާމާ ދޭތެރެ ނުވަތަ
އެ ނަގާ ގޮތާ ދޭތެރެ ކަމަނާ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ކިހިނެއްތޯ؟
53

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ބަލައިލިއިރު ޓެކްސްއާ ބެހޭ ފުދޭވަރަކަށް ގިނަ ވަރަށް ވަރަށް ގިނަ ގާނޫނުތަކެއް އެބަހުރޭ. މިގޮތުން ދެން
އަޅުގަނޑު ދެތިން ގާނޫނެއް ފާހަގަކޮށްލާނަން. ގްރީން ޓެކްސް ގަވާއިދު، މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދެއް. މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން މިސާލަކަށް، ބަލަންޏާ ޓޫރިސްޓް ރިޒޯޓެއް، ހޮޓަލެއް އެހެންނޫނީ
މިފަދަ ތަނެއް ހުޅުވައިފިއްޔާ ޓެކްސް ދެއްކުމުގެ ގޮތުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދެއް އެއީ. ދެން ހަމަ މިގޮތަށް ވަޒީފާއާބެހޭ
ގާނޫނުގެ ދަށުން ވެސް ހަދާފައިވާނެ ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސްތަކެއްގެ ވާހަކަ. ދެން ހަމަ އޭގެ އިތުރުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއަރޕޯޓަކުން ފުރާ ޕެސެންޖަރުންގެ އަތުން ނަގަމުންދާ ފީއެއް އެހެންނޫނީ ޓެކްސްއެއްގެ ގޮތުގައި ނަގާ
ފައިސާ ވެސް މީރާއަށް ދައްކަންޖެހުމާ، ދެން 2021 ގައި އިހަށް ދުވަހު އެ ހަދާފައިވާ ގާނޫނަކަށް ވަނީ ކަންޓްރީ ޓު
ކަންޓްރީ، ކަންޓްރީ ބައި ކަންޓްރީ ކަންނޭނގެ ދެން އަޅުގަނޑު އަދި އެހާވަރަކަށް އަޙު ލުވެރިއެއް ނުވެވޭ. އަސްލު
ވާގޮތަކީ އަޅުގަނޑު މިވީ ހަތަރުމަސް ތެރޭގައި ވަރަށް ވަރަށް ބިޒީކޮށް މި ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އަދި
ސީދާ އޭތި އެހާ ބޮޑަށް ޕްރެކްޓިސްކުރެވިފައި ނެތީ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ކުޑަ ތަޢާރަފެއް ދެއްވަފާނަންތޯ؟ ގްރީން ޓެކްސްއަކީ ކޮބައިތޯ؟ ކޮބައިތޯ ގްރީން ޓެކްސްއަކީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގްރީން ޓެކްސް އެއީ މި ދެންނެވިހެން ޓޫރިޒަމް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމާ ގުޅޭ، ޓޫރިޒަމް ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ
ޓޫރިސްޓް ގެސްޓްހައުސްއެއް އެހެންނޫނީ ޓޫރިސްޓް ވެސްލްއެއް، ޓޫރިޒަމާ ގުޅިގެން އެފަދަ ތަނެއްގައި ރަޖިސްޓްރީވާ
ހިނދުން ފެށިގެން ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭ މިންވަރާއި، ޓެކްސްއާ ގުޅިގެން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދެއް އެއީ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އަދި ހަމަ އަހާލަން ބޭނުން ގްރީން ޓެކްސް ދައު ލަތުން މިހާރު ނަގާފައި ތިޔަ ވިދާޅުވިހެން ޓެކްސް މި
ނަގަނީ ހޮޓާތަކުންނާއި، ގެސްޓްހައުސްތަކުންނާ ނަގަމުން މި ދަނީ އެ ކަސްޓަމަ ރ ނުވަތަ ފަތުރުވެރިޔާ އައި އްސަ އެ
ހުންނަ ރެޔަކަށް ބޮލެއްގެ ނިސްބަތުން ތްރީ ޑޮލަރު މި ނަގަނީ. ދެން އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި ކޮށްލީ އެއީ ވަރަށް
ގިނަ ޚާއްޞަކޮށް ގެސްޓްހައުސް ހިންގާ ފަރާތްތަކުން ރަށްފު ށުގައި އެބަ ޝަކުވާކުރޭ ގްރީން ޓެކްސް ނަގާފައި އެ
54

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރަށްފުށަށް އެއިން އެއްވެސް ކަހަލަ މަންފާއެއް ނުކުރާތީ. ޙަޤީޤަތުގައި ގްރީން ޓެކްސްގެ މާނައަކީ އެންވަޔަރަންމަންޓް
ޙިމާޔަތްކުރުން. އެންވަޔަރަންމަންޓާ ގުޅުންހުރި އެކިއެކި މައްސަލަތަކަށް ޚަރަދުކުރުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ
ޓެކްސްއިން އެއްވެސް އެއްޗެއް އެ ރަށަކަށް ނުވަތަ އެ ސަރަޙައްދަކަށް ނުލިބޭ، ޑައިރެކްޓްކޮށް ނުލިބޭ. ކަމަނާ
ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި އެކަން އެ ކުރަނީ އެންމެ ރަނގަޅަށްތޯ؟ އެހެންކަމަށް ނުވާނަމަ މި ގްރީން ޓެކްސްއިން
އެއްވެސް ވަރެއްގެ ޕަސެންޓެއް އެ ރަށްތަކަށް، އެ ސަރަޙައްދަށް ދިނުމާ ދޭތެރޭ ކަމަނާގެ ވިސްނުން ހުރީ ކިހިނެއްތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޓެކްސް މިއީ އަނެއްހެން ދަ އުލަތަށް ނަގާ އެއްޗެއް ދެއްތޯ. ދެން މިގޮތުން ބިޒްނަސް ތި ވިދާޅުވީ ރަށްތަކުގައި
ހިނގާ ބިޒްނަސްތައް ދެއްތޯ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ދައުލަތަށް އެ ނަގާ، ދައު ލަތުން އެ ނަގާ ޓެކްސް
އަޅުގަނޑަށް މިހާރު އޮތްގޮތް އަދި ރަނގަޅު. ދެން އިތުރަށް ދަންނަވަން އެނގޭނީ އެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރަމުން
އެ ދާއިރާއަށް އިތުރަށް ވަދެވި ޕްރެކްޓިކަލީ މަސައްކަތްކުރަން ފެށީމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. އިތުރަށް ބެލުމަށްފަހު.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބައެއް އިނގޭތޯ، ބައެއް ޢިލްމުވެރިން، ބައެއް ޢިލްމުވެރިން އިނގޭތޯ އެބަ ވިދާޅުވޭ ޓެކްސް ނެގުމަކީ އިސްލާމީ
ދައުލަތެއްގައި ކޮށްގެންވާނެ ކަމެއް ނޫނޭ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ އެ ޓެކްސް
ނަގައިގެން ދައުލަތުން އެ ޕްރޮވައިޑްކޮށްދޭ، ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތައް ހަމަ އެ ބޭފުޅުން ބަރާބަރަށް އެބަ ލިބިގަނޭ.
އެކަމަކު އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ފާޅުކަންބޮޑުގޮތެއްގަ އި އެބަ ބުނޭ ޓެކްސް ނެގުމަކީ އިސްލާމީ ދައު ލަތެއްގައި
ކޮށްގެންވާނެ ކަމެއް ނޫނޭ. މިކަމާ ދޭތެރޭ ކަމަނާ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ކިހިނެއްތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިސްލާމީ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް ވަރަށް ގިނަ ޙުކުމްތައް ކުރީގައި ކޮންމެހެން ޤުރުޢާނުން
ނޫނީ ސުންނަތަކުން އައިއްސަ ނެތް ކަމެއް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެކަހަލަ ކަންތައްތަކަކީ އެ ޒަމާނަކަށް
ނުވަތަ އެ ދުވަސްވަރަކަށް ބަލާފަ އި ބަދަލުވަމުން އަންނަ ކަންތައްތައް. މިސާލަކަށް، ބުނެވިއްޖެއްޔާ ދުވަސްވަރަކަށް
ބަލާފައި ނަމާދު ނުޖެހިދާނެ ބަދަލުކުރާކަށް. އެކަމަކު، ބަދަލުވާ ބައެއް ކަންތައްތައް ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދެކޭގޮތުގައި އެ ވާހަކައަކަށް އެހާ ތަރުޙީބެއް ނުދެވޭ.
55

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މޫސާ ސިރާޖަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ޓެކްސްއާ ގުޅުންހުރި ސުވާލެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މި ފާހަގަކުރެއްވި އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް
އެތާނގައި މަސައްކަތްކުރި ކަމަށް ފާހަގަކުރައްވައިފި. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް އައިއްސަ އޮތް ޝަކުވާއެއް
އެއީ އެ އިންކަމް ސަޕޯޓްގަ އި އެ ލިބޭ އެއްޗެއް ބައެއް ފަރާތްތަކަށް ގުޅާލީމަ ތަންކޮޅެއް ފަސޭހައިން ލިބޭ ގޮތް
ހަމަޖެހިފައި އެބަހުއްޓޭ. ދެން އެ ކިހިނެއްތޯ އެކަން ހިނގާފައި ހުރީ. ޓްރައިބި އުނަލްއަ ކީ ވަރަށް އިންސާފުން
މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ ތަނެއް. ދެން އިންކަމް ސްޕޯޓް އެލަވަންސް ދިނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޝަކުވާ ވަރަށް
ބޮޑަށް ހަމަ އަންނަ ކަމެއް އެއީ ގުޅާލީމަ، ބައެއް ފަރާތްތައް ގުޅާލީމަ އަވަސްކޮށް ހަމަޖެހިފައި އަނެއްބައި ފަރާތްތައް
މަސް، ދެމަސް ވާއިރު ވެސް ހަމަނުޖެހޭ ވާހަކަ. ކީއްވެގެންތޯ އެހާ ބޭއިންސާފުން އެކަން އެ ދިޔައިރުގައި އެކަން
ޙައްލުކުރަން. ދެން ގޮއްސަ އޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ. އެހެން އެކަން ގޮއްސަ
އޮތްއިރުގަ އި އެކަން އިންސާފުން ގެންދިއުމަށް އެ މަސައްކަތް ކުރެއްވިންތޯ އެއްވެސް ވަރަކަށް؟ ކޮށްފައި އޮތްނަމަ
ކޮން މަސައްކަތެއްތޯ ކުރީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން މި ޖޮއިންކުރީ ގާތްގަނޑަކަށް ޖުލައި، އޮގަސްޓު،
ސެޕްޓެންބަރު ހިސާބުގައި އޭގެފަހުން އިންކަމް ސަޕޯޓް ދިނުމުގެ ގޮތުން. ދެން އަޅުގަނޑަށް އަސްލު ތި ދެންނެވި
އެއްޗެއް އެހާ ސާފެ އްނުވި. ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންގާފައި ވަނީ. އަޅުގަނޑު މިއީ ކުރިން
ޑޮކިއުމެންޓޭޝަން ވިޔަސް މިހާރު އެޕްރޫވަލް ޓީމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތެއްވީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންގާފައިވަނީ
ފިލްޓަރކޮށްފައި އެންމެ ދުވަސްވީ އެއްޗެހި ފުރަތަމަ ނިންމަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ހަމަ އެންމެ
ކުރިން ހުށަހެޅި އެޕްލިކަންޓްސްއަށް ފުރަތަމަ އެޕްރޫ ވަލް ދެމުން. އެހެންވީމާ، އަސްލު ތި ވިދާޅުވި އެއްޗެއް
ނުވިސްނޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ކޮންމެ ކޭސްއެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފިލްޓަ ރކޮށްފައި އެންމެ ގިނަދުވަސްވާ
ކޭސްއެއް ހަމަ ނިންމަމުން މި ދަނީ.
56

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު، އަނެއްހެން ސާފުނުވެއޭ ދެންނެވީމަ ކުޑަކޮށް ސާފުކޮށްލަދޭނަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެން
ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރި ޝަކުވާއެއް އެއީ ބައެއް މީހުން ތިމަންނާމެންނަށްވުރެ ފަހުން ލީ
މީހުންނަށް ހަމަޖެހިއްޖެއޭ. ތިމަންނާމެން ވެސް ލިޔުންތަކާ އެއްޗެހި އެއްކޮށް ލާފައޭ. އެ މީހުންނަށް އެ ހަމަޖެހެނީ
ވަކި މީހަކު ލައްވާ ގުޅާލީމައޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ހަމަޖެހޭނެ ގޮތަކަށް އަވަސްކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އެކަން
ކޮށްދީބަލާށޭ. އެ ޝަކުވާއަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑަކަށް ނޫން ކަންނޭނގެ .
ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުންނަށް އެ ޝަކުވާ އައިއްސަ އޮންނާނީ. ދެން އެހާ ބޮޑަށް އެ ޝަކުވާ
އައިއްސަ އޮތީމަ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ އެތާނގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި ހުރި ފަރާތަކަށްވެފައި އަދި ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ކުރިމަތިލާފައި އިން ފަރާތަކަށްވާތީވެ، އެކަން އެހެން ހިނގިކަމުގެ ޝަކުވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އައިއިރުގައި އެއްވެސް ވަރަކަށް ތިކޮޅަށް ހަމަ އެ ޝަކުވާ އައިއްސަ ނެތީތޯ؟ ތިއީ އެއްވެސް ވަރަކަށް ހަމަ ނޭނގޭ
ކަމަށް ތި ވިދާޅުވަނީ. އެއްވެސް މިންވަރަކަށް، ހަމަ އެއްވެސް މިންވަރަކަށް އެ ޝަކުވާ ތި ފަރާތަށް ލިބިފައި، ޚަދީޖާ
ސަޢީދުއަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް އޭގެ ޝަކުވާއެއް އަޑުއިވިފައި ނެތީތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބައެއް އެޕްލިކަންޓުންނަށް ގުޅާލީމަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޑައިރެކްޓްކޮށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ގުޅަން ބައެއްފަހަރު
ޑޮކިއުމަންޓް ހަމަނުވެގެން އެހެންނޫނީ އެހެންވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަމެއް، މަޢުލޫމާތެއް. މިސާލަކަށް، ބޭންކް
ސްޓޭޓްމަންޓަކުން ވަރަށް ގިނައިން ފައިސާ ވަދެފައި ހުއްޓާ ފެނިދާނެ. މިކަހަލަ ކަމެއް ހުރެއްޖެއްޔާ އެހެންނޫނީ
އެލަވަންސްއާ ގުޅޭ ސުވާލެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ޑައިރެކްޓްކޮށް މި ގުޅަނީ. އެހެން ގުޅީމަ އަސްލު ވަރަށް
ގިނަ ޝަކުވާތައް އަޑުއިވޭ. ހަމަ ތިވެސް އިވެމުންދާ ޝަކުވާއެއް. ދެން އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން އެޕްލިކަންޓުންނަށް
ވެސް ދަންނަވަން މިހެންނޭ ކަންތައް ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ބަލާފައި މިސާލަކަށް، އެ ރަށު ބައެއް ރައްޔިތުން ހުރެދާނެ
އަވަހަށް ލާފަ. ދެން ގިނަފަހަރު ހަމަ ކައުންސިލުން ލާފައި ހުންނަނީ ވެސް. ކައުންސިލުން އެއްކަލަ ދުވަސްވީ
މީހުންނަށް އެހީވުމުގެ ގޮތުން އެ ހުރިހާ ކަމެއް ކޮށްދީފައި ހުންނާނީ. ދެން އެޕްލިކެންޓުންނަށް ގުޅާލީމާ ބުނޭ
ތިމަންނަމެން މިސާލަކަށް އިނގޭތޯ ތިމަންނަމެން މީގެ ކުރިން އިންކަމް ލިބެމުންދިޔައީ ހަތަރުހާހޭ. އެކަމަކު،
ކައުންސިލުން މި އޮންނަނީ ފަސްހާސް ލިބޭ ކަމަށް ޖަހާފަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހެނީ އަނެއްކާ ފަހަތަށް
57

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ފޮނުވަން. އަސްލު އެޕްލިކޭޝަން ހުށަހަޅަންޖެހެނީ އެޕްލިކަންޓް ބުނާ ގޮތަށް. އެކަމަކު، ކައުންސިލުން މި އޮންނަނީ
އެހެން ގޮތަކަށް މަޢުލޫމާތު ދީފަ. ދެން އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ކަންތައްތަކާ ލަސްވަމުންދާނެ. ބައެއްފަހަރު ފަހަތަށް
ފޮނުވަން ވެސް ޖެހޭތީ ހުރިހާ ޝަކުވާއެއް ވެސް އިވޭ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގުޅާލެވޭ ފަރާތްތަކަށް ޖަވާބުދާރީ
ވެސް ވަން މިކޮޅުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އަދި މަރުޙަބާ. ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޤާމަށް ޚަދީޖާ ހޮވަންވީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މި މަޤާމަކީ އަޅުގަނޑު ޝައުޤުވެރިކަން ވެސް ހުރި މަޤާމެއް. އަދި އަޅުގަނޑަކީ މިސާލަކަށް ބަލާކަމަށް
ވަންޏާ މި މަޤާމަށް ޝަރުތު ހަމަވާ އަދި އެކަމަށް ޤާބިލު ފަރާތެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭތީ. މި ވީ 5 އަހަރު
ތެރޭގައި މިސާލަކަށް ވަޒީފާއެއްގެ ގޮތުގައި އުޅުނުއިރު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް ޝަކުވާއެއް އައިއްސައެއް
ނޯންނާނެ. އެއްވެސް މައްސަލައެއް ކުރިމަތިވެފައި ނެތް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ލޯޔަލްޓީ. ދެން ޕަރފޯމަންސަށް ބަލާއިރު
ޓާގެޓަށް އަބަދު ވެސް މަސައްކަތްކުރެވި ނިމިފައި ހުންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ބަލާއިރު މެންބަރެއްގެ
ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑަށް ވަކި މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މައްސަލަތައް ނިންމަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެ
މުއްދަތުތަކުގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތް ނިންމުމާއި، ލޯޔަލްޓީއަށް ބަލާއިރު މެންބަރެއްގެ ޝަރުތު ހަމަވާތީ އަޅުގަނޑު
ހޮވަންޖެހެނީ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް މި ކުރަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ގާނޫނީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަށް
ގާނޫނީ ވަކީލުންގެ ތެރެއިން މީހަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މި ވިސްނެނީ ގާނޫނީ ވަކީލުގެ
ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި ވެސް ކޮންމެވެސް މިންވަރެއް އަދި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ވެސް، ކިޔެވުމުގެ
58

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ތެރޭގައި ވެސް ކޮންމެވެސް ތަޖުރިބާއެއް އޮންނާނެ. ކޮން ކަހަލަ ތަޖުރިބާއެއްތޯ ޓެކްސް ގާނޫނަށް ނުވަތަ ޓެކްސްއާ
ބެހޭ ގާނޫނުތަކާ ގުޅިގެން ލިބިފައިވަނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑު ބޮޑަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވަނީ ސިވިލް މައްސަލަތަކުގައި އިނގޭތޯ. ކްރިމިނަލް
މައްސަލައެއްގައި ނޯންނާނެ. އެކަމަކު، ޓެކްސްއާ ބެހޭ މައްސަލަތައް ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކާ ހަމައަށް އަދި ނާދޭ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޮޑަށް އަންނަނީ ސިވިލް ކޯޓަށް ދާންޖެހޭ އެހެން ކަހަލަ މައްސަލަތަކަށްވާތީ އަޅުގަނޑަށް
އުޅެވިފައި ހުރި ދާއިރާއިން ޓެކްސްއާ ބެހޭ ގޮތުން އެހާ ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރެވިފައެއް ނުހުންނާނެ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކީއްވެގެންތޯ ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަނީ ސިވިލް މައްސަލަތައް ސިވިލް ކޯޓު ހުއްޓާ، ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއެއް
އަދި ހަމަ އެގޮތަށް ހައި ކޯޓު ވެސް ހުއްޓާ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއެއް ކޮންމެހެން ހަދަން މި ޖެހެނީ
ކީއްވެގެން ކަމަށްތޯ ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިސާލަކަށް، ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް މަދަނީ ހުރިހާ މައްސަލައެއްހެން ދަނީ ސިވިލް ކޯޓަށް ދެއްތޯ.
ދެން ޢާއިލީ މައްސަލަތަކާއި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ މައްސަލަތަކާ މިކަހަލަ މައްސަލަތައް އިސްތިސްނާ ވިޔަސް
ސިވިލް ކޯޓަށް ދާ މައްސަލަތައް ގިނަވެފައި އިޖުރާ އަތްތައް ތަފާތުވާތީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ދައުލަތަށް
ދައްކަންޖެހޭ މަދަނީ ފައިސާތަކެއް ވާނަމަ، އެ ފައިސާތަކެއް ހޯދުމަށް ސިވިލް ކޯޓަށް މި ދަނީ ދެއްތޯ ؟
ޓްރައިބިއުނަލްއަށް މި ދަނީ މުޅިން އިދާރީ މައްސަލަތަކުގައި. އެހެންވީމާ، އެއީ ތަފާތުކޮށްލީމާ ސިވިލް ކޯޓަށް ވެސް
ދާ މައްސަލަތައް މަދުވެ ސިވިލް ކޯޓަށް ވެސް ލުއިވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެ ދާއިރާއަށް ވަކިން ޚާއްޞަ
ޓްރައިބިއުނަލްއެއް އޮތުމަކީ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
59

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ހަމަ އެހެން ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަންތޯ ދައުލަތަށް، ޓެކްސް ނެގުމަކީ ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ހޯދުމަށް ޓަކައި ނުވަތަ
ފައިސާ ހޯދުމަށް ޓަކައި ކުރާ ކަމަކަށްވާތީ، ދައުލަތަށް ފޭވަރކުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތާ ގުޅުންހުރި ކަމަކަށްވާތީ،
މައްސަލަތައް އަވަހަށް ނިންމުމަށް ޓަކައި ވަކި ޓްރައިބުނަލްއެއް ހަދައިގެން އުޅެނީ ކަމަށް ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަންތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެގޮތަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއެއް ވެސް އޮވޭ. ޢާއިލާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއެއް ވެސް އޮވޭ.
އެކަމަކު، ޢާއިލާއާބެހޭ ހަމަ އެކަހަލަ މަދަނީ މައްސަލަތައް ދަނީ ޢާއިލާއާބެހޭ ކޯޓަށް ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމާ
ޓްރައިބިއުނަލްއެކޭ ދެންނެވުނީ އޮޅުމަކުން. ޢާއިލާއާބެހޭ ކޯޓު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ކީއްވެގެންތޯ ގަބޫލުކުރަންވީ ޚަދީޖާ ދައުލަތުގެ މަޤާމަކަށް ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ
މެންބަރުކަމަށް ދިޔައިމަ، ދައުލަތާ ދެކޮޅަށް ނިންމަންޖެހޭ މައްސަލައެއްގައި ދައުލަތުގެ ވަޒީފާއެއްގައި ހުރެ،
މަޤާމެއްގައި ހުރެ ދައުލަތާ ދެކޮޅަށް ނިންމަފާނެ ކަމަށް ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންވީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓެކްސްއެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަކީ މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް ނޫންތޯ. އެއީ ދައުލަތުގެ މުއަ އްސަސާއެއް ނޫނެއް ނޫންތޯ.
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަކީ މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ތި ވިދާޅުވީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާއެއް ނޫނޭ.
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ގަވާއިދުގައި އެގޮތަށް ލިޔެފައިވާތީ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
60

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ގަވާއިދުގައިތޯ ނޫނީ ގާނޫނުގައިތޯ، ކޯއްޗެއްގައިތޯ އެހެން ލިޔެފައި އޮތީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަސްލު އެ ދޭތިން ކޮންމެވެސް އެކައްޗެއްގައި. އަޅުގަނޑަށް ސީދާ ޕޮއިންޓް ހަނދާނެއް ނެތް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހަނދާން ނެތޭ ތި ބުނީ. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދެއް ހަދައިގެން، މުއައްސަސާއެއް ހަދައިގެން އެގޮތަށް ހަމަ
މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަނީތޯ؟ ގަވާއިދެއް ހަދާލައިގެން މިސާލަކަށް އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީ
އިނގޭތޯ. ގަވާއިދެއް ހަދާލާފައި އޮފީހެއް އުފައްދައިގެން ދޭދޭ ފަރުދުންގެ މެދުގައި ނުވަތަ ދޭދޭ ފަރުދުންނާއި، ދައުލަ ތާ
ދޭތެރޭގައި ހިނގާ މިސާލަކަށް މަދަނީ މުޢާމަލާތްތައް ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ މުޢާމަލާތާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ
އިޚުތިޔާރު ނުވަތަ ބާރު، ގާނޫނީ ބާރު އެގޮތަށް ހަދާ ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން މިސާލަކަށް އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީއަށް
ނުވަތަ އެހެން މުއައްސަސާއަކަށް ވެސް ހޯދިދާނެ ކަމަށް ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަނީތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުއައްސަސާއެއް މެދުވެރިކޮށެއް ނޫން. އެކަމަކު، ދައުލަތުން އެހެން އެގޮތަށް ގާނޫނުތަކާ އި، ގަވާއިދުތައް ހަދާފައި މި
ނެރެނީ ގިނަފަހަރު ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅަކަށް ދެއްތޯ، ރައްޔިތުންނަށް މަންފާއަކަށް ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާ
ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެއީ އެކަމުން ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާނަމަ އެހެންނޫނީ އެއީ އެންމެ ފައިދާވާ
ގޮތްނަމަ، ރަނގަޅު ގޮތްނަމަ އެހެން ހަދައިގެން ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދަންވީ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް އަޅުގަނޑު ޝައުޤުވެރިވާ ކަހަލަ ބަހެއްގެ ވާހަކަ، ދައުލަތެއްގެ ވާހަކަ މި ބުނަނީ. އެއީ ކޯ އްޗެއްތޯ؟ ކޮންތާކު
އޮތް އެއްޗެއްތޯ ދައުލަތަކީ؟ ދައްކާލަބަލަ އަޅުގަނޑަށް، ކޮންތާކު ކިހިނެއް އޮތް ދައުލަތެއްތޯ؟ ކޮންތާކުތޯ ދައުލަތް
އޮތީ؟ ތި ވިދާޅުވި ދައުލަތް އެއީ ކޮންތާކު އޮތް އެއްޗެއް ގެ ވާހަކަތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
61

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ދައުލަތަކީ ގަވަރންމަންޓް ނޫންތޯ؟
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ގަވަރންމަންޓް އެހެންވީމަ އޭގެ މާނައަކީ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙަކީ އެއީ ދައުލަތޭތޯ ތި
؟
ވިދާޅުވަނީ
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫނޭ އެގޮތަކަށް ނޫން މި ދެންނެވީ. ދައުލަތް މި މާނަކުރަނީ މި ހުރިހާ މުއައްސަސާއެއް އެއްކޮށްގެން ހިންގާ
ގަވަރންމަންޓަށް އަސްލު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ އެހެންވީމާ ދައުލަތުގެ ބައެއްތޯ ނުވަތަ ދައުލަތުން ބޭރުން ހެދިފައިވާ އެއްޗެއްތޯ؟ ކޯއްޗެއްތޯ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ތިން ބާރުން އެއް ބާރު ހަމަ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި ސަރުކާރު ތެރެއަށް ނުވަދެއެއް ނޫންތޯ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހެއް. އެހެންވީމާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި،
އަޅުގަނޑުމެންނާ ކޮން ކަމެއްތޯ؟ ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ތެރެއަށް ތި ލަނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގާނޫނުގައި ވަކި ގޮތަކަށް ކަންތައް ކުރަން މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުމުގައި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަން ފޮނުވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ޕާލަމެންޓަށް ފެންނަ ފަރާތްތަކުން މި ތިން ބާރު ވަކިވެފައި
އޮތީމާ ހުރިހާ އެންމެ ރަނގަޅުގޮތަކަށް އެންމެ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ތިން ބާރުން ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް ވެސް
އެއްވެގެން މަސައްކަތްކުރީމާ ރަނގަޅުގޮތަކަށް ނަތީޖާ މި ނިކުންނަނީ. އެހެންވެގެން ކަމަށް ދެކެނީ.
62

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މީރާއަކީ ދައުލަތްތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ މިނިވަން މު އައްސަސާއެއް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެސް.ޓީ.އޯއަކީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ހާފް ގަވަރންމަންޓް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހާފްއެއް ނޫން. މިސާލަކަށް، އެސް.ޓީ.އޯގެ މޭޖަރ މެޖޯރިޓީ ޝެއަރ އޮންނަނީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަދިވެސް ހަމަ
ސަރުކާރުގައިހެން އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ކޯއްޗެއްތޯ އެއީ ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި ސިކްސްޓީ ވަރަކަށް ޕަސަންޓް. ދެން ކޮންމެވެސް މިންވަރެއް ދައުލަތަށް އެބަ ދޭ.
އަނެއްބައި ދަނީ ވަކިން ޕްރައިވެޓްކޮށް ދެއްތޯ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ކްލެސިފައިކުރާއިރުގައި އެސް.ޓީ.އޯ ވާނީ ދައުލަތަށްތޯ، ސަރުކާރަށްތޯ، ކުންފުންޏަކަށްތޯ ކޯއްޗަކަށްތޯ
؟ ސް. ؟
ވާނީ ދައުލަތުގެ ތެރޭގައި އެ ޓީ.އޯ ހިމެނޭނެތޯ
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
63

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ދައުލަތުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭނެ. އެއީ ވެސް އަނެއްކާ މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް. ވަކިން އޮންނަ ކޮމްޕެނީއެއް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސިވިލް މައްސަލަތަކުގައި ދާ ވާހަކަ ފާހަގަކުރެއްވި. ކިހާ މައްސަލައެއްގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ދެވިފައި ހުންނާނެތޯ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކައުންޓަރއަށް ބަލާއިރު 2017 އާ ހަމައަށް ގާތްގަނޑަކަށް ފަންސާސް، ފަސްދޮޅަސް ވަރަކަށް މައްސަލަތަކުގައި
ދެވިފައި ވާނީ. ދެން އޭގެ ފަހުން ޑިގްރީއަށް، ސޮރީ!. މާސްޓަރސްއަށް ކިޔެވުމަށާ ގުޅިގެން ދެން ތަންކޮޅެއް މަދުން
ފަހުން ކޭސްތައް ނަގަމުންދިޔައީ ކިޔަވަމުންދާތީވެ.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތިން ބާރުގެ ވާހަކަ ދެއްކި. މި ތިން ބާރަކީ އެއީ ކޯ އްޗެއްތޯ ތި ފާހަގަކުރެއްވީ؟ އަޅުގަނޑަށް ވެސް އޭތި ކުޑަކޮށް
ސާފުކޮށްލަން ހަމަ ބޭނުންވާތީ. ތިން ބާރުގެ ވާހަކަދެއްކީމަ. ކޮބައިތޯ މި ތިން ބާރަކީ ކޯއްޗެއްތޯ މިއީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޕާލިމަންޓް، ޖުޑީޝިއަރީ ދެން ޕްރެޒިޑެންޓް އެއީ.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އެއީ ކޯއް ޗެއްގެ ތިން ބާރެއްތޯ؟
64

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދައުލަތެއް ހިންގުމުގެ ގޮތުން ކަންތައްތައް ނިންމެވުމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެ ތިން ބާރު ވަކިވެފައި އޮންނަ ކަމަށް.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ލޯ ޑިގްރީ ނިންމެވީ ކުއްލިއް ޔާއިން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއިން ފެންނަން މި އޮތީ. ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ލޯ
ކިޔަވައިދިންއިރުގައި އޭގަ އި ކޮންކޮން ބައިތަކެއްތޯ ޖުމުލަކޮށް ކިޔަވައިދެނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އެހާ ބޮޑަކަށް ހަނދާނެއް ނެތް.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ލޯގައި ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވާ އެއްޗެއް ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްއަށް
ކުރިމަތިލާފައި އޮތީމައާ ވެސް އެކީގައި. ކޮންސްޓިޓުޝަނަލް ލޯގައި ކިހިނެއްތޯ ނަތީޖާތައް އުޅެނީ ނިމުނުއިރު
އާންމުކޮށް ޕީ.ޕީ، ކްރެޑިޓް، ޑީ.އެން، އެޗް.ޑީ ކޯއްޗެއްތޯ އެގޮތަށް ލިބިފައިވަނީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޑީ.އެން ހަނދާންވަނީ.
ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިތުރު ސުވާލެއް ނެތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއް ޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން
ޒަރީރަށް.
65

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ. އަދިވެސް ހަމަ ސުވާލެއް ކޮށްލަން ބޭނުންވާތީ ފުރުޞަތު މި ހޯދީ. ދެން
އަޅުގަނޑުގެ ފަހު ސުވާލު އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މިއީ. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ޓެކްސްގެ ވަރަށް ބޮޑުބައެއް މި ނަގަނީ
ވިޔަފާރިކޮށްގެން އެ ވިޔަފާރިން އެ ލިބޭ ޕްރޮފިޓުން. އިނގޭތޯ. ވިޔަފާރީގެ ޕްރޮފިޓް ތެރޭގައި އެބަ ހިމެނޭ ދެ ބައެއް.
އެއް ބަޔަކަށް އެބަ ކިޔާ ގްރޮސް ޕްރޮފިޓް އަދި ނެޓް ޕްރޮފިޓް. ކޮބައިތޯ މި ދެ ޕްރޮފިޓްގެ ތަފާތަކީ؟ ކޮބައިތޯ ގްރޮސް
ޕްރޮފިޓަކީ، ކޮބައިތޯ ވިޔަފާރީގެ ނެޓް ޕްރޮފިޓަކީ؟
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގްރޮސް ޕްރޮފިޓަކީ އަސްލު އެ ފަރާތަށް ލިބެންޖެހޭ މިންވަރު. ނެޓް ޕްރޮފިޓަކީ އެ ފަރާތަށް އަސްލު ލިބުނު މިންވަރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތަންކޮޅެއް ގިނަ ސުވާލުކުރެވޭތީ ނިންމަވާލަން ބޭނުންފުޅުނުވެ
އެހެންނަމަވެސް ނިންމަވާލެއްވީއޭ. އިއްޒަތްތެރި އެ ހެން މެންބަރެއްގެ ސުވާލެއް ނެތް ކަމަށް ވަނީނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން
ވަކިވެލާނަން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން އިންޓަރވިއުކޮށް މި ނިމުނީ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ކެނޑިޑޭޓުންގެ ހަތަރު ބޭފުޅުންނާ އިންޓަރވިއުކޮށް ނިމުނީ. މިހާރު ވޯޓަށް
ދަންނަވާލަނީ ތަރުތީބުން. ފުރަތަމަ އިންޓަ ރވިއުކުރެވުނު ބޭފުޅާއިން ފެށިގެން އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް ދަންނަވާނީ.
އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް ދަންނަވާނީ މި ކޮމިޓީން ފާސްވާ ނަމެއްގެ ގޮތުގައާއި އަދި ތަޅުމަށް ފޮނުވާ ނަންފުޅެއްގެ ގޮތުގައި
ވޯޓަށް ދަންނަވާނީ. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ ހަމަ ފުރަތަމަ އޮތް ނަންފުޅުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އިނގޭތޯ. އެންމެ
ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަލްއުސްތާޛާ ޙައްވާ އަނޫސާ. ފުރަތަމަ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ބޭފުޅާގެ ނަން
ކޮމިޓީން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ހުސްވެފައިވާ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް މި ކޮމިޓީއަށް ފެންނަ ކަމަށް. އަދި
ތަޅުމަށް ފޮނުއްވަވާ ނަންފުޅަކީ އެ ނަންފުޅު ކަމަށް ވޯޓަށް މި ދަންނަވައިލީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މި ނަންފުޅު
މި ދެންނެވި ގޮތަކަށް ވޯޓުން ފާހެއްނުވި. ދެން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމްގެ ނަންފުޅު
މި ކޮމިޓީން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަނުކުރުމަށް ފާސްކުރުމަށް އަދި ތަޅުމަށް އެ ނަންފުޅު
ފޮނުއްވުމަށް. އެއީ ދެވަނައަށް އޮތް. އާދެ! ދެންމެ މި ވޯޓަށް ދަންނަވާލި ނަންފުޅު އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމްގެ
66

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
ނަންފުޅު 10 މެންބަރުންގެ ތެރެއިން 9 މެންބަރުންގެ ވޯޓުން ފާސްވީ މި ކޮމިޓީން އެ ބޭފުޅާ ޓެކްސް އެޕީލް
ޓްރައިބިއުނަލަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ފެންނަ ކަމަށް އަދި ތަޅުމަށް އެ ނަންފުޅު ފޮނުވުމަށް. ދެން އޮތް ނަންފުޅަކީ
އަލްއުސްތާޛާ މަރިޔަމް ޠޫލާ. މި ކޮމިޓީން އެ ނަން ފާސްކޮށް އަދި ތަޅުމަށް ފޮނުވުމަށް ވޯޓަށް މި ދަންނަވަ އިލީ.
އެގޮތަކަށް ފާހެއްނުވި. ދެން ދަންނަވާ މި ލަނީ އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ސަޢީދުގެ ނަންފުޅު މި ކޮމިޓީން އެ ނަންފުޅު
ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ފެންނަ ކަމަށް ފާސްކުރުމަށް އަދި ތަޅުމަށް ފޮނުވުމަށް.
އާދެ! މި ނަންފުޅު ވެސް އެގޮތަކަށް ފާހެއްނުވި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި އިންޓަ ރވިއުކޮށް ނިމުނު ބޭބޭފުޅުންގެ
ތެރެއިން މި ކޮމިޓީއަށް ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ފެންނަ ކަމަށް ފާސްވި ނަންފުޅަކީ
އަލްއުސްތާޛާ ޚަދީޖާ ނަޢީމްގެ ނަންފުޅު. އަދި އެ ނަންފުޅު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ތަޅުމަށް ފޮނުވާ ގޮތަށް ނިމުނީ.
މިހާހިސާބުން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އިތުރު ނޯޓެއްގެ
ސިފައިގައި އެހެން މައްސަލައެއްގެ ތަންކޮޅެއް އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނަށް ހިއްސާކޮށްލާނަން. އެއީ ގާނޫނީ ވަކީލު
އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުލްޙަކީމް މުޙައްމަދު ރަޝާދު ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީފުޅެއް. އެއީ މަޖިލީހުގެ ރައީސްއާ
ބައްދަލުކުރެއްވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ކަމެއް ހިއްސާކޮށްލެއްވުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މަޖިލިސް ގެ ރައީސް މި
ކޮމިޓީއަށް އެ ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީން އެ ބޭފުޅާއާ ބައްދަލުކޮށްލަން
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވަނީނަމަ އެކަމާ މެދުގައި ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ނިންމަވާ.
ހެންވޭރު ހުޅަނދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ދެންމެ މުޤައްރިރު އެ ވިދާޅުވި ބޭފުޅާއާ ބައްދަލުކުރަން، ޢަބްދު ލްޙަކީމް ރަޝާދުއާ
ބައްދަލުކުރަ އްވަން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެންމެ ހުށަހެޅުމެއް އައުމާއެކުގައި އަދި އެހެން ބޭފުޅުން އިޢުތިރާޟްނުކުރާތީ ވެ މި ބޭފުޅާއާ އަޅުގަނޑު
ބައްދަލުކުރާނަން. އަދި އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ބައްދަލުވުމުގައި އިތުރު އެހެން ބޭފުޅުން ވެސް
ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާނެ ކަމަށް. މިހާހިސާބުން ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން ނިމުނީ އިނގޭތޯ.
____
67

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން 16 ފެބްރުވަރީ 2021
68